સુડા બ્હોતેરીની વાર્તા.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર:-હાજી મહમુદ એન્ડ મહમદભાઈ.
ટાવરરોડ, અલાયાની વાડી સામે—સુરત.
કીમત આઠ આના.

શુડા બ્હોતેરી.

વારતા ૧ લી.

॥ સરસ્વતીની પ્રાર્થના ॥ (દોહરા) શ્રી મુખ સેવું શારદા, બ્રહ્મસુતા બ્રહ્મ રૂપ; બ્રહ્મ વિદ્યા બ્રહ્મ વાદિની, બ્રહ્મ ખોળતા ભૂપ ૧ દંડ કમંડળ ધારણી, વીણા પુસ્તક પાણ; જેને તુષ્ટિ સારદા વદને અમૃત વાણ ૨ પામરને પંડિત કરે, વિશ્વ માંહી વિખ્યાત; કિંકર મુખ કવિતા કરે, તે તુજ સારદા માત ૩ જયદેવ તેં કીધો કવિ, કીધો કાળિદાસ; માઘને મગવા તેં કર્યો. એ ॥ વાણી વિલાસ, ૪ (છપ્પા) મારકુંડને માત, ત્રાહો પોકારે તુઠી ચંડી પુરા ચૈ લાખ; વિદ્યા અમૃત ઘન વુઠી; શુકદેવ વેદ વ્યાસ, પુરાણ અષ્ટાદશ કાખ્યાં, બ્રહ્માને તુઠી ભાવ, વેદ વ્યાકરણ મુળ શિખ્યા; એવા લક્ષો કે કોટીધા, કવી કહેવાણા મહાપતિ, સુખસાગર સામળ ભણે, કૃપા કરી માહા સરસ્વતી ૫ મંત્ર જંત્રને તંત્ર છઇ ઉપાસન આદે; કથા કિર્તન કવિત વર્તે વિવેકથી વાદે, અડસઠ તિર્થ અનેક, મહા પુન્યસ્થળ મહીમા; બ્રહ્મા વિષ્ણુ રૂદ્ર તત્વ ત્રિલોકી શીમા. એ સરવેને ઓળખાવીયા કૃપાથી કહેવાયા કવિ; સરસ્વતી મોટાં છે સરવથા, ચૌદ વિદ્યા દે નિત નવી. ૬ (દોહરા) કંઇક કોટી કૈંક લક્ષધા, કઇ થયા કે થાય; તિતનો શેવક શ્યામળો, કીધો પંડીત રાય. ૭ પ્રીતે સારદા પરણમું, હંસ વાહની હેજ. વેણા પુસ્તક ધારણી. તરૂણી વધુ તેજ. ૮ કવિતાનો શો આશરો, સારદા કેરૂં શરણ. મહિમા મહા માયા તણો. વાણુ વશ જમ તરણ. જેને તુઠી સારદા, નેક રહી શા તુન્ય;

કવિ કહેવાએ કલ્પતરૂ, પ્રગટે પ્રેહાં પુન્ય. ॥ ગણપતિની પ્રાર્થના ॥ (દોહરા) દુંદાળો દુઃખભંજનો, ગુણનાથી ગુણ ગભીર; ઇશ્વરથી તત્પર હવો, ધર્મ ધુરંધર ધીર. સિંદુર અંગે શોભીતુ, મોદક અમૃત અહાર, ગજ વદનો ગરવો ધણી, દેવ વડો દાતાર ૧૨ (છપ્પો) સિધ્ધિ બુદ્ધિ છે નાર, લક્ષ લાભ એ પુત્ર; શિવ સરખો શીવ તાત, ચીંતામણી ઘર સુત્ર. આધ શક્તિ ઉપાય, મોહા માયા છે માડી. ક્ષેત કલ્યાણ જામાત્ર, ખાણ રત્નોની ખાડી, બ્રહ્મ વિષ્ણું રવી રૂદ્રથી પ્રથમ પુજા ગણપતિ તણી, સામળ કહે સેવો સહું, સુખ સાગર શોભા ઘણી. ૧૩ ॥ કૃષ્ણની પ્રાર્થના ॥ (દોહરા) કૃષ્ણ કૃપા કરૂણાનીધી: દેવકી નંદનદેવ વિશ્વપતિ વસુદેવ સુત. સુર સનકાદિક શેવ. ૧૪ (છપા) ગીરધર ગોકુળચંદ, મથુરાપતિ મોટમ મહિમા, પાંડવના પ્રતિપાળ સુખ સાગરની સીમા; પંચાળીનાં ચીર, પુર્યા નરસૈં નાગણું નરશીયને હાર, દીધો ખાનામાં ગાણું. એ નંદ જસોદા નંદને, રમતાં શોક સહુનો સમ્યો, કવિ સામળ સમરે કૃષ્ણને, ભરવાડ ભેળો રમ્યો જરાસંઘનું જોર, દર્પ હાર્યો દેખતાં શીશુપાળનું છેદ્યુ શીશ, પૂર બાંધે દેખતાં; ભરવાડનું ખાધું ભાત. જાત કે ભાત ન જોઇ, રમિયો વ્રજમાં રાશ, માગ્યું ત્યાં રોઇ રોઇ. કંસ કસ હેતે હણ્યો, પુતનાને પાવન કરી, શેવે સામળ શ્રીકૃષ્ણને, શોળ સહસ્ત્ર જેને વરી. ૧૬ ॥ રામચંદ્રની પ્રાર્થના ॥ (દોહરા) રાજીવ લોચન રામજી, મુક્તિ દાતા મુળ; કોટી કોટી પાતીક મટે, ટળે સંકટને શુળ રામ તું રસનાવડે વદી જે વારંવાર; એથી અન્ય બીજો નહી મુક્તિ તણો દાતાર, તારણ ત્રીલોકમાં, તારક મંત્ર કહેવાય; જમને તીર યમ દેખને, જરૂર વૈકુંઠ જાય ૧૮ (છપ્પો) સીતાપતિ શ્રીરામ, નૃપ દશરથનો નંદન; ભક્તવત્સલ તે ભુપ, વિશ્વ સહુનો તે વંદન. કૌશલ્યા

કુળ દીપ, લક્ષ્મણ બધુ બંધવ લાયક, વરણુ ઊચરે વેદ. નિગમ અગમનો નાયક; એક બાણે મારી તાડીક રાવણ રણમાં રોળીયો, અતળિબળ ઇંદ્રજીતને ચાંચડવત જેણે ચોળીયો. કોટી બ્રહ્મનો નાથ સુત તણો એ સત્વ; સતકોટી રામાયણ, તેમાં અક્ષર બે તત્ત્વ; કોટી જનમના પાપ, બેજ અક્ષરથી બળશે, લખ ચોર્યાશી ખાણ. જન્મ મરણ દુઃખ ટળશે રામ નામ વિના મુક્તિ નહિ. વેદ પુરાણ વાંચજો સુખ સાગર શામળ ભણે. સત્ય ગણીને વાંચજો. ૨૧ (દોહરા) જપ તપ સંધ્યા ધરમ નીમ પધતી પુજા કોડ; તત્વ કામ ત્રીલોક, કહે કવી કરજોડ. ૨૨ ॥ અન્નપુરણાની પ્રાર્થના ॥ (દોહરા) આદ્યશકિત અન્નપુર્ણા, જગતતણી આધાર. અષ્ટસિદ્ધિ નવનિધિ. દેવી તું દાતાર. ૨૩ (છપા) અને જગત આધાર અને દરસત એ મોટું; અન વણુ ન રહે જીવ અન વણ સરવે ખોટું. દેવ દાનવ રંક રાય, સરવે જીવે સઉ અનને જોર અન વણ ઉપાસણ. સરવ અંધાર ઘોર, પાલણ પોશણ પૃથ્વી વિશે, કરતા નામ કુત કૂરવા; સામળ કહે એવો સહુ આદ્યશકિત અનપુરણા. ૨૪ સીતા રામ તે એક એ શ્રીરાધા કૃષ્ણ, એ ઉમીયાને ઇશ મહિને કીધું પ્રસન. એ રોહિણી એ ચંદ્રએ બ્રહ્મા સાવિત્રી; મંત્રજંત્ર અને તંત્ર, એ ગુણનાથી ગાયત્રી અનપુરણા સહુની ઇષ્ટ છે, બુદ્ધિવંતા જન બુજશે શામળ કહે અન આધારથી સરવે વિદ્યા સુજશે ૨૫ અનપુરણા વડી માત, જગત જીવાડણ જાણી; અન્ન વિના સઉ સુન્ય પ્રથમ જીવે નહિ પ્રાણી. અન્ન વણ સુખ અલ્પ, અન્ન વણ ચરણ ન ચાલે; ભાવે નહી અન ભક્તિ અન્નવરણ મોજ શી માલે; અન્ન વિના ઇશ્વર ન્હાસે નહી ગ્યાન તાન ગુણ નવ ગમે શામળ સેવો અન્નપુરણા સકળ દુઃખ એથી શમે આ વારતા રચવાનું કારણ (દોહરા) કવી કહે શુડા બહોતેરી, આણી મન ઉલ્લાસ પરાક્રમ પુરૂષ પ્રકૃતી તણાં વિલ

ઉમીયા સંવાદ. ૨૭ ચાતુર નર ચડ્યા દેશમાં, ચતુર શિરોમણી ચાલ
અતી ચરીત્ર શોભા ઘણી, ખરી વાતનો ખ્યાલ ૨૮ શામળ કહે સંક્ષે-
પમાં, કવિતા કેરાં કામ અતિશ લક્ષણ પુરુસે, હું શાને મન હામ ૨૯
એમાં અર્થ છે અવનવા ગુરૂવો છે એમ ગ્રંથ, નિચ જન તો નિંદા
કરે પુરાણ પરાક્રમ પંથ ૩૦ ગુણવંત ગવરી તણું દુધ તત્વજ આપે
તરત, કો દુધ દહીકો તત લે, કો માખણ કો ગૃત. ૩૧ મુર્ખ મુઢ
મમતા કરે ગુણ હિણા લે ગર્વ પંડિત જનને પ્રિય છે, નીંદક
જનને ગર્વ. ૩૨ ગુજર દેશ ગરવો ઘણો; અમદાવાદ અનુપ, સાગર
ગર શિરોમણી, બ્રહ્મજી શિવ જ્યાં સુપ. ૩૩ પુડગ પ્રાંઢ પરગણા,
અધીક એકથી એ; વરણ અઢાર વાસો વસે, વારૂ વિપ્ર વિવેક ૩૪
બાવન પ્રગણામાં મણી. શુભ શિરોમણી ગામ વિશ્વનાથ વિરેશ્વરો,
નવે ખંડમાં નામ. ૩૫ પ્રગટ એનાં પારખાં, મહા મોટમ પદ મેર,
ચોખાનો લાડુ ચડે સવા બે મણનો શેર ૩૬ વાંઝ બંધાવે પારણાં
અષ્ટસિદ્ધ આપણ હાર; વરદાતા વિરેશ્વરો, નોધારાં આધાર ૩૭
(છપા) વિરેશ્વર મહાદેવ, પવિત્ર મન પુરણ પરખો; ભકિત મુકિત
દાતાર. સુંદર ચિંતામણી સરખો. અષ્ટ સિદ્ધ નવનિધ, એક પળમાં
એ આપે; કૈલાસ વાસ કિરતાર. તેહ થાર થાવર થાપે. જંજાળ મટે
જનમ મરણની લક્ષ ચોરાશી ફેરા ટળે શામળ કહે શિવ પુજતાં,
સુખ સાગર નાહિમાં ગળે. ૩૮ (દોહરો) કુળ શુધ્ધે કણબી વિશે.
કાળજી કુળ શુભ કામ, વાસણ વિશે અ સપત, નરપતિ જેવા નામ
૩૯ માનજી સુત મોટમ પદે, રખીદાસ વિધ રૂપ, નવાણુ કીધાં
નિરમળાં, ભોજ સમોવડ ભુપ, પાળીયાં લાડ પ્રજા તણાં પ્રજા ઉપર
પ્રીત; સદાવરત શોભાવીયાં, રામ રાજયની રીત. રખીયલ જ્યાં રક્ષા
કરે, દુનિયામાં નમી દુઃખ, પૃથ્વી કરી પસાયતે, ભિક્ષુક ભાગી ભુખ,

પુન્યવંત પરીવાર સહુ. ભડભાતક ભત્રિજ, સુખ સાગર શોભિત, રાજ પુન્યના બીજ. પંડીત જનનું પારખુ કરિયાં પુરણ કોડ, માગણ મોજ દેયશે. હાકી જીતે હોડ પાંચે પુત્ર પરાક્રમી અધિક એકથી એક ભત્રિજ સો ભૂપતિ સમા. ન્યાવટ શાવટ નેક. શ્યામજી પીર સલક્ષણો ઘણું બુધ્ધિ ઘર સુત્ર વડહથ વેણી સરખો, પારથી રણીયલ પુત્ર રખીયલ વડા ગજરી, પંચ પુત્ર પરતાપ; જસવંત ઝવેરીજ જાણવો, અધિક પ્રાક્રમી આપ, સદાચરતની સાખ ઘેર. અભયન અપાય, સભા મળે પંડિતની પુરણ કથા કહેવાય. હરી ભક્ત હરીજન સહુ. શુભ ગુણનિધિ ગંગેવ, લક્ષ્મીવર પુજે લખુ તરતિમ સહુના ટેવ ગુણીજન આવે ગામમાં. શાસ્ત્ર વાત સુજાણ આશીષ દે તે અતિ ઘણી, કહે કુશળ કલ્યાણ. રખિયલ સુત ગજેશ્વરી, શ્રી પુજે સાંજ સવેર, એક સમે સભા ભરી બેઠા જશવત ઝવેર. સાખી સમસ્યા સોરઠા, કહે વખાણી વાત બાર ચારનુ બ્રાહ્મણ સહુ પુન્યકાળ પ્રભાત. કિરતી તેણે સાભળી, શામળ લક્ષ કવિરાજ. શ્રીગોડ માળવી પ્રિય સુભ વક્ષ કોટીધા લાજ. કવિ તેડયા કોડે કરી સાંભળજો શુભ જ્ઞાત વાસી વેગનપુર તણો ગુણ જાણે ગુજરાત શામળ આવ્યો સુજમાં સકળ શાસ્ત્રમાં સુત્ર શોભિત સાથ સુલક્ષણો પુરસોતમ લેઈ પુત્ર, માન દીધાં માનસા સુધે અતિ આણી આલ્હાદ સભા મધ્યે શામળ ભટે દીધો આશિરવાદ (છપ્પો) તમ ઘેર ત્રીજે વાર પ્રમથ વાર નિત પુજે ચતુર જયમ ચોથો વાર સત વાને સુખ સુઝો. પ્રસન્ન પાંચમો વાર, વિમળ જશ વિદ્યા વાંધો છઠ્ઠાવારની છત શોભા શતરુના સાધો, સાતમો વાર સંકટ હરો અધિપતિ ડાબા હંસને આશીરવાદ કરવી કહે મનજી વાસણ વંશને પાળ (દોહરા) ઉઠયા સહુ આદર કરી, સકળ સભા સમેત પ્રદક્ષણા દેઈ

પગે નમ્યા કહડે આણી હેત, બસે પધાર્યા બ્રમજી બાલપણ કેરા ભૂપ વ્યાસ વળી શુકદેવજી, રિખીવંતા છે રૂપ, પુરૂષોતમ પુત્ર પવિત્ર નર, નિરમળ રૂડુ નામ પુરણ પુન્ય પ્રગટ થયું ગુણવંત થયું નિજ ગામ, કરજોડીને પુછીએ, કરીએ વિનંતી કહેણ; નઉતમ ગ્રંથ નીતિ કહો વિવિધ વિલાશી વેણ ગ્રંથ કર્યો રખીદાસને, સિંહાસન બત્રીશ, નવેખંડ નામે રહ્યો, પ્રસન્ન છે ઉમિયા ઇશ. રામ ચરિત્ર રૂડે વરણવ્યા, વરણવ્યો રેવા ખંડ ગંગા કેરા ગુણ ઘણા, ટાળે છે જમ દંડ; નઉતમ ગ્રંથ નવા કર્યા ચતુરાઇ તણો ઉપદેશ, પંચ પ્રમાણ પંડીત કરે હારદથી હમેશ, સંસ્કૃતથી પ્રાકૃત કર્યો ખટરસ ભાષા ખ્યાલ, અઢાર પુરાણથા અધીપતિ મહિપત જેનો માલ હોય સંસ્કૃતમાં, કરો તેહ કવિત. ગુરજર ભાષા ગુણ ઘણો. ચાતુર રીઝે ચિત. શાબાશ રાપુત સુલક્ષણું. શાબાશ સહોદર સાથ, શાબાશ પિતુ કરીયા પિતર, શાબાશી ક્રમણે હાથ. પુરૂષોતમ ત્યાં પ્રીતથી, દીધો આશીરવાદ, ગ્રંથ કર્યો શામળભટે. આણીને આહ્લાદ. (છપ્પા) હંસવાહની કલ્યાણ મેઢક વહની સુખ સીમા, મ્રગ વાહન દે માન, કીર વાહન કર્યા નામો શારદુલ વાહની જેહ, નેહ ઘણો શીર નામો, ઉંદર અશ્વને ઉભગો ગરૂડ વૃષભ છે જેહને, કલ્યાણ કોડ કૃપા કરે, શામળ કહે આશિષ એહને. ૬૪ (દોહરો) શુક બોરાનેર શિરોમણી, ચતુરનો ચિત્ત ચાલ, મોહોટા માણસ મહિપતી, માને તેમાં માલ. ઉનરનો પ્રીતિ ઉતર, જાર તણો વિચાર, ગુણ અવગુણ આદર ઘણા, પઢિત કરે વિચાર. બાગ્યાનું સાજું કરે. કલંક, કથીરનું કંચન કરે, વાળે આડો આંક, શાહ નરને તસ્કર કરે, તસ્કરને કરે શાહ, જળને સ્થાનક સ્થળ કરે, રંકને કરે રાય, ઓલવી નાખે અગ્ની તે, વાળી નાખે વહેર; એક વચને અમૃત કરે, જો હોય ઝાઝું ઝેર, વાદ

વીણાથી ચોધણી, વિજાર વિવેક પંડીત જન એ પારખે ન્યાયક્ષ ઠહાવટ નેક (ચોપાઇ) પુર્વ દિશા પુરંદર ગામ, નૃપસિંહ રાજાનું નામ, રામરાજી સરીખું રાજ, અસત્ય અન્યાય તનથી તાજ, હરીચંદ્ર સરખો હરીજન, કુડ કપટ નવ માને મન. વરણ અઢાર વસે છે વાસ. તેજપુંજ પુરણ પ્રકાશ, લક્ષપતી લક્ષ્મી ત્યાં વસે, ધરમ મારગ ઉપર ધસે; વિશાશ્રીમાળી વાણીઓ, જૈનધર્મ જુગતે જાણીઓ, શ્રીમંત માંહે તે સીરદાર, દિસે મોટે દાખ્યો દાતાર, મહાલક્ષ્મી દીઠે મન ઠરે, વ્યાપાર વહાણવટીનો કરે. સમરથ તેના ઘરમાં . ઘણી લક્ષ કરોડો કેરો ધણી; અપુત્રવત અન્નમળ ધન્ય, જશવંતો જાણીતો જન પાંસઠ વરસ થયાં તરત, માન્યની તેની પામી મૃત, વૃદ્ધપણે બાંધ્યું ધરસૂત્ર, પેટ નહી પોતને પુત્ર (છપ્પો) પુત્ર વિના દે દોષ, પુત્ર વણ જીવત ખોટું; પુત્ર વિના પરીવાર, વિશ્વમાંહે નવ વાધે; પુત્ર વિના સંસાર શ્રાદ્ધ ગયા કુણ શાધે; અરથ ગર્થ કુણ ભોગવે, ઘણું દ્રવ્ય પણ ગાજ્યો; આળ અવતાર બાળક વિના, વિશ્વ કહે સૌ વાંઝીઓ (દોહરો) વિચાર કર્યો વહેપારીએ, ઘરણી પાખી ધરસૂત્ર; વેલો વંશ વાધે નહિ. પ્રગટે ક્યાંથી પુત્ર. (ચોપાઇ) નારય વિના નર રંક, દામણો દિશે દેહે; નારય વિના નર રંક, અદરથ ગુણહીણો ગેહે; નારય વિના નર રંક, ધન્ય નવ ધીરે કોઇ, નારય વિના નર રંક, જગત જન નિંદે જોઇ; નાર વિના નિરબળપણું, ભોગ કહો કા ભોગવે; અયુત અવગુણ ભારી ભરયા. જોખમ જાજુ જોખવે, નારય તે નરનું અંગ, સુખેથી ઇચ્છે સેવા, પુન્યમાં થાય વિભાગ, લાભ પક્ષ રૂડુ લેવા; બીયા હોય સંતાન, ધરમ બુદ્ધિને ધારે, પ્રગટે પુત્ર સુપુત્ર, કુળ ઇકોતેર તારે, શુદ્ધ કુળની રામા મળે, સ્વામીને સુખ સતી, એમ વિચાર્યું શેઠીએ, મન મધે ધારી મતી. પરણવા ઉપર

પ્રીત, થઇ તે જનને પુરી; કોને પુરી નવ થાય, સહુને રહે અધુરી; આશા નીર અઘાત. પીઘ તે મધ્ધે બુડયું; શાહા રાયને રંક; કરપી કાયર ને કુદ્ધ, સુરપુર પંડિત સહુ, અણગણ્યા બુઆ ભમ્યા. આશા રૂપી અરણવ જળે; શામળ કહે તેમાં સમ્યા, ગળે અધીકું અંગ ગળે નાશીકા રે નેણ, ગળે મુંડ ને તુંડ, વીપરીત બોલાએ વેણ. અસ્ત રૂધીર ને માસ. સકી નવ્ય ચાલે ચરણે, ધાતુ સ્વરનો ભ્રંસ, સુણે નહી કંઠીન શ્રવણે, ઇંદ્રી બાંધી અડવડે, આહર નિંદ્રા ઉચટે ગઇ, શામળ કહે તૃષ્ણા ત્રશા, તોય મમતા જીતી નહી. (દોહરા) શાદાપત પરણ્યા સુંદરી. જુવતી જોબન વેશ, પદમની સરખા પ્રેમદા, રૂપી બાંધે દેશ બુદ્ધ નિધાન વરસ બારના બહુ કળા બહુરૂપ, બહુ પરાક્રમ ચાતુરી ભાગ્યની બારે ભુપ, હામ હામ મ્રગ લોચની, સીહલંકી સુલક્ષણ; મતી મંદ કરી કેશરી, સમુદ્રિક શોધાણ. પંચ લઘુ પંચ દીરઘ છે, પંચ રાતડાં પુર પચ ઉન્નત પંચ પાતળા નારીના બહુ નુર કેશ સમાગમ્ર કંદ્રપી માગ સમારણ મુલ્ય. વદન પંકજ વરણાગી ત્રિલોતમાને તુલ્ય. નયન ચપળ મહા માનવત કરણપ્રીવ તે કેહણ, અમ્રત રસ વૃત ઉરે, વદને અમૃત વેણ, અધર પરવાળે દાડીમ દંત, ચિબુક વારૂ ચહેન શુક ચચુવત શોભીતી, નાસા ઉજ્જવળ એન. ગ્રીવા પોતે કપોત વત, કેળ પત્ર વત પૃષ, ઉદર પાપણ પાનવત, શોભા વખાણે શ્રેષ્ઠ પયોધર પદમ આકાર વત, અમ્રતફળ રાય રંગ, કમભાખ કટારીયો, શોભીત શામા સંગ, ગંડસ્થળ હરિ કેશરી, જંઘા ચુમ રીખ રળ, કર ગજ સુંઢ સરીખડા. અંગળામાં બહુ શુભ પાવક વત પગ પાનીયો. રૂડી રાતી ચોળ. સોળ કળા સંપૂરણ તે તરૂણી રૂપ અતોલ. જોખ કરે તે જરપતી તે વેળા આવે તરત. નીરધન નીરમાલ્ય જે બાપડા મનોરથ તેના મરત. જરવડે જુવતી જડી. જરનું જોને જોર. ઘરડા પણ ગડિ ગરથ છે. કળાવત જેમ મોર

(છાપો) જર ત્યાં જોબન રૂપ. જુખ વશ જરન જોરે. જર ત્યાં સઘળો જેખ ટેક તરતીબવત તોળે. જર તે ઉચ્ચ અમીર. જર તે વિદ્યા ભણીયો. જર તે રૂપ સ્વરૂપ. જર ગુણ સઘળા ગણિયો. જરને સંગે યશ વસે. જર જારથી દુઃખ જશે. શામળ કહે જોર જર તણું તેનાં કાજ સઘળાં થશે.

(ચોપાઇ) શાહપતિ પરણ્યો તે સતિ તેનું નામ તો પરભાવતી નરનારીને ઉત્તમ નેહ પ્રીતી જેમ બપઇયા મેહ. નરખી હરખે નરને નાર વરસે અમૃત વારંવાર અળગાં નવ રહે એક ઘડી બાંધી પ્રીત અન્યોઅન્ય અડી કંથ કામની કરે કલ્લોલ શુભ વરસ સામતો સોળ એક દીવસ એક કઉતક હોય તેને ટળી શકે નહી કોય. પાંચાશા પરયમતી પાશ વીજયસાદને રહેતો વાસ ગરથવંતો તે ગુણીયલ ઘણો આડતીયો દીપાશા તણો માણે વેહેપાર અક્કલ મોટીએ કાંઇક વાંધો પડયો કોડીએ વીમો લૂટાણો વાટમાં નાઠા ભખગના ઘાટમાં વાણોતરે લખ્યો એક લેખ એ વાતે કાંઇ નહી મીન મેખ કાવ્યું જે અતરે આવજો હાથ અક્ષર એના લાવજો પાચો બોલે જુઠા બોલ ઉતરશે આપણનું તોલ એની પાસે લેણું તે સઘળું લેશું નહી આવે અકારજ જશે માથે કરજ સાચું થશે જુઠું બોલી મુકરી જાય છે લેણાનું દેણું થાય છે. આવતાં રખે લગાડો વાર ઘટશે વેપારીમાં કાર. જુઠા આપણને કહેશે લોક કરવા બેઠા લેણું ફોક. એ કાગળ શેઠે વાંચીઓ. સાચે દીલ પોતે સાચીયો જઇએ નહી તો થાએ જાન, રામા ઘેર છે રાંખ્યું ધાન કોને સોપી થઇએ નિશંક કદાપી કાંઇ ચડે કલંક નારીને સોપે વણસે નારી એવી શેઠે વાત વિચારી પરપુરૂષનો મેળો કરે અત પાસે જઇ અગ્ની

ધરે ઉચા નીચ દેખાડે દામ કરે એક વ્યભીચારી કામ પુરૂષને સોંપે પરઠે પાપ વણસે નારી આપોઆપ ગમે એવો સતવાદી હોય કામ-જીત નવ વસે કોય અગ્નીથી ઉકળશે ઘ્રત નરથા નારી વણસે તરત ગરથવાળી હોયે ગોરડા કામતણી બુદ્ધિહીણ ગોરડી વાટે જાતાં તો મને થાય રંક રાય સહુ વીણી ખાય મોટાની કોણ વાતો કરે મોટાના કોણ હારદ હરે મોટાના છે કાની લાજ મોટાને ઘેર મોટાં કાજ એમ વીચારી આપો આપ શેઠે માંડયો પશ્ચાતાપ. ૧૧૧

છપ્પો સીતા સરખાં શુભરૂપ રાવણ રણમાં રોળાવ્યો ઇંદ્રજીત કુંભકર્ણ ચાંચડવત તે ચેળાવ્યો દ્રોપદી સરખી નાર સતી પણ સરવે ચાપ્યું અઢારક્ષોણી સૈન્ય કુળ કૌરવનું કાપ્યું મહા માયારૂપ એ માન્યની એકલી મુકે અનરથ થશે વિચર કર્યો મન વાણીએ વૃદ્ધપણે હાંશી થશે (દોહરો) વાણેતરનો છે વડા પડીત પેઢી પરધાન સાચવે સઘળી વસ્તુને જુવતી ધીર્યાથી જ્યાંન છપ્પો ઇંદ્ર સરખો અધિપત્ય ઘેર રાણી ઇંદ્રાણી અહલ્યા સાથે સંગ કરતાં ભ્રાંતી નવ આણી ચાતુર જે ચંદ્ર રામા ઘેર રોહણી સરખી તેણે તરા એક વાર નેહ કરીને નિરખી પાપ પુન્ય પ્રીછયો નહી ગુરૂપત્ની પોતાનણી ક્ષીણ દેહ શ્રાપે થયો નક્ષત્ર મંડળમાં જે જે મણી એનાથી લક્ષ કોડ ગોર અંધારે ગળીયા કશ્યપાદ્યચટ સન ભ્રાત, એક ચીતામાં બળીયા શ્રી કૃષ્ણ સરીખા દેવ કુડાં કુબજાને શેવી માયાવીરૂપ મોહજાળ; જગતમાં જાણો એવી ભામનીએ સહુ બોળવ્યા દેવ ગાંધર્વ ને દાનવી શામળ કહે જીત્યા જુવતીએ પુરૂષ માત્ર છે માનવી ચોપાઈ વણજ સોંપ્યો વાણેતર હાથ શામદ રૂડા લીધા સાથ મેડી દેડી વારૂ વાથીઓ સેવા કાજ સોંપી દાથીઓ જુવતીને કહે જાશુ અમો માપ તમારૂં રાખો તમો દિલડામાં ડહાપણ દાખજો પરીયાનું પાણી રાખજો આપેલી

વધારો લાજ કરજો આપણુ કુળનાં કાજ આઠ માસે અમો આવશું
લાખીણી વસ્તુ લાવશું ઉમદા રત્નતણાં અપાર હીરાને મોતીના હાર
તે સરવે આવશે તમારે કાજ રામા તું ભોગવજે રાજ (દોહરો)
પવીત્ર પક્ષી બે બારણે બાંધ્યાં બુદ્ધિ નીધાન બત્રીશ લક્ષણ આગળા
બારે રાખે બાન કળા બુજે તે બોતરી ચોરાસી આસન ચેત રામ
વિરણુંમને રામણી હરી કથાપર હેત, જનાવર ડાહ્યાં જાણીયાં
વણિકે કર્યો વિચાર એથી અનરથ થશે નહિ, નિસ્ચે સોંપુ નાર,
સાંભળ મેના માનની, ડહાપણ તારૂં દાખ્ય; પરદેશ જઇ આવું
અમો. રામાને સ્થીર શાખ્ય નીસરવા ના દેઇશ નારને મંદીર મુકી
પર મહેલ; થોડામાં કહ્યું છે ઘણું સંક્ષેપ રીતથી સહેલ સમજાવી
શેઠે સારીકા છાની ગુહયે ગુલ, પરાક્રમ જોઇશું તાહરૂં, શામા તારી
સુઝ, મેના કહે માન્યની, નીસરવા નહીં દેઉં. સત્ય વચન શેઠે કહ્યાં
શીર ચડાવી લેઉ આગ્યા કહીને શેઠજી, પ્રિતે પોપટ પાસ,
આવીને ઉભા રહ્યાં વદે વાણી વિલાસ. પોપટ પાસે આવીઓ નારી
કેરો નાથ પવિત્ર છો પક્ષી તમો, હેતે ફેરવ્યો હાથ, સાંભળ શુક
સોહામણા, સોંપુ છું એક કામ, અમો જાઉં પરદેશમાં, સાચવજો
આ ઠામ, શેઠાણી ઘર એકલા શું કહું વારંવાર. નીસરવા દેશો નહી.
ઘર મુકીને બહાર, પરણી છે મેં પ્રેમદા જુવંતિ જોબન વેશ તરણી
તાહરે આસરે પરઠુ છું પરદેશ. શામદામ ભેદે કરી, વિનતા રાખજો
વાસ, કલંક તે વાધે કુળમાં, તો તુજને શાબાશ શુક કહે સુણ
શેઠજી, વૃદ્ધ તમારો વાન, શાસ્ત્ર મધેથી સાંભળ્યાં, તે કૃત ધરજો કાન
રામાને રાખી શકે. નથી જન્મયો કો માય, સુતો મુકે સ્વામીને;
જુવતિ જારી જાય, મુરખ જાતી હોય માન્યની, પરઠે અવળા પેર,
ગુણવંતો ગુણવિણ તજી. જાય ગુણહિણને ઘેર, પંડિત જનને પરહરે
મુરખ સંગાથે મેળ, ખરાબ કરે ખરી વાતનો ખોટો ધારે ખેલ.

ઠાકર સાથે ઠગવા ચાકર શું ચીત ચાય, નિરમળ જળ નારી તજે, નર્ક કુંડમાં નાહાય શુક કહે ગુણ શેઠીયા, માન્યની મુકે મહેલ. ચિંતા ન કરો ચિતમાં, સહુ વિદ્યાથી સહેલ, લક્ષ્મી વર લજ્યા રાખશે કે રાખે તારૂ લુણ, રહેશે પુન્ય પ્રતાપથી, હું ફિકર તે કોણ જ્યાં સુધી મુજ પ્રાણ છે, ગુણ તારા હું ગાઉં, જાવા નહી દેઉ નારને લુણહરામ ન થાઉં માહરૂ કહી તે શેઠજી, ગયા પોતે પરદેશ, મંદિરમાં રહી માનની વીનતા જોબન વેશ, ખાય પીએ ખુશી કરે પ્રીતે ચાવે પાન દાસ હસી દિલ રીઝવે મનગમતાં દે માન, એમ કરતાં દીન વહી ગયા વસંત આવ્યો વેદ. કામાતુર બહુ કામની, બાંત ન રાખે બેદ. આહાર બમણો બહરી વિષે લાજ ચેષણી થાય, કામ આઠ ગણો વસે; કોણ રંક કોણ રાય, વીસ ગણો વસંતમાં નારીને નરસુ નેહ ભોગ તૃપ્ત ભાશે નહી, દીર રાઝે નવ દેહ. રાજા છે એ રૂતુ તણો વસંત કામ કહેવાય, ચતુરાં ચંચળ ચીનમાં વનિતા વિહ્વળ થાય, વીસ ઘણો વસંતમાં ગરીબ રંકને ઘેર શત ગણો શ્રીમંત ઘેર પ્રીતે પંડિત પેર ખાનપાન ખુશી કરે હાંસે પેરે હાર કામાતુર તે કામની, સજે સોળ શણગાર કંદર્પ સરૂપ અંગે ડશે કહે દાસીને દુખ સ્વામી મારા સાંભરે. બેઠે બાખે ભૂખ વાયદો તેનો વહિ ગયો સ્વામી નાવ્યા શા માટ, કાંઇ સંકટ આવરૂ; કે કાંઇ વસમી વાટ, હાથ જોડી હસી પડી, શુભ બોલી સાહેબ શેઠાણીજી સાંભળો ખરી વાતનો ખેલ, જુવંતી જોબન વેશમાં જારી ન કરે જેણ, વાટ ઉઠી તે વેશને, તન ખટવણું તેણ, પર પુરૂષસુ પ્રીતડી, કામ વાસના કીધ અપરમપાંર સુખ ભોગવો. લાહો લાખેણો લીધ માળાકર વધુ મળી, ઓપાવાને લાજ, નારિને જારી શિખવે, કરવા કુડુ કાજ; ઘણા પ્રકારે પ્રિછવી, કરી કામાતુર કામ્ય, મન ટળકાવ્યું માન્યની, સેજે નહોતો સ્યામ હાથ જોડી હસી પડી કયમ કરીએ એ કામ,

રીત જણાય જે રાત્રે દેહે વટ જાયે દામ (છપ્પા) નારી તે નીચ સ્વભાવ. ન રહે પોતાને ઘરમે, નારી તે નીચ સ્વભાવ, કલંક કહાવે કુળ ઘરમે નારિ તે નિચ સ્વભવ લાજ મરીયાદ ન પ્રિછે, નારી તે નીચ સ્વભાવ અન્ય નર અંતર ઘચ્છે. નીચમાં નીચ તે નારીયો, પરશું જોડે પ્રીતડી, શામળ કહે સ્ત્રીઓ સમસ્તને, રૂડી નહી એ રીતડી. (ચોપાઇ) કામ દામને ભેદે ભરી કામની તે કામાતુર કરી. અતિ મનમાં આણી ઉલ્હાદ, એક વાર જુવો તે સ્વાદ, લક્ષ વસા તજીને લાજ, મોડ વશા કેરીએ કાજ શેઠ મંદિર આવે જાહરે તંજઓ તે લક્ષણ તાહરે, ૧૬૮ [દોહરા] કાર જાયે કંચનો, લોકમાં જાયે લાજ, પાણી જાયે પરીચા તણું કયમ કરિયે એ કાજ, દાસી કહે દેવી સુણો દષ્વત મારુ દાખ્ય જાણુ પડે એ વાતની, તો સુરજ સાખ્ય, વનિતાએ કીધો વાયદો વેદને મુકુ વાત, તરુણી આવું તુજ કને રૂડિ રીતે સત્ય, ૧૬૯ ન્યાલ થઇ તે નારીગો અંગે વાધ્યુ નુર, ઉલટ માંહે ઉદે થયો, શોભાવતો સુર. ૧૭૨ સોળ સજ્યા તે સુંદરી નાર વધાર્યું નીર, આભુશણ અંગે ઓપતાં, ચરણ્યા ચોળી ચીર ૧૭૩ કાજળ કુમ કુમ જયા ઘટે, સેંથામાં સિંદુર, બરાસ કસ્તુરી અરગજા, ભોગ સકળ ભરપુર, પુષ્પ હાર કંઠે ધર્યા, દરપણમાં જોયો દેહ, અંતરમાં ઉચાટ રહે પરશું જેને નેહ. બણી ઠણી તે નિસરી, ઉલટ વાધ્યો અંગ કામાતુર જે કામની, પયોથી પડયાં પતંગ. શેઠાણીને કહે સારિકા, અંગ સજ્યા શણગાર, કાજળ કુમકુમ ચોઢયા. ભુવન નથી ભરથાર. સમજી તારૂં શાણ પણું, કોણ, પુરુષ શું પ્રીત. એ તુજને ઘટતું નથી, રૂડી નહી એ રીત, મૈના કહે સુણ માનની, વીપરીત એતો વાત, જાઓ કોણ કામે કામની જાગી રમવાં રાત ઘેર નથી તુજ

ઘરધણી, શણગાર સજ્યા છે સોળ, અધર્મ કરે છે અતિ ઘણો. મુખ ભરીયાં તંબોળ. સમજી તારી સુજને. જાર કામે જાય, શેઠ મુને સોંપી ગયા, એ અન્યાય કેમ થાય. બાળરે લક્ષણ બાળીના, બાળ તારૂં કામ, બણી ઠણીને નિસર્યા, કોણ ધણીને ધામ, બાળ ચતુરા તુજ ચાતુરી શોભે નહી શણગાર, કાંઇક લજ્યા મન ધરો, જૂવન નથી ભરથાર સાચુ માનરે માનની સુર્ય શાખથી સાચ, નાક છેદાતુ તારૂં પૂરણ આગુળ પચ વઢાવું કાનને ચોટલો. જૂરે બધું ગામ સમજાવું જો શેઠને, તો મેના મારુ નામ રુડા કુળમા ઉપની રુડા ઘરની નાર, ગુણકાના જે ગુણ અછે, નહી તારો વહેવાર. વાટ ઉઠી તુજ વેશમાં ભઠ પડયો અવતાર, કંથ વિના ઘર કામની, શોભે શા શણગાર, કહીણુ વચન કાને સામુ તે નર જાય. નાથ મહેલને પુછે વાત. સ્નેહ કરે નહી નારી સાથ; તે નંદા તો રોશે બળે, કરણ દુઃખ તેનું કોણ કળે સુખ ન ભોગવે એક ઘડી દુખ સમુદ્રના ડોહમાં પડી; શોકય દુખનું દાવાનળ દેહ અગનીનો શિર વરસે મેહ. કોડવાર શું કહીએ કથી. શોકય સમાન દુખ બીજું નથી; ક્ષણ ક્ષણ પામે ખેદના, લક્ષ વીછી કેરી વેદના લક્ષ કોટીધ ઝાઝાં ઝેર. સોકય સમાન બીજું નહી વેર.
(છપ્પા) રાજાને એક શાલ. ગામ ફુટઇયો કુટે; પ્રજાને પ્રેહુ શાલ, વણ વાંકે રાજા લુટે. વ્યાપારી શીર એક શાલ; વસ્ત વટંતર નાખે; ભરતાર શીર એક શાલ. બાયડી જો જુંડું ભાખે; મુરખને શાલ વિદ્યા તણું; દુખ બકારી ઓરયનું; શામળ કહે શાણા માનજો. ઓને શાલ એક શોકયનું. સ્ત્રી કહે ભલી અનાથ. તેથી તો મોત ભલેરૂ ભલી દિંખુને હાય એવી દુખ નહી અનેક; ભલી વીધવા કે વાંઝ. ભલી કુભ્યા કે વેહલી. ભલી દરીદ્ર કે દસ્ય. ભલી શોકાયનુ

ચોહેલી; માહા દાવાનળ દુખણી. ચંચળ ચીત પણ સોક્યનું: શામળ કહે શાણા માનજો સાલ સામને શોકયનું દરોદરને મોટું દુખ. મનમાન્યુ નવ થાએ; કાશદને એક દુખ. નિત વિદેશી જાએ; દુનિયાને એક દુખ, જ્યારે વરસાદ ન વરસે; વંઝાને એક દુખ તનને કારણ તલસે. કુવારાને દુખ સ્ત્રી તણું. સર્વને દુખ તે જુખનું શામળ કહે પાર પીછું નહી, સ્ત્રીને સોકયના દુખનું. અંધાને દુખ આંખ. સારૂ નરતુ નવ દેખે; બેહરાને દુખ કાન, રાગ પુરણ નવ પેખે. રાગીને દુખ રોમ ભોગ એકે નવ ભાવે, ભીક્ષુકને એ દુખ, નમ ભીખારી કહાવે; એવા દુખ અનેક છે, પંગાને તો પગતણું, શામળ કહે સ્ત્રી સર્વને. શોકય દાવાનળ દુખ ઘણું. (ચોપાઇ) તે શામાને સોકયનું સાલ. વનિતા ઉપર ન ધરે વ્હાલ; તેનું બોલ્યું કાને નવ ગમે રાંધ્યું રાજાજી ના જમે. એથી હેત ન આણે દોય. તે સામું દ્રષ્ટે નહી જોય; મહિપતનું જ્યાં ન મળે માન. સ્ત્રી હળવી જેમ પીપલ પાન ઘણા ઉપાય કામનીએ કીધ, માન કોણે તેને નવ દીધ; એક દિવસ તે તો નારીએ જોયું બેસીને બારીએ મહા દુખણી થઇને તે રુએ. અરૂ પરૂ તે બારીથી જુએ. દુખ ડુંગર માથે લઈને બેઠી કપાળે કર દેઇને. તળે બેઠાનો પુરો પુજ. તેને મન છે અદકી સૂજ; નારી નિરાશા નાખતી; અરે અરે મુખથી ભાખતી, વરતિ કે ઊંચુ નિરખીયું પુરણ દુખ તેનું પેખીયું. સુખસાગર છે તેનું નામ રહેતો પોશાકને ઠામ કામણ દુમણ મોટા મર્મ વશીકરણ વિદ્યાના ધર્મ. મોહન ઉચાટના મેળ. ખરા હુન્નરના જાણે ખેલ. જગત મોહ પમાડ્યું જોયું. રામા રોતી દીઠી તેણે. કાતીક જોવા ઉભો રહ્યો. મર્મ બાભ કામનિને કહ્યો, શું દારુણ દુજવે છે દુખ પ્રધર તારી બારી રમવા આઇ, પોપટ કહે સુખે પરવરે, રૂદીયા સાથે રીઝ,

જારી વીજારી વિના ન મળે સુખનું બીજ. એવા કામ તો તે કરે. જે ભણે વિજાગ વેદ વિજાર વિના દિખ ઉપજે ખરે પ્રગટે મન ખેદ આખ્યાન કહ્યું તે ઉપરે કરવું વીજારી કામ. સુરસિંહ રાયની સુંદરી નંદા જેનું નામ, અણુમાનંતી રાયના વળી વધારયુ વેરવિજાર વિદ્યાએ વાળીયું જેહ હળાહળ ઝેર નંદાએ વિદ્યા કરી વિજાર વખાણી વેદ તેહ તન હું શીખવું તેના ટળુ ભેદ. કરજોડી કહે કામની સાંભળ, શુક મુજ વીર સારી પેરે શીખવો ધારણ રાખુ ધીર શણગાર તજોને સુંદરા ભીના પહેનો વસ્ત્ર છો ઉપર આસન કરો શીખો ડહાપણ દષ્ટ પોપટે જે જે કહ્યું શુભ બુદ્ધિ સાક્ષાત વિસ્તાર વડે નંદાતણી કહેવા માંડી વાત [ચોપાઇ] પૂરવ પંચતણે વાશીયે. શ્રીકંદાપુરી નગરી કાશીયે વરણ અઢાર વસે છે લોક. સ્વપ્નામાં નવ ઉપજે શોક; સુરસીંહ રાય કરે છે રાજ અસત્ય અન્યાય નથી તાજ મહા સુખનો મહાંમા માણિયો, તે રાજાને બે રાણીયો એક માનીતી મોટમ મતી, તે સાસુ શિરોમણી સતી; ઘણાં લક્ષ્મી ઘણાં ઘરસુત્ર પ્રતાપવંત તેને પુત્ર કનકાવતી રાણીનું નામ, વશ વરતે છે બધું ગામ, તે માન્ય-નીથી મસિપત મોહ નંદા સુણી, દીધી ધનીને દોટ, માનની એ મેના તણી, મરડી નાંખી કેટ પાંખી આશા પ્રીતે કરી, ચીરી નાંખ ચાંચ, ખસેડી નાંખી ખાળમાં અધીક પમાડી આંચ. સામા થઇ તે સોકમાં, પુરણ દુખની પેર, તે દીવસ તો ગઇ નહી, પરમંદીર પર ઘેર બીજે દીવસે તત્પર થઇ. સજ્યા સપૂર્ણ સોળ, કસ્તુરી કેસર અરગજા, મુખ ભરીયા તંબોળ. જુવતી પોતે જોખમાં જારી રમવા જાય, અંગ રાગ અતિ ઓપતાં, વળતે રંગ્યા પાય. પોપટ પોતે પ્રીછીયો મેના બોલીતી બોલ. શેઠાણીનું સતીપણું, તરૂણીનો કીધો તોલ. માન ઉતારૂ તો મરૂ, મોત માથે લીદ લેઉ, કામ દામ બેઉ કરી જાવા

તો નહી દેહ. કરી પરીક્ષા પોપટે મન સમજ્યો મહેરાણ, સાંચ દેખાડું એહને તો તો પરહું પ્રાણ જેહ ગતી મેના તણી, તેહ ગતી મુજ થાય, વળતુ કોણ વારી શકે, જોખ કરતી જાય ઉપાય કર એક અકલથી, ગમતી કહું કાંઇ ગોડ રદય રામાનું રીઝવું, ચતુરાઇ તણી એ ચોટ. જાય તો તો જુગતું નહી, વિઘામાં ઉઠે વેઠ, કાળ ઠપકો દે મુજને, શાણા સમજુ શેઠ. શુક કહે સુણ સુંદરી વારૂ કહુ એક વાત કેહેવા તો ઘટતી નથી તું તો મારી માત! જોબપણું તે જો બને તરૂણી તારો તોર. સકળ ગુણ સુલક્ષણી, જોબન કેર જોર, રામા તું સમજે નહી, જાર વિઘાના જોખ, સજ અવસર છે આ ઘડી, શું બેશી રહે રોખ, આજ કાલ તો આવશે, શ્રીમંત આપણો સેઠ, અવસર શાને ચુકિયો નિશ્ચે કહું છું નેટ. ૨૦૨ (છપો) વણ રૂતુ વરસે મેહ, તેથી તો ધાન ન પાકે, પ્રાક્રમ ન મળે પુર. શતરૂ કહા શેણે થાકે, પહેલી વિથી વિઘાય, ભાવ આણી નવ ભણીયો, જ્ઞાનપણે વિવેક, શાસ્ત્રનો બોધ લઇ સુણીયો, ઁગયો અવસર આવે નહી, નર નારીને તે નડે, પ્રથમ જુઓ પ્રીછયા વિના વળતી હાથ ઘસવા પડે ૨૦૩ (દોહરા) એમ અનેક અતી ઘણાં, કહ્યાં કામનીને કેણ, રૂદે રામાંનું રીઝવ્યું વિનયનાં બોલી વેણ, ૨૦૪ (છપો) વિનય થકી વિવેક, સજન સભામાં શોભે, વિનય થકી વિવેક, સ્થીર થાવર સહુ થોભે. વિનય તણે વશ લોક, જશ આપે જન ઝાઝા, વિનય તણે વિખવાદ કરે નહી રંક કે રાજા, વિનય મોટો છે વિશ્વમાં, વિનય ધરમ મારગ ધસે. શામળ કહે વિઘા વશીકરણ, વિનય માંહે આવી વસે (દોહરા) શેઠાણીને વશ કરી, વિનય ધરી વિવેક, પ્રભાવતી પગે નમી સાચુ બોલી એક. તાળી દેઇ હેતે હથી. કાંઇ ન રાખી ભ્રાંત, સાચુ કહું છું શુક તને, આપણ છું એકાંત. સાંભળ શુક સોહામણા,

ખાંતે તારા સમ ખાઉં, જુવતી સાથે એખમાં ભાગે સુખ, ખરો વરતીક ખાતે બેડીએ, તરત તેને મેડીએ માહા મનોહર મોટમ મતી જસવંતો જાણીતો જતી, માન્યનીયે દિધાં બહુ માન, હાજર કીધા ફોફળ પાન, શા માટે રોતાંતાં તમો, એહ દુખતો જાણ્યું અમો, ત્યારે સાચું બોલી સતી સાંભળરે જસવંતા જતી તમને દુખ કહે શું થાય, કહેતા દુખ જાએ જો રાય; શીશ અગાડુ કરે મહારૂં; કાન નાક છે તાહરૂં; (દોહરા) વરતીક વળતો બોલીઓ સાંભળ વિનતા વાણ; સત્ય ન કહે મુજ આગળે તો ઈશ્વરની આણુ; કોઈ વાત જાણે નહી કો ચેતે નહીં લોક તે તેહ વાત કોને કહું, સુકૃત મારૂં ફોક, પોસા કરયા મેં પાંચ સત, અઠમ કર્યા શત આઠ; એકાશન તો એક શત ભકતામરના પાઠ વીશ આહાર એથીં કરયા ચોવીશ આહારશી ચાર; એકાસણુ અગીયારશે બીજા વરત અપાર અપવાસ કર્યા ખટ માસના જાગરણ કરયા શત સાત, તરકારી તનથી તજી, કંદમૂળ નહી વાત જાત્રા કીધી જગનાથની, શેત્રંજાની શાણુ અઠવાર આબુ ગયા. વસાઇ ગયો વઢવાણુ સમેતશીખર મેં સેવિયા, પુજ્યા પારસનાથ; મહાવીર સ્વામી માણીયા ટાડો કીધો હાથ, એ સરવે નિષ્ફળ થાશે, કરૂં કમ તારી વાત મારણ મોહન વશીકરણ સઘળે હું વિખ્યાત રાણી તે રીઝી રૂદે, મેલ્યો મનનો મોટ; અથ ધતી માંડી કરી કરમરતાં કરજોડ બળેને સ્થાને સ્થળ કરે, પવિત્ર પાત્ર એ પુજ્ય, અગમ નિગમ લક્ષણ લહે શત જન્નતી સુહ અધીપતીનું અપમાન છે. સોકયતણુ છે સાલ કાઢય બાવટ તું ભવ તણી જો હોએ કાંઇ માલ પુજ્ય કહે સુણ પ્રેમદા નિરમળ તારૂં નામ, મન માને કેમ તાહરૂં, કેમ થાએ તીહેં કામ, રાણી કહે રૂખી સાંભળો જો મરે રાણીને રાય; સપુત મરે જો સોકયનો તો ભવની બાવટ જાય. ગોયો વીર રાણી તણો જેપુરનો

પ્રધાન વસે ચારે વધકુંઠમાં. તો દીધું જીવતદાન, એક જીવે એ ચારમાં ત્યાં સુધી દેહે દુખ મરે તો તો ચિંતા ટળે ભાગે મારી ભુખ, કોલ દીધા છે કોટીધા, સો એક ખાધા સમ ઇશ્વરની આજ્ઞા કરો કામ કરો નહીં કેમ, ગોબી વીર છે માહરો તેનો થાય અધિકાર સુખ સાગર હું ભોગવું તો તું હખવાનો હાર. તમો કહો તે સાંભળું કહો તે કરીએ કામ તાહરી દાસી થઇ રહું વેચાઉં તાહરે નામ, વરાતક તે વીરમમ થયો કયમ થાએ પ્રઉડુ પાપવચન જતે વસુધા જશે. એ પણ અન્યા આપ પાપને તે પ્રલે કરૂં જીત કરી વિવેક વચન લોપ થયા તણો ઉપાય જડે નહીં એક. નીરાશ જો નારી થશે તો તો અનરથ થાય વિશ્વાસઘાત જન જે કરે તે નર નરકે જાય. ૨૬૦ (ચોપાઇ) વિચાર કરી બોલ્યો વરતીઓ નારી નિચબુદ્ધિ નરતિઓ અધિક અધરમ એ અન્યાય આપ પ્રઉઢુ કરવું પડશે પાપ. પાટ ધાઓ તો દેવો પડે, સ્ત્રી હત્યા પણ માથે ચડે બાળ હત્યા દેશે આ દીશ ચોથી પ્રધાન તણી આશીશ એવડું શું આપોજી તમો એ પ્રાયશ્ચિત શિર લીજે અમો રાણી કહે વચન તુજ ગયું વળતું તે કહેવત શું રહ્યું શુભ વાણી બોલ્યો સેવડો કરજોડી થઇને ભેવડો સાંભળ વનિતા વારૂ વાત શરદપુનમના રાત કાળિને દેરે આવજો પંચ પ્રકાર પુજા લાવજો ખાન-પાન ભોજન ભરપુર લેજો ચોસઠ અહાર હજુર ખોડશ પાત્ર થાપિશું અમો માહા પુજા આરંભો તમો, માહા વનમાં જ્યાં ડેરૂં હોય હેર ત્યાં કરે નહિ કોઇ એક એક પ્રહરે પુજન થશે દુખ તાહરૂં સહુ દેવટે જશે પંચ પ્રકારની પધ્ય ધણી જાણે ભમરેશનો ધણી કે ભલે જાણે સીધ સીરોમણી જે પાસે હોએ નવનીધ બ્રહ્મદેશના બારે ભેદ વરણુ કરી જાણે નહી વેદ જાણે શંકર કે વેદ વ્યાસ કે જાણે એક કાળીદાસ આશ મંદિર મધને માંસ પાન ધટ મુક્તાફળ-કાશ ચાર પ્રકારની

મુજા ચાર ચિતતા કહ્યું વારમવાર અડસઠ તીરથ ચોરાશી જોગ
બ્રહ્મદેશના સઘળા ભોગ વનિતા બોલ તારા મન વશ્યા સાંભળ દેખાડું.
બ્રમહત્યા બ્રમહત્યા જાણે નહી જેહ અન્ય કદાપિ કરશે તેહ રઉરવ
નરકે તે નર જશે; કોટી જન્મ તે અધો થશે. માટે કાંઇ ન કરશો
પાપ શામળ કહે કહુ આપે આપ બ્રમહત્યા દેખાડુ અમો શ્રોતાજન
સાંભળો તમો. (છપ્પા) તુલ્ય કંચન કથીર સુખ દુખ સાચુ ને જુઠુ.
રાય રંક બે એક, એક તુટયું એક રૂઠયું. શત્રુ મીત્ર સમાન. સમાન
દેવ્યા કે દાશી સમાન અમ્રત વિષ સમાન કુછીત કે કાશી સમાન
પાષાણને રત્ન પશુ સમાન વશુધા વૈકુંઠ વશી શામળ કહે જન્મે
નહી જે નર જાણે બ્રહ્મદસા. સમાન અગ્નીને નીર, સમાન વહાલો
ને વેરી સમાન કુંજરને કીટ સમાન મરદને મેહરી સમાન તડકો
ને ટાઢાડ સમાન જરવંતને જોગી સમાન પાપને પુન્ય સમાન
ભીક્ષુકને ભોગી બ્રહ્મવિદ્યા ભારે ભણી કરોડવાર શું કહું કથી શામળ
કહે સંસારમાં બ્રહ્મ જાણે તે નર નથી. સાંભળી કાને સુડ ફરશુરામ
ફરશીધર દીકા કંઇક દાતાર કરણ્યા સારીખા કરણ કર વિદ્યા વેદ
સાગર બ્રહ્મા સરખા બહુ ભોળા ભોગવી જેશુ બ્રહ્મદશા શામળ કહે
સ્વર્ગ સુધી ગતા વીરલા કો વઇકુંઠ વશા. (ચોપાઇ) જ્યારે તારા
સુત મરે સામા સંકટ તારા હરે જરૂર કાલે આવજો. કહી વસ્તુ સરવે
લાવજો. અરથી દોષ મનમાં નવ ગણે વઇરીનો હણતાંને હણે અરથી
આંધળ હોય આપ અરથા ન ગણે પુન્ય કે પાપ (છપો) અરથી
કામી અંધ લાલચુને લોભી અંધ સ્વારથી સર્વ, અંધ મેલો મન મોભી
અંધ અદેખા આપ અંધ ચોરીને ચાડી અંધ અતિ અહંકાર કરે
વાતો આડી અનેક એવા છે આંધળા કાં નરને કાં નારીયો શામળ
કહી અંતર અધ છે જે જન પુછે જારીયો (દોહરો) વાયદો કરી.

વરતીક વદયો કાલે આવજો તરત સોકયની દાશીએ સાંભળી વાટ
જાતાં વાત પોતાની રાણીજીને કહ્યા કરજોડી કહેણુ ભણુકારો મેં ભાઈ
વાટે જોતા વેણુ એક વનિતાને વરતીઓ કરતા કાંઇક વાત મેંતો
એટલું સાંભળ્યું દેરે આવજો રાત રાત્યે રાજા આનીયો શામા કેરી
સેજમ ભાત ભવના ભેળા છે હૈડા સાથે હેજ, રાણી કહે રાજા સુણો
ચતુર વાત કહે ચોકય કાળીને દેરે જશે સેત્રડો બીજી સેકય માનશો
નહિ મારૂ કહ્યું જુવો તેની ચાલ દેવી દેરે શું નિપજે આવતિ રાત
કાલ મહિપતિ કહે માનુ નહી, વીનતા કેરી વાત એ રાણી નવ નીસરે
રણુમાં પડતી રાત. અમે જોઇશું ચરચા એની ચાલ જુઠાને દંડ દેઇશું
ફકત જોઇને કાલ વેગે દીવસ વહી ગયો પડી રાત ઘમઘોર જે વેળા
જારી નીસરે કે ચાકર કે ચોર ખાડુ ખેડુ કર ધરી સુર પુર ધાડ ધીર
દેવી દેરે યે ગયો વીર તણો જે વીર પ્રતિમા પાછળ જઇ રહ્યો સુભટ
શીરોમણી સુઝ પામણું તણા પડદા ઘણા ઘણું ઠેકાણું ગુઝ પડદાને
વળી પદતમા દિવા પાછળ દાખ્ય પોતાની દ્રષ્ટે પડે ભલી સાંભળે
આપ્યા, રાજા દેખે સરવને, તેને નવ દેખે કોઇ, જુવો ગતિ ઇશ્વર
તણી, તે ઠામે શું હોય; નીશા ઘડીકા બે થઇ, રાણી ગઇ રણુમાંહ
કટાર ધરયો કર વિષે, તોલ ઘણેરૂ તાંય; એટલે ત્યાં એક વરતિક
આવિયો, સંપુટ કીધા બાર, દીપક જોત દશી દિશા, એક નરને એક
નાર, નારી નિરખી નરપતિ મારૂં નહિ હવડાં આજ, આવ્યા તે ક્યાં
જાય છે જોઉં શું કરે કાજ; પ્રથમ બેએ ભોજન કર્યું, નાખ્યાં નિર્મળ
નિર વળતી તે સરવે સજ્યા, ચરણી ચોળી ચીર; વામ માર્ગ જે વેદમાં
શીઘ્ર સેવે છે શકત; તે એણે આરંભિયો થયો ભવાની ભકત કપટીનું
તો ચપટ છે. સાચાને તો સિદ્ધ રાજાનો ધર્મ છે, ક્ષમા તે વેળા કીધ,
ખાનપાન ખાધાં ઘણાં, કીધો ભોગ ભરપુર; એક પ્રહર એમ આચર્યું

નારીનું જોયું નુર, પુજ્ય કહે સુણ પ્રેમદા થયો પુરો કર્મ; પ્રથમ તો તારા કંથનું, કર્યું કળીએ કામ; અમણું તેથી જિનવરાં, પુજા તે પધ્ધત પાઠ, સંભોગ કર્યો શુભ રીતથી, ઠગ વિદ્યાના ઠાઠ; ચરચા જુવે છે ચતુર નર, જોફ વાણે શું થાય; પ્રાજે કરૂં એક પલકમાં નાશીને ક્યાં જાય વણિક કહે વનિતા સુણો. ગય રાત પહોર; કર્યું કામ શુભ કાળીકા રાણીનું આ ઠોર ૩૦૧ ત્રીજે પોહોરે ત્રણ ઘણું હાવભાવ કટાક્ષ, આલિંગન મર્દન અતિ, ભામની ભાત્યની ભાખ્ય. નરપતિ નરખે નારને વરતિક ફેર વર્ત, એક ઘડીમાં એયને, માથે આવ્યું મર્ત શીવડો કહે સુણ સુંદરી, પ્રહર થયારે ત્રણ, કામ થયું જન કુંવરનું, કથન સાંભળો કરણ તાહરો ઓરમાઈ દીકરો, લક્ષ વસા એ લેખ, કામ કર્યું એ કાળીકા, તેમાં ન નહિ મિન મેખ ચોથે પોહરે ચોઘણું, રંગ ભોગને રાગ, હાસ્ય હેત વિનોદરાં, લે લાખેણો લાગ ગુરૂજી કહે સુણ ગોરડી, થોડો થયો પ્રભાત, પ્રધાનની પુરણ કરી વેદ વિધાતા વાત. જો અવળી ગંગા વહે, રવીનો સ્થિર રહે રથ; વચન અમારૂં નહી ફરે, શુભ રાને સમરથ હેતુ જન ત રા ચાર એ, સત્ય પ્રકારે સુખ, કામ કર્યું તુજ કાળીકા. ભાગી તારી ભુખ હોય મનમાં કાંઇ ઓરતો, પ્રીછો પાયે લાગ, આપ તુજને કાળીકા, મન ગમે તે માગ્ય રાણી બોલ્યાં રીઝમાં, નિર્મળ તાહારૂં નામ; અર્થ હતો મુજ જેટલો, તેહ કરાવ્યું કામ, રાજા રાણી પ્રધાન પુત્ર, ગયો ચારનો રોગ; ભાવઠ ભાગી ભવતણી, શુભ મળીયો સંજોગ, સંખ્યા અધ સવાર અશ્ર, કરી સુખ સાગર વૃષ્ટ તેહ ચરિત્ર નર નારનાં, રાજાએ જોયાં દ્રષ્ટ અધિપતિ થયો આકળો, બાંધ્યાં આયુધ અંગ, પડદા માંહીથી હાલીયા, પ્રીતમા સહી તે વગ પોપટ કહે પ્રભાવતી શેઠાણી સુજાણ; જારી રમતાં જાય છે, વિજારી કરતાં વાણ્ય. રાજા કેમ મુકે જીવતાં, કેમ માને એવી વાત; થયો ઘાત એ

સોવઠા, રાણી ભોગવી રાત શેઠાણી કહે શુક સુણો, બધે આ જુઠા ભેદ. નિશ્ચે મારે નારને વળી વરતીકને વેદ એમાં વીજારી શી કરે; શતધા-સમ જો ખાય; મારે પોહોર દ્રષ્ટે પડ્યું તે કેમ જુઠો રાય. પોપટ કહે સુણ પ્રભાવતી કહું વીજારી વાત; આળ પંપાળ એતો કરે દ્રષ્ટે દીઠું સાક્ષાત, ચોદ વિદ્યા ચોસઠ કળા, ભારતના જે ભેદ; શું કરે બીચારા બાપડા, વીજારી આગળ વેદ પાણી ભરે પુરાણ સહુ, બત્રીસ લક્ષણ રહે બાર, વીજાર વીદ્યા સહુથી વડી, ચરિત્ર કરે જો નાર. શેઠાણી કહે સાત દીન, રમવા નહી જઉં રાત; શત પ્રકારે શીખવો વીજાર તણી એ વાત ૩૨૨ (ચોપાઇ) શુક કહે સાંભળ સુંદરી, સઘરી વાત જો મનમાં ધરી; અધીપતિયે દીઠો ઉતપાત, પ્રોઢો તે થયો પ્રભાત નીકળુ બહાર ઉમમતે ઠીક, છેદુ એ સામાનું શીશ. બધું દાટીને હેતજ હરૂ, પ્રભાતે પચપટાળી કરૂં. વરતીકને કરશું અપમાન છેદું નાક ને કાપું કાન; એનાં માત પીતાને ભાત, મારૂં સર્વને હું ખ્યાત ખરો સહુને દેખાડું ખેલ, પીલાવું ઘાણી કઢાવું તેલ; કચ્ચાં જો હું કાપજ કરૂં, એને મારૂં કે હું મરૂં. એ બે જણને હું છું એક. વીપરીત થાશે વાત વિશેક; જોઉ વહાણે એ કયાં જાય છે. કરમે લખ્યું તે થાય છે એમ કહી મુકયો નિશ્વાસ, પ્રતીમા પાછળ પડદા પાસ. કૃત રાણીતણાં બુઝીયો, થર થર થર રાજા ધ્રુજીયો. તે રાણી તો ચેતી મન, જરૂર કોઇ જુવે છે જન, વ્યભિચારીત્ર રચાઉ આપ નહીતર મળીયાં પુરણ પાપ ચોએ વર્ષ તો પુરાં થાય, પ્રજાત આગરૂ સર્વ જાય. બખંડ દેશમાં લજ્યા જશે, પીયર કુટુંબ તો દેવટ થશે. વરતીકને ચેતાવી દીધ માથે બાર પોતાને લીધ, પાછાં સંપુટ કીધાં બાર, નિર્ભય થઇ રહી તે નાર કરી સ્નાન સજયાં શીનાગ. શાળી આગળ જોડયાં હાથ મારી મુકત્તાનો નાથ રંગ રમ્યા જે માજમ રાત તમો કહ્યું તું તે મેં

કરયું તેણે મારૂં કારજ સર્યું, જીવ્યો નારો કોડીલો કંથ, જીવી શોક પુન્યવંતી પંથ, જીવ્યો મારો પ્રતાપીક પુત્ર, જેહ થાકી શોભે ઘર સુત્ર, જીવ્યો મારો પુર પ્રધાન, જે થકી હું પામું માન ચારે જીવ્યા કારજ થયું, સતીપણું તો મારૂં ગયું; કૂળમાં કલંક એહું કર્મ ધોયું હાથથી ધર્મ ન કરે ભામની ભુંડા ભાંડ, ન કરે ઘહેલી ગુણકા રાંડ ઘણાક પાપે હું થઇ છું ગર્ક, નિશ્ચ પડવું પડશે, નર્ક સોંપ્યું શીશ ઓશીગણુ થાઉં વીમાન બેશી વૈકુંઠ જાઉં નથી કાંઇ અહીંયાં છું આપ તમથી છાનું રહું કયમ પાપ ચારે જીવાડવા કાકણે, આવી છું તારે બારણે હું મારૂં પ્રકાશું આપ અંબા મળીને આપો આપ, (દોહરો) આશ્વિન શુદી આષ્ટમી હું પોઢતી રાત તે અવસર* તમે કહ્યું. પ્રતક્ષ મારી માત, રાણી રાયનો દીકરો. ચોથો રાણી ભ્રાત પ્રાણુ તજશે તે પુનમે, અધીક થશે ઊતપાત ભાસ્યું મુજને જાગતાં, નથી સ્વપ્નુ નીરધાર, જરૂર કહ્યું જીવે નહી, ક્ષણ ન લાગે વાર લક્ષકોડ વીશે વસ્યા, વેદ કહું છું વરત, ચાર પ્રહરમાં ચાર જણ. નિશ્ચે પામે મરત, ત્યારે મે તુજને કહ્યું નિશ્ચે આણી નેહ એ ચાર કમ ઉગરે પડે કયમ માહરો દેહ નવરાત્રોના નવ દીવસ કરયાં વરસ મેં સાત ઉગારો એ પુન્યથી; મોહોટી કાળી માત. (ચોપાઇ) એવું કહીને જોડયા હાથ સ્તુતિ કરી તમારી સાથ; રાજા ઠામ મરે મુજ તાત પુત્ર સાટ સારે મુજ ભ્રાત. પ્રધાન સાટ મુજ નહાનોવીર. રાણી સાટે મુજ શરીર એ જીવન મારીએ. અમો તાહરે ના કીધી ત્યાં તમો; તમ આગળ મેં કર્યો વિચાર તું છે નોંધારા આધાર કયમ જીવે રાણીને રાય, તેનો કાંઇ કહો ઉપાય. એ ત્યાં તમો કહ્યું કથી બીજો ઉપાય જીવ્યાનો નથી ચારે જણ જીવ્યાનો ઠામ મેં જે કહ્યું તે કરીએ કામ. (દોહરો) જગદંબ તેહ સમીપ કહું, સાચો છે

એ સીદ્ધ વર્તી વડો છે વિશ્વમાં એ પાસે નવનીદ્ધ. એણે વરત ઘણાં કર્યાં. જૈન ધર્મની જાત્ર, અપવાસ કર્યા ખટ માસના, પોખ્યા પ્રાણી માત્ર. એ વચ્ચે ઇશ્વર વચ્ચે અંતર નથી લગાર. હોય ચારે જીવાડવા તો કર એવું વ્હેવાર, એકવરાં એક જીવશે, બીજો બીજી વાર, વારૂ વીધન વળી જશે, ચાર પહોરમાં ચાર રાજા તો મારો રીઝીયો, હતે ઝાલ્યો હાથ. એ મરતાં હું મરૂં. સતી થાઉં તે સાથ એતો તે મારો દીકરો ઓરમાન પણ પુત્ર, રાજ્ય રૂડેરૂ ભોગવે, ઘણું શોભે ઘરસુત્ર રાણીનો ભાઇ તે મુજતણો પુરનો જે પ્રધાન, એથી શોભે મહીપતી, પામે સઘળે માન, એમ વીચારી શેવડો, તેડયો મેં એકાંત વચને તેને બાંધીયો, ભાગી મનની ભ્રાંત સુર્ય ચંદ્ર સાક્ષી કર્યા, વચમાં આણ્યા ઇશ. એ ચારને કારણે ખોળે સુકયું શીશ તમો કહ્યું તું કાળીકા, તે મેં કીધું તર્ત ચારનું તમ પ્રતાપથી, મોડી નાખ્યું ગર્ત સીદ્ધતણી સીધ્ધાઇ ગઇ, વારૂ ગયો વિવેક, પાછો ફરીને તપ કરે, નીરમળ થાવા નેક વરત સઘળાં વહેતાં ગયાં થયું મહરૂં કાજ પણ એક સતીપણું ગયું ગઇ લાખેણી લાજ, સતી હું નહી સંખણી. માનવ ન જુએ મુખચાર જીવ્યા તે સુખ થયું, પણ આ દારૂણ દુખ અધર્મ કર્યો અન્યા કર્યો કાયા વટલાવી કામ; ધિકક હવે જીવ્યા વીશે રામ રામ શ્રી રામ માન પુજા માહરી. તું ધર્મ ધુરધર ધીશ, પાપ સરવ ક્ષે કરો સમર્યું તુજને શીશ રાય પ્રધાન અવિચળ રહો. સોભાગ્ય વધો એ શોક કુંવર રૂડો કુશળ રહો, મોતી પુર્યા ચોક રહી ખડગ કોટે વહે. અંબા આગળ આપ. સત રાખજો સતી તણું પ્રલય કરો સહુ પાપ. રાજા મનમાં રીઝીયો ઇચ્છું કુશળક્ષેમ, શાબાશ શાબાશ સુંદરી. કેહું ટાહાકુ હેમ, હાંહાં કહી હેતથી રાજાએ ઝાલ્યો હાથ, તન ને અન સોંપીયું; સ્તુતી કીધી તે સાથ, અજાણુ થઇ અચરજ આકણું.

અહીં ક્યાંથી મહારાજ હું તો આવીતી જારીએ, કરવા રૂડું કાજ રાજા અધીકું રીઝીયો કનકે તોળું કાય, તેહ પુન્ય પ્રતાપથી નારી નીરમળ થાય નારી કહેરે નાથજી મારો મુજ આ ઠામ, અન્યાય મેં અહો કર્યો નીચું કીધું કામ મહીપત કહે માનું નહી, રણમાં આવી તું રાત, આમ ચારને કારણે તજે શીદ તારી જાત ઢોલ મૃદંગ વજડાવને વેર્યાં પુષ્પ ચોપાસ; પુન્યદાન કીધાં ઘણાં વનીતા આણી વાસ. કુમકુમ પગલાં પડયાં મોતી પુરયા ચોક, કીરતન એનું સાંભળી, સામી આવી શોકય પ્રધાન સહીત પાયે નમ્યા વળી વડો જે પુત્ર, સરવે વૃત્તાંત માંડી કહ્યાં આમાના જે સુત્ર. આવરદા જાણુ ચારનો, આવી રહ્યો તો આજ તે જીવાડયા જુવતીએ, કીધું પરમારથ કાજ. ભટ અવતાર તે આપણા, કરીએ એનું અપમાન ધન્ય અવતાર એ નારનો, દીધું જીવતદાન અથર્થતી માંડી કહી, કથા સંભળાવી કરણ; રાજા સેવક થઇ રહ્યાં, વેચાણ થયાં જણ તરણ, પોપટ કહે પ્રભાવતી, માન્યો પાડ ભરપુર ગુણ વધારયો ગામમાં નારીનું વાધ્યું નુર, એમ ચરીત્ર જો આવડે તો જારીએ જાઓ, નહીતર ઘેર બેશી રહો, ગુણ ગોવીંદના ગાઓ. (છપ્પો) વડો વાંક સમુદ્ર, ભામનીને મસ્તક ભરીયો, એક વીજાર વચન. આળ પંપાળ તે કરીયો પાવક પ્રલય પ્રચંડ બળતો તો જે બાંધો, ઓલવી નાંખી આગ. દોરો એક નદીયો વીવેક રૂડી વીજારીએ, વોહો પક્ષ તારે તરે. આવડે તે તો ઉગરે, ન જાણે નિશ્ચે મરે (દોહરો) પ્રભાવતી પાયે નમી. પ્રિત્યે જોડયા પ્રાણ સારી વિધા શીખવી, વેદશાસ્ત્રની વાણ. રખીવરનો સુત રાજવી, જોર જસવંતો જાત. શામળભટ્ટ કવિએ કહી, વિસ્તારીને વાત. શ્રીગૌડ માળવી વિપ્ર શુભ, વેગનપુરમાં વાસ, પિતા પુરૂશોત્તમ તણો, કહે કવિ શામળદાસ. શ્રોતા વકતા સમજતા, કહે કવિત કરજોડ. શામળભટ્ટ કહે બોલજો જય જય શ્રી રણછોડ.

વારતા ૨૭.

(દોહરો) ગણપતિને આરાધીએ, નિરમળ જાણી નેહ; દુંદાળો દુઃખભંજણો મોટમ ડાહ્યો મેહ. ૧ સાચી દેવી સારદા. હંસવાહની જેહ. વેણા પુસ્તક ધારણી. તરણી વધતું તેજ. ૨ બીજે દિવસ બણી ઠણી. શેઠાણી સોહંત; ચાલી ચતુરા ચમકતી, મન સાથે મોહંત. ૩ શુક બોલ્યો સુણ સુંદરી, જુવતી તમે કયાં જાઓ; સાચું બોલો ત્યાં સુલક્ષણી મારા સમ ખાતે ખાઓ, પ્રભાવતી કહે પોપટા, શીખી વિદ્યા વેદ, તે કામે હું નિસરી, ભાગ્યા મનના ભેદ. બાકી ન રહી બુદ્ધિમાં, નેક ન રહી શુન્ય; વિજાર વિદ્યા શીખવી, પોપટ તારૂં પુણ્ય. શુક કહે શાબા સુણો, કરો જરૂરી કામ; રાત રમી ઘેર આવજો, હઇડે રાખી હામ, સાંભળ શુક સોહામણા, ખાતે તુજ સમ ખાઉં; જુવંતિ સાથે જોખમાં, જારી રમવા જાઉં. પક્ષી કહે પ્રિછયા અમો. રૂદયા સાથે રીઝ; ચતુરા ચિતમાં ચેતજે, છે બુદ્ધિનું બીજ. શાખણીયા સોની તણું; વિનતાએ કીધું વરત; તેવી વિદ્યા આવડે તો તરૂણી જાણ્યો તરત. શામ કુંવરી સોનારણે ચારૂ કર્યું ચરિત્ર, શુધ પ્રકારે શીખજે; વિદ્યા એહ વિચીત્ર. પગ ખેંચી રહી પ્રેમદા; એતો વિપરીત વાત; સમજાવો શુક મુજને ભાવ ધરીને ભાત; કોણ છે સોની શામળો કોણ સોનારણ શામ; કોની સાથે સોબત કરી. શાં શાં કીધાં કામ; જાવું છે જારી કારણે. આડુ આવે આંક; ચાલે નહી પણ ચાતુરી. વિજાર વિના તો વાંક. શામા કહે મુને શિખવે. તો ગુણ તારો ગાઉં; ભાવે એ વિદ્યા ભણું. જરૂર કાલે હું જાઉં; તજ તું તેણે સુંદરી; ટાઢાડે નીરે નાઓ; બીને વધો બામની; ખાંતેથી સમ ખાઓ આજ રાતે અહીંયાં રહો. કામે જાજો કાલ; સારી વાતો

શીખવું. એહ વચન તુજ બાલ પોપટે જે જે કહ્યું. તે તે કીધું કામ. શુકે સંભળાવે વારતા; નામ ચરિત્રે નામ. (ચોપાઇ) શાહાપુર ગામે સોની સાર અલખત તેને અપરમપાર; પ્રેમદા ઉપર પુરી પ્રીત. ગામે મુરખ ઉંધી રીત. એક ઘડી સુની નવ રહે. કામ્યની કામ્યની કોડે કહે; ગુણવંતી ઘણું ગોરડી. રાખે એકાંતે ઓરડી. તાળુ દેઇ રાખે ઘરમાંય. ધીરે નહી કામનીને ક્યાંય; જમવા રમવા કે પિયર પેર. ઘડી સુની નવ મુકે ઘેર. વેચાતી મંગાવે નીર. અતિકુ આણે ઉર અધીર. કરવા નવ દે કોશું વાત; એમ રક્ષા કરે દિન રાત. માનની કહે સાંભળ મુઢ, પાપી મુખ દીસે પ્રોઢ, બંધીખાને રાખે મુને તેહ ઘટે નહી સ્વામી તુને. સાચી વાત તુજ અગળ કહું. તારી રાખી હું નહી રહું રહું તો મારે આપો આપ, જાણું છું જે લાગે પાપ. લાજે તાતને લાજે માત, લાજે મુસાળને લાજે ભ્રાત, લાજે કુળને લાજે રૂપ, માટે આપ રાખુ છું ચુંપ. તારી રાખી હું નહી રહું તારા સમ જો સાચું કહું. ન કરૂ જાર પરમેશ્વરની પ્રીત, ન કરૂં જાર તે રૂડી રીત. ન કરૂ જાર જે લાગે પાપ, ન કરૂ જાર જે જાએ આપ ન કરૂ જાર, પરીયાં લાજતે કહેતો કરૂં નોબત વાજતે તુજ પાસે તેડાવું કંથ તુજ પાસ વળાવું પંથ તુજ પાસે જમાડુ જાર તુજ પાસે ઉપડાવું ભાર: તુજ જોડાવુ હાથ; દેખે જયમ તારા સજન સાથ નરની રાખી નારી નવ રહે: કોકશાસ્ત્રમાં એવું કહે. ત્યારે સોની બોલ્યો વાણ, સાંભળ શામા ચતુરસુજાણ તારૂ જોર તો કરજે તુ ઘડી સુની નહી મૂકુ હું; ઘટમાં વાત એ રીતે ઘડી વળતી વાત વિસારે પડી એ રીતે ઘડી વળતી વાત વિસારે પડી એમ કરતાં દિન વિત્યા ઘણા તોલ ન જાણ્યા તરૂણી તણા. એક દિન કોઇ ડોસી આવ્યાં ગહિણા વીસ રૂપુ બાંધીયાં ઘરડી ડોશી ઘર ઘર ધ્રુજતી આંખ્યે તે થોડુ સુજત

થોડુ થોડુ સાંભળે સાંભળે ચર્ણું મંદ મંદ ચલાવે ચર્ણું સોની ઘર આવીને રહે કારજ પોતાનું કહે: આવી મારી પુત્રીને પુત્ર શોભાગ્યું બધુ ઘર-સુત્ર કલાં મુજને કરી આપ; મારા માલ પ્રમાણે માપ તાહારી મહેનત માગી લે રૂડો ઘાંટ ઘડી દે તે ડોસા તે પાસે ઠરી, કરામણ તો નક્કી કરી. બેઠી ડોશી જ્યાં ઘરમા નાર, ઘડે ઘાટ બેઠો તે બહાર રૂપુ નવ ચોરાયું રેખ, બેઠી ડોસી નજરે દેખ. સોની કરો એ બનાવ ચોરે નહિ તો આવે તાવ, ચોરે નહીતો થાય ચિતભર્મ એ સોનીના કુળનો ધર્મ તસ્કર જાત સોનીની ગણી કોકિલથી એ બમણી ભણી સોની શ્રા જેનું નામ, કરે ઝાંઝાં તસ્કરનાં કામ, ન ગણે બ્રાહ્મણ ન ગણે આાર. ન જુવે માત ભગનીનો ખાટ ન ઓળખે અધર્મ કે ધર્મ નહિ સોનીને નયણે શર્મ પ્રથમ તો સહુ કોનું હરે, વળતો ખાય કે પુન્યજ કરે એ સોનીના કુળને ધર્મ, કરે અહરનીશ એવાં કર્મ (છપ્પો) વણિક જાતનો ચોર લે મરડી ડાંડીને; કૃષી જાત પણ ચોર, લે ખોટ માંડીને કીશબ ચોર કોટીધા, અપરમપાર અપાર છે એ દિવસે બહુ દેખતાં. પણ સાચો સોનાર છે (દોહરો) જગતના. નથી આંગળી, કાપી લીધી હાય જગતમાં એ જાણુવો. તસ્કર સહુનો રાય. ડોશીને કહે ડાહયો થઇ, સાંભળ મારી વાત બેસો ઘરમાં ઘરૂણી હને કહો વિગતની વાત ઉંઘ આવે તમને ઘણી,- વાંસો ફાટે વરત, ઓરડામાં નારી એકલી, ત્યાં બેસાડી તરત, ચિત રૂપુ ચોરવા તણું. મોકરી મંદીર માંહ. વાતો કરવા વિનતા ગઇ, તરૂણી બેઠી તાંય અરસપરસ અધિક કરી વિગત કેરી વાત એક ઘડી ધીરે નહી. એતો મહા ઉત્પાત જ-મતણી જરાતણી. પ્રીછવી સઘળી પેર ખાવું પીવું. એલવું. પણ ધનમાં વેર, ડોશી કહે દુખ નવ ધરો. બાલ તણો જડ લેઇ બંધીઆને બાંધીયાં તે મુકાવી દેવ, રાત પડી રૂપા તણી.

કલમાં કોડે કીધ. ચાર ગદીઆણા ચોરીને, ડોશી કરમાં દીધ. ડોશી કહે સુણ દીકરા, વાત કહું એક સાચ એનું ઘરમાં મેં સાંટિયું. ગદિઆણા સેં પાંચ તેના ઘાટ ઘડાવવા. આભુષણ રૂડા અંગ, ધિરતાં મન નથી ચાલતુ તો કયમ રહે એ રંગ. ઘરમાં માલ બીજો ઘણો ભર્યો પટારો પેર તે સુનો કયમ મુકીએ મણુસ નહી મુજ ઘેર સોની કહે માતા સુણો હું નહીંનગનો ડાક આભુષણ ઓપાવતાં દિવસ થશેજી આઠ ત્યાં સુધી મુજ મંદીરે. રમો જમો ગુણ ગાઓ ઘરેણાં ઘડી આપીએ જરૂર લેઇને જાઓ, પટારે મારે ભેદ છે તે મુકો મારે શીશ અમો નહી ઉઘાડીએ તુજ મુજ વચે ઇશ. રામ હવાઇ હશ વરાં સુર્ય ચંદ્રની શાખ્ય; પેટી નહી ઉઘાડીએ કાળજડુ સ્થિર રાખ્ય. તરૂણિ કહે તું આવજે, પરમ દહાડે પ્રભાત કો આગળ રૂપે કરે એ વિસ્તારી વાત (ચોપાઇ) રીઝે ભક્ત દેખી શ્રી રામ રીઝે લોભી દેખી દામ; રીઝે છે નેસ્તી ધીને ઘાડવે રીઝે વિપ્ર દેખી લાડવે રીઝે પંડીત દેખી પાડ રીઝે ઠગ કાંઇ દેખી ઠાઠ રીઝે ગુણકા દેખી ગરથ રીઝે જેને જેવો અરથ રીઝે કાષ્ટ દેખી સુતાર રીઝે ડાકણ સે ઉતાર. રીઝે ખાતર પાડી ચોર કળા માંડતાં રીઝે મોર રીઝે કવિતા કરનો કવી રીઝે વાત સુણતાં નવી જુવતી દેખી રીઝે જાર સોનું દેખી રીઝે સોનાર દઇ દીલાસો ડોશી ગઇ તે પોતાને ઠામે ગઇ એક પાડોશી પોતાતણો દંડ હરામી ડાહ્યો ઘણો. તે સંગાથે મેલ્યો ઠાઠ રહેજો પટારે દિન આઠ; ખવરાવું પીવરાવું ઘણું, તોળ દેખાડું તરૂણી તણું નહી આવવા દઉં ઉની આંચ સમ ખાધાથી માન્યું સાચ; પરભાત સમે સોના ઉઠીયો ગજ બંધનથી જેમ છુટીયો. આવ્યો બાઇ તણે બારણે કુડે હેમ લેવા કારણે મુકયો પાઠ અંગીઆર કાર સોની બેઠો તેણીવાર ડોશીને સમજાવી પેર આમે મુકી લાવ્યો

ઘેર કહી ઘરમાં નારીને વાત જો જો એક કરશો ખ્યાત પટારા પાસે બેશી રહો કામકાજ તે મુજને કહો કરવા માંડયું સોનીએ કામ તેનું કોઈ ન જાણે નામ કાચુ કોરૂં સુખડુ ખાવ પાણી બેઠાં બેઠાં પાય સોની ઘાટ પોતાનો ઘડે જાણે સોનુ રૂપુ જડે પેટી ઉઘાડતાં ઘાની વાર કાઢયો જુવતીએ તે જાર રાતો તાતો માતો ઘણું રૂપ રીઝયું તે રામાતણું ખાય પીયેને ખુબી કરે એક એકને દેખી દીલ ઠરે આઠ દીવસમાં આઠે યામ અહર નિશાએ કીધું કામ સોની બહાર અમાસે સુવે જાર બેઠા જુવતીને જુએ રમે રમત સારાં સોગઠાં સુવે સેજ આપે એકઠા એકે વાતની ન રહી નુન્ય કોઈ જનમનું પ્રગટયું પુન સ્ત્રીને જોબન છે ભરપુર નરનાં જોમથી વાધ્યું નુર ૭૨ (દોહરો) આઠમે દીન અરણોદય બોલ્યો શુભ સોનાર બઈ પોચાડી દેહ કુ મુકો મુજ શીર ભાર. આ ઘરેણું તાહરૂં આ સહુ તારો માલ આપ મજુરી માહરી તો તે કીધાં નાહાલ બેઉ જણીએ બળ કરી મુકયો સોની શીશ ડોશીને ઘેર લાવ્યો આપ ઉગમતે દીશ તાળામાં ઘાલી તારૂણી પરદેશી શુભ પ્રીત સોની કાંઇ જાણે નહી રામા કેરી રીત પાછળ ખુણે પણીતિયે સહુથી છાનો છેક ઉતર્યો એકાંતમાં શામા સોની એક ઉતારયો અવનીપરે અથડાયો અપાર વાગ્યું તે થઇ વેદના બરે કીધું એકવાર તે સોનીયે સાંભળ્યું પડી મન મધે ભ્રાંત ઉતાવળો થઇ આવીયો આપ ઘેર એકાંત. સાચુ કહેરે સુંદરી મન માન્યાં દેઉ માન પટારે કુણ બોલીયું મેં સાંભળ્યુ કાન સાદ કોનો મેં સાભળ્યો અરે કહ્યુ તેં આજ મારા સમ ચાચુ કહો લેશ ઘર માં લાજ. આજ મેં તો જાણીયો કોઇક પુરૂષ પ્રચંડ જુઠું બોલે જાણજો દેશું તુજને દંડ વાંક ગુનો બક્ષું તુને. સાચી બોલે વાત નહી તો હું હાથે હણું, છેદુ કાનને નાક ૮૭ (ચોપાઇ) ધણીયાણી કહે સાંભળ ધણી, વાત કહું તુજથી ઘણી;

તાળામાં મુને ઘાલી જતા. રળીયાત તમારા મનમાં થતાં મરદામી તો ઘણી બાખતા, અહંકાર રૂદે રાખતા કેટલીક વાત કહી કરજોડ વળી તમસું પાડી હોડ. રાખી તમારી નહી રહું. સત વચન એ સાચું કહુ તમ પાસે તેડાવું જાર. તમ પાસે ઉપડાવું બાર, સેજ્ય તે તમારી પાથરે તમને સુવારૂ સાથરે; તોએ તમે ન માની વાત અધિર ઘણું તમારી જાત, કહ્યુ તે થવાય એવાં થજો તેડાવજો કે તમે જજો તે તો મેં રાખ્યો કાયદો ડોસી સાથે કર્યો વાયદો. શીશ પટારો તું લાવીયો તેમાં કોઇ પુરૂષ આવીયો મહા પ્રચંડ તે નૃપનું તુર સાચો નર સંગ્રામે સુર મનોહર શકુને અચરજ અડે કામવાસના પુરી પડે તારા ભોળે તુ ચુકાયો સેજ સમીપે તે મુકીયો તે નરને મેં કાઢયો બહાર થયાં એકઠા નરને નાર તે ભેગી હું બેસી જમી આઠ દિવસ હું રંગે રમી શુભ પ્રકાર મળ્યો સંજોગ મેં ભોગવીયા રૂડા ભોગ સાત દિવસ રહ્યાંતાં મહીત પુરવ જન્મનું પ્રગટયું પુન તું ઘડતો તારા ધ્યાનમાં અમે તો અમારા તાનમાં થયા આઠ કરતાં દીશ તમો પટારો લીધો શીશ. ઘર સુધી પોચાડયો તમો એતો સાચું બોલ્યાં અમો વચન કહું છું તેતો વેદ એ વાતે નહી ભ્રાંતિ ભેદ.

(દોહરા) સાચુ માન્યું સોનિએ કરમા ઝાલી કટાર મારવા માંડી કોપથી બાળ્યનાંને ભરથાર શાબાશ શાબાશ સલક્ષણી શું બોલી મુજ સાથ ન હોય કદિ રાંકડો જોજે મારા હાથ શીશ છેદુ નહી તાહરૂં તો અંબાની આણ્ય, મારે મોડે માનીયું વીપરીત બોલી વાણ્ય. કહેતાં તો કહેવાઇ ગયુ વિત્યુ તે વરત સવળાનું અવળું થયું માથે આવ્યું મરત. પોપટ કહે પ્રભાવતી ચતુરા ચતુર સુજાણ કેઇ રીતે સાચી પડે રીતે બચે પ્રાણ. એ રામા થી રીતે ઉગરે શી વીસ્તારે વાત કમમ અવળુ સવળુ પડે કયમ કરતો રહે ઘાત કરતાં પાપ તો સેઠેજ

છે ભોગવવાં બહુ ભ્રાંત. જો જાણો તો કહો મુને આપણ છું એકાંત, કહાડી કટારી કંથડે ભ્રાંત નથી કાંઇ ભેદ અક્કલ હોય તો ઉગરે વિદ્યા વીજારી વેદ સારી પેર શીખવું. જાણુ તમારો ભેદ એક વીદ્યા કીધી અતી રામા ચત્રરીની રીત પતિ પાગ્ય પડાવીયો પુર્ણ આણી પ્રીત રામાએ ત્યાં કેળવી, વીજારીની રીત મુકાવી તાળા કુંચીઓ મુકયાં ઉઘાડાં દ્વાર કર જોડાવ્યા કંથને ભામનીયે રાખ્યો ભાર. પાયે લાગી પ્રભવતી, શીખત્ર વીદ્યા એહ પછે કામ એવાં કરૂ દુખે વુઠે મેહ.

(ચોપાઇ) શુક કહે સુણ વનીતા વાત રામા ઘેર રહ્યા એક રાત વિનતાને મન વાણી વશી હેત પ્રિત ઘણેથી હસી શુક કહે સાંભળ કમની બોળી થઇ ગઇ તે ભામની મારે કંથ કટારી જેમ બલે બલે મુખ બોલી તેમ વાત દુઃખની મનમાં વશી ખડ ખડ ખડ હેતેથી હસી તાળી આપી સ્વામી સાથ હેત પ્રીતથી ઝાલ્યો હાથ કેવા તમને છેતરી લીધ કેવી વાત બનાવી કીધ મુરખ સાચુ માન્યું તમો એવાં કામ કેમ કરીએ અમો કઠે વાહયો હેતેથી હાથ શામા બોલી સ્વામી સાથ અરે મુર્ખ કેમ મારે મુને મૃત્યુથી ઉગારયો તુને તુજ ઉપર કોપ્યાતા હવે જરૂરપણે જાતો તો જીવ તેતો જાલમ હુતો જક્ષ તુજને કરતો તો ભક્ષ. તે કહે સોનીનું ભક્ષણ કરૂ વળતો હું તો તુજને વર રાણી કરીને રાખુ ઘેર પાપી એવી કરતો પેર. મેં જાણ્યુ એ નીશ્ચય હણે પાપ પુન્ય ફરે નહી ગણે મેં તે સાથે પ્રીત કરી ચાલ્યો પટારે છેતરી. પ્રથમ પટારે પેસો તમો વળતી સંભોગ કરશું અમો લોભાણો; પેઠો તે માંહ મેં તો તાળુ દીધું ત્યાંહ મુવો હશે કે વળતો મરે આપણને પાપી શું કરે પેટી સાથે જે આણીયો તું તારે સાથે લાવીયો. ૧૧૭ (દોહરા) સોનીને સમજાવ્યો વાત કરીને વેદ ગાઢલો

આવી ડોસલી ભાગવા મનમાં ભેદ. સોની તું શાણો થયો કુડી તારી કામ્ય મુજ ઘેર મડદુ મુકીયુ તેનું તે શું નામ. પુરૂષ કોણ પટારીએ મારી બાંધ્યો મુઢ મુક્યો મંદીર મદ્રે પ્રાક્રમ કીધુ પ્રૌઢ રાય રંક કે રાજવી શાહ સુઓ સુલતાન એતો કહે છે દક્ષ હું એનુ તે શું, નામ એક ઘડીમાં જીવતો દેખું એનો દેહ પળ એકે મડદું થઇ પડયો રહે છે તેહ સાચું માન્યું સોની એ જાણુશે બધુ ગામ શુળી દેશે દેશ પતી થાશે વાપરીત કામ, સાચુ માની સર્વથી. આને લાગ્યો પાસ હામ આપ્યો કાં ડોશીને ઓલવીએની આંચ, ડોસી કહે સુણ દીકરા મેં કીધું પૂરણ કામ. ભૂમિ ખણીને દાટતાં. વાપરીત થયું તે ઠામ, ભડ ભડ ભડ ભડકો થયો ઉડી ગયો આકાશ એનો કાતર કારમું. કરત આપણો નાશ ૧૨૬ (ચોપાઇ) કદાચ જો રહેતો જક્ષ, તો આપણને કરતો ભક્ષ, અરે બાઇ એ ભાવટ ગઇ, કહે સોની મુજ શાંતી થઇ. તમો પ્રાણ તણા આધાર. તમો હૈડાના હાર. નારીને બહુ દીધાં માન. હાજર કીધાં ફોફળ પાન આધરપણું તે નરનું ગયું, કારજ તે નારીનું થયું, અચી ચુક્યો શું પ્રાણુજ હરે, સમય મનનો મનમાં ઠરે. ૧૨૯ [દોહરા] સોની જાત શાણો ઘણું, મુરખ કર્યો તે મેળ; વીઝાર વાણાના ખાણુને, ખનો દેખાડયો ખેલ. એવાં ચીન્હ ચતુરાઇનાં વીવીધ વાત વીલાસ, કથા બે પુરણ થઇ, કહે કવી શામળદાસ. પડીત જન કરશે પારખુ. સૂણજો સાંજ સવેર; ગ્રંથ રચ્યો ગુણનીધી, જશવત નર ઝવેર. શ્રોતા વકતા સમજતા કહે કવીતા કરજોડ; શામળભટ કહે બોલજો. જય જય શ્રી રણછોડ.

વારતા ૩ જી.

(દોહરો) દુંદાળો દુખ ભંજનો, વપુ બોબન વેશ; ઉમાને અંગથી ઉપન્યો. ગૌરીનંદ ગણેશ શુભ સંવાદ શુક બ્હોતેરી, વિદ્યા વિવેક વર વાણ; પ્રેમી જનને પ્રીય છે. ખરી અમ્રત રસ ખાણ. તારૂણી તે ત્રીજે દીવસ જારી રમવા જાય; આવી ચોપટ પાંજરે ચતુર પુરૂષને ચાહ્ય; શાબાશ શાબાશ સુંદરી, જોખ જારીએ જાઓ. જાતરણું સુખ ભોગવો લ્યો લાખેણો વેશ, લાહો. કદાચીત ત્યાં સંકટ પડે, વાંકુ આવે વેદ; તો ત્યાં ચતુરાઇ કેળવી, ભણજે રૂડા ભેદ, પ ધન્ય ધના સુતારને કીધું જેવું કામ, કષ્ટ પડે તેવું કરો તો તો થાયે નામ; પણ ખેંચી રહી પ્રેમદા, પુરણ કહો એ વાત; ધનો સુતાર તે કોણ છે કણ જુવતીની જાત જાર વિદ્યા કેવી કરી કરી વિજારી વાત ; આદ્ય અંત માંડી કહો મોડયું જેણે ભર્તા. શોક ચીંતા તજ સુંદરી, જેહ સજ્યા છે સોળ, તજ કડકડતાં કાપડાં તજ તાતાં તંબોળ, બીને વસ્તરે ભાવથી અધીક કરજો અરજ, તો તે વિદ્યા શિખવું, જો હોય ગુણની ગરજ, જેવું કહ્યું તેવું કરયું. સાંભળવા શુભ વાત; શુક કહે સુણ સુંદરી ર઼દા આજની રાત, પુરણ ગામ પુનાદરૂ. નારાયણ નૃપનું નામ વરણ અઢાર વાસો વસે ગુણવંત રૂડું ગામ ધનો સુતાર એક ધનપતિ; વૃદ્ધ તેહનો વેશ; દાણા વડો ડાહ્યા પણે નામનો બધો દેશ પોતે પાસઠ વરસનો અપુત્રવંતો એહ. પંદર વરસની પ્રેમદા દીવ્યરૂપી છે દેહ, ત્રીજી વારની તારૂણી કુંવર પામવા કીધ, પ્રીત પરસ્પરે ઘણી. વૈભવ ઘેર બીધવીધ પોળ ..માં સીપાઇના, વાસે વસે ઘર વીશ. સરદાર ધનો શીરોમણી ભોગવે ભોગ નીશદીન વચન કોઇ લોપે નહી, છરે તેથી ભાંય. ક્ષમા ઓઢ-

વાળી તેહનાં મોટામાં પદવી મનાય રંભા ઘેર સુલક્ષણી, વીભીચારી જાત તેહ. અરસપરસ જાણે સહુ ડહાપણ બધા દેશ નીંદા સહુ પુઠે કરે, કથ ન પીછે પેર, હરખ હેત હઇડે ધરે, ધરૂણી પરને ઘેર. એક દીવસ એક મત્ર જન. ધનાને મળ્યો એકાંત અર્થ હતી ચાંડી કહી, ભાંગી મનની ભ્રાંત નીત નીત એ ન્યારી રમે, વીનતા વીશ્વ વીખ્યાત, તમ આગળ કો નવ કહે. વારતારીને વાત નીંદા કરે નરનાર સહુ. તમને કેહ ન કહે, સાચી વાત તો હું કહું લક્ષણ હોય તો લહે. સુતાર તે સમજી ગયો, આળસ મોડી ઉઠ, કેમ માનું એનું કહ્યું, જોઉં સાચું કે જુઠ. શું જાણું એ શા માટે, વિપરીત મોટી વાત, કાને સુણ્યું ન માનીયે. નજરે જોયું સાચ ઉતાવળા કામ ન કીજીએ, રૂડી કે ભુંડી રીત, ધરસુત્ર કેમ ભાગીએ પર હરીએ કેમ પ્રીત. રાત સમે રામા કને, વાતે બેઠો વેશ. સમજાવી તે સુંદરી. પેતે આપ પ્રકાશ, વાહાણે કાપો છે નાયકો, રાયનો ખડવો રથ. સરપાવ લેઇશું સોનાનો!, જડશે જજો ગર્થ. ગામ કેશ આઠેક છે, દિવસ થશે ત્યાં આઠ, સુંપી આવીશ સુતારને, ઠીક બનાવી ઠાઠ, નારી કહે એ તો નહીં નયનાં ભર્યાં નીર. આઠ દિવસ રહું એકલી. તો પડે મુજ શરીર, ખાવું પીવું નવ ગમે. કષ્ટ પડે મુજ કાય. જાઉં વિજોગે પલકમાં, ઘડી વરસ સો થાય, નયણે નીંદ આવે નહીં. સજું નહીં શણગાર; અન્ન ઉદર ભાવે નહીં, ભુવન વિના ભરથાર, મરવું રૂડું છે માનની, ધણી વિજોગે ઘેણ, એવાં રહેશે સહુ આધા, કામ્યની બેસી કેણ, રમવું જમવું રીઝવું, હસવું હરખવું હેત, તેહ તજું હું તમ વિના, આરોગું કેમ અન્ન, નીંદ્રા નાવે નાથ વિણ. તારણી તજશે તન. સુતાર કહે શુણ સુંદરી સત્ય વચન એ સાચ; જે તે રીતે રહી પ્રેમદા, થયા દિવસ ત્યાં પાંચ, રોઇ ઘણું

સામા રૂડે નીર ચલાવ્યાં નેણ, ગદગદ કણ્ઠે ગળી ગઇ; વદને ન બોલે વેણ. સમ ખાઇ સંતોખીયા, હેતે વાળ્યા હાથ; જરૂર પણે જાવું ઘટે સોબત રૂડા સાથ. વાંસલોને વળી વેંધણું, કરવત સાડી લીધ ધનાડ હેને મુકી ધને. કીધું કારજ સીદ્ધ બેપર કહે બલા ગઇ, છાની કરતા રીત, કબેલ કરીશ કરારમાં, પાંચ દિવસ તો પ્રીત, જુવો નારી મોટે કર્યો, કાલાવાલા કરોડ, આવએ તને આદર્યું જારી હાંકી જોડ. પોહોર રહ્યા જ્યાં પાછલો. કોરા લીધા કુંભ, પાણી લેવા તળાવ ગઇ; રૂડે રીઝયાં રંગ પછીત પાછળ પતી રહ્યો. પેઠો પરઠી પેલ. સુતો પલંગ તળે જઇ ગુપ્ત પોતાને ઘેર નીર ભરે નારી જહા, નર એક રૂડો દીઠ; નિરખ્યો નરપતી સરિખો, અવર ન પૃથ્વી પીઠ. કુળ- વંતો વહાલો નહીં, નહી પંડિત નહી સુર; એક વહાલો જે ચિત વસ્યો અથવા જેમાં નુર સાન કરી સમજાવીઓ, રહોજી મારે ઘેર રમો જમો રાજી રહો કરોજી મુજપર મેહેર. પંથી કહે સુણ પ્રેમદા ચિત્તથી એ નહી ચાહુ મારી નાખે કો મુને, જીવ મારેથી જાઉં. બીજે મારી ભામની, બીજે મારો તન, લાભ એમાં શો લીજીએ. મેળવતાં તુજ શું મન; કદાચીત બીડ માથે પડે: સુણે કુળ મુજ નાથ સામા તું છુટી પડે. કાને દઇ બે હાથ મુજને દેવરાવે શુળીએ, રાખણ હાર તોણ. માટે હું આવું નહી. શીખ્યો વિદ્યા એણ, સમ ખાધા સુંદરી; વસમાં આણ્યા ધણ, ઉના વા વાશે નહી જો કરશે જુગદીશ સંકેત બતાવ્યાં સુંદરી, ડહાપણથી ગઇ દેશ પગલે પગલે પંથીએ કર્યો પુર પ્રવેશ મન્દીરમાં ગઇ માનની, શોભીત કીધી સાન, પંથીને ઘણું પરણમી, દીધું જીવતદાન પલંગ તળે તો પોઢીગો; સ્વામી જે સુતાર પુરૂષ દીઠો જ્યાં પારકો થઇ ત્યાં વાત નિરધાર. ઉદક મોદક મૂકયા આવી, ખાંડની ખેબો તેલ, મરજન કરવા માનની, રૂડી રંગની રેલ

વારે વારે લે વારણાં. ઓપાવે આલિંગન; ભક્તિ પર ભરથારની, જુવે હેતેથી જન. પાક કીધો શુભ પ્રેમદા, સાલ દાળને ઘર્ત ચોળ્યાં ઝાઝાં સુરમાં. તરતા બેઠા તર્ત ખાનપાન તરતીબથી, તાન વાજાંને ગીત: માન સન્માન શોભીત સદા, પરસ્પર રાખે પ્રીત. હાવ ભાવ કટાક્ષથી, નેત્ર ફરકયાં નેણ, સેત્રંજ ગંજીફા સોગટાં, વદને અમૃત વેણ આલિંગન આદર અતી, હેત નખ શીખ મીધ; હાસ્ય હાસ્ય કથારસ વારતા પરાક્રમ વિધ સુતાર પડ્યો નજરે, જુએ ડાબો પણ બહુ દીલ, હત કરડા પડી રહ્યો, જાણે ફિટ્ટ થાશી, જાણ્યું હાકમ લુટશે, નાત કહાડશે બહાર, એક વાત ન વેહલે, વિચાર વારંવાર, અંગ કુવાડું દાખવે, કરે હાવ ને ભાવ, નેણ નચાવી ચાગવે, બહુ બુદ્ધિથી બનાવ બે જણ એકઠાં જમે. જમાડે જુક્ત. એક એકના પ્રસ પ્રાશન કરે ભાવ દેખાડે ભક્ત, પાન ચવરાવ્યાં ચ.વીયાં તંબોળ છંટાણાં તાંપ કરજાડે આળસ મરડે અતિ મન ગમતું માંહો માંય રાત પડી એમ રીઝમાં દિપક ઝાકઝમાળ શેજ્ય કુસુમની પાથરી ચતુરાઈ કેરો ચાલ, હસ ગિતને ઝણણાટ જ ત રાજ રિત રૂપ અન્યો અન્ય આનંદમાં, તે ભામનીને ભુપ, धणी બેઠો દાંટે જુવે વપુએ વાધ્યું વેર એને કાયમ મુક જીવતો પ્રગટ હળાહળ ઝેર, થાશ કાપુ જધ વાંસલે કે વેધુ વેહ, ભવ ભરતાર ભુંડો ભજ્યો ભ્રાંત ન રહી ભેદ પોપટ કહે પ્રભાવતી ધણીએ દીઠું દ્રષ્ટ ખરેખરો તે ખિજીએ કાએ પામ્યો કષ્ટ એ નારી કયમ ઉગરે રૂડી જણાએ દ્રષ્ટ સતી પણું કેમ સાંચવે, પતિ પડે કેમ પાય ભ્રાંત ટળે ભરતારની આવે એ શું હેત કયમ નારીને નર જમે. સજન કુટુંબ સમેત. કયમ જાય એ પુરૂષ જીવનો કયમ પોચે એ ઘેર કયમ થાય સતી શિરોમણી પારખો તો કહો પેર માનની કહેરે મુરખા પોપટ પંખી પ્રિત જુગંતી મહેલે જીવતી કયાં પુરૂષની

રીત હોય જો કાને સાંભળ્યું સમ ખાઇ સાચી થાય દીઠો પોતે દાખીયો, તે કયમ જીવતો જાય જમ્યાં રમ્યાં સુતાં સહિ કરતાં એવાં કામ દિઠું તે કયમ માનશે ઉગરવા કોણ કામ શુક કહે સાંભળ સુંદરી વિજાર તણો વિવેક સાચી તો આમા થઈ નિરમળ વાત કહિ એક આજની રાત અહીયાં રહો જારી જાણે કાલ્ય તો સહ વિદ્યા શિખવું ચતુરાઇ કરી ચાલ. કરજોડી કહે કામની ન રહે ધારણ ધીર એ અબલા કયમ ઉગરે તે કહે માહારા વીર ૭૭ (ચોપાઇ) કહે શુક સાંભળ સાચી વાત સંભળાવુ તુજને સાક્ષાત સેજ તળે સુતો સુતાર તેણે મનમાં કર્યો વિચાર અકળાણો આકુળવ્યાકુળ થાય નીશાશા મુખથી મુકાય અરે વચન મુયું જેટલે તરૂણી ને ચેતી તેટલે રખે અરચા તે જોતો હોય કંથ ભંભેરો દિશે કોય કાંઇક કૌતુક છે કો જન માનનીએ વીચાર્યું મન મારા ઘરમાં નહિ જીવજંત કહો જડે કયમ તેનો અંત રખે હુકનો હોય ઘણી ચિંતા પેઠી મનમાં ઘણી. ઉઠી વિજારી વાત ન કરે તો તો ઉતપાત ને સ્ત્રીનો ધણી છે તળે, વળી વીજાર નારીને ગળે વસ્ત્ર વિસરજન છે તે તણું લે છે બાલીં- ગન એક ઘણું; એવામાં ધોખો આવ્યો રૂદે જાર પ્રતે તે વાણી વદે, સાંભળ પંથી મારા મિત્ર તુ છે જાને પરમપવિત્ર; કારણ કહુ મારા મનતણું અધાપી હેત તુજ ઉપર ઘણું; રખે મુજ સાથે સંગમ કરે હવડાં તુજ મરે; મારા સાથે સંગમ થશે. તારો જીવ જરૂરી જશે. મારે પતીવ્રતા વ્રત જાણુ. તારે તજવા પડશે પ્રાણ તારે જાર તેનો બોલિયો, મનતણો પડદો ખોલીયો, મુજને તેં તેડયો છે કેમ; સાચુ ન કહે તો મારા સમ; એટલું કરે ન લાગ્યું પાપ હવે સતિ કયમ આગે આપ તારે નારી બોલી તેહ. નર સંગાથે આણી નેહ; સિતેર પ્રકાર કરવો સંજોગ, ઇકાતેરમો કરવો ભોગ નવાણુ ભાગનું કારજ.

થયું એક ભાગનું બાકી રહ્યું, તુજને હું ચેતાવુ તર્ત, માથે તારે આવ્યું મર્ત ભોગ કરીશ તું કેસો હશુ; પલક એકમાં જાશે પ્રાણ; તે હત્યા બેસે શિર મુને તે માટે ચેતાવું તુને તારે તેણે જોડયા હાથ. બોલ્યો તે રામાની સાથ તે શા માટે તેડયો મુને હવે કેમ હત્યા બેસે તુને કેમ તેં મોત જાણ્યું માહરૂં, કેમ જ્ઞાન અવધી તાહરૂં પ્રથમ મુજને તેડયો કથમ, સાચુ ન કહેતો મારા સમ. ૯૩ (દોહરો) માન્યની કહે મિત્ર સુણ્ણ વારૂ કહું એક વાણ; જો વાત જુડી કહું, તો ઇશ્વરની આણ, મારો મારા કંથનો, દિસંતો જુદો દેહ; પ્રીત મીનને જળ સમી જેમ પીયુતને મેહ. જેમ કોકલને આંબાવન, જેમ ચંદ્રને ચકોર, જેમ અગ્નિને વાયુ, જેમ મેઘ ને મોર, જેમ કૃષ્ણને રાધિકા. જેમ રોહણીને ચંદ્ર જેમ રનાદેને રવી, જેમ ઇંદ્રાણીને ઈંદ્ર એક ઘડી રહીએ પરાં, વર્ષ બરોબર થાય એક દીવસ રહેવું પડે, જરૂર જીવડો જાય; કંથ વિના રહેવું પડે તેથી રૂડું મર્ત માટે ગોર પુજી ઘણી કરવાં આંબાનાં વ્રત કંથ પહેલાં હું મરૂં, એટલું માગું ઇશ, ગયા આજ ગામોતરે દોહલા મારે દીશ માહરા ચીતમાં હું અતી આકુળવ્યાકુળ થાઉં, આધી પાછી સેરીએ જીવ વરાંસે જાઉં હું છું સતી શીરોમણી, અબળાનો અવતાર; પર પુરૂષ પરખું નહિં, જરૂર ન જાણું જાર. જુઠું તે સ્વપ્ને નહી પરશુ ન કરૂં પ્રીત;ન કરૂં કુડ નથી કપટ, રામ દુહાઇ રીત કરગરી કહું કીરતારને, તનમનથી હું તર્ત; માહા રૂદ્ર પાસે માગીએ, માટી પહેલું મર્ત. નારી શુની ઘડી રહે. ઘરધણી વીના જે ઘન લક્ષ વીંછીની વેદના. ઝેર હળાહળ અન્ય તે બેઉ પરગામે ગયા દુખ પામું હું દેહ, વાટ જોતીતી તેહની જેમ દાદુરની મેહ, ટોળા વછોહી મૃગલી, જેમ રોતી હોય રાન; તેમ હું ટળવળતી હતી, જેમ બુડયા હોય વહાણ એક ઘડી એક વરસની, સત કલ્પ થય સાચ, તે મન

જાણે માહરૂ, દિવસ જશે કેમ પાંચ એટલે વીપ્રજન આવીયો, પ્રોહો પંડીત રાજ; જાણે અંતરીક્ષથી ઉતરયો હોય ઇશ્વર જયમ આજ. જન્માક્ષર જનમોતરી, જાણે પૃથ્વી પવિત્ર; જાણે ઇધાન ને જંબના જાણે ચિન્હ ચરિત્ર, અંગમ નિગમ આદર લહે. જાણે ભાવાર્થ ભેદ; જાણે શાસ્ત્ર પુરાણને, જાણે વ્યાકર્ણ વેદ હાથ જોઇ જાણે સહુ, સામુદ્રીક સેધાણુ; ભુત ભવિશ્ય વર્તમાન જો, આગમ તણા એંધાન, વાત કહે મનડા તણી, ને વેળા તે તર્ત સુખ દુખને હાણ વધ, જાણે પોને મર્ત: શેરી ફેરી સુંદરી; હેને દેખાડે હાથ જેને જેવુ નીપન્યુ તેવી કીધી વાત તે મે તેડયો મંદીરે; જોયો નર નિરદોશ; પુજી ખરચી પૂછીયો, તે જોતીક ને જોશ પ્રશ્ન કરી પંડીત કહે તુને સાચુ કહુ, જેહ લખ્યું જુગદીશ કરગરતે કહ્યું કરગરી, શપતા દીધા સમ તારા મારા તાત છો. સાચુ ન કહો કયમ, તારે તે વિપ્રે કહ્યું નિતીમાન તે ન્યાળ; આજ તણી મધ રાત્રીએ, કંથ તારાનો કાળ નિશ્ચે મરશે તુજ નાવલો હોશે તુજને હાણ; વચન મિથ્યા જાશે નહી, વેદ વચન નિરમાણ તારે હું પાયે નમી કીધો મેં બહુ કરોધ; પ્રાણ તજવા મેં, માંડીયા, પ્રશ્ન તણે પ્રતિબોધ મારો સ્વામી કેમ ઉગરે. તે કહોને મહારાજ; કહો તો દેહ મારો તજું, આ વેળામાં આજ કહેતો આભુષણ આપીએ લુટાવુ ભંડાર; કહે તો જોગણ થઇ ભમુ ઉતારૂ શણુગાર, પૃથ્વી પ્રદક્ષણા કરૂં, કહો તો કરૂં કાંઇ વરત અપવાસ કરૂ આટ માસના શીયળવતની રાત કહો તો ચંદ્રાયણ ચોપણા કહો તો નાહુ ગંગ; જેમ ઉગરે મારો ધણી રૂડો બતલાવે રંગ ચાર ભાઈ ચતુર મરે, પાંચમો મારો બાપ; છઠો મારો જીવડો, આપુ આપો આપ, કથ મારો ઉગરે, પ્રભુ કહો તે પર, બાંહ્ય ગ્રહી બેસારીયો ગુણવંત રાખ્યો ઘેર. વિપ્ર વળતો વાણી વદે સાંભળ

મારી માત કંથ ઉગરે તાહરો તે કહ્યું સાંભળ વાત લાજ મુકું છું લક્ષવરા કહ્યું તેવું કર કામ સુંદર તજ્જે સતીપણું જો હઇડે હોય હામ. પાણી લેવા પરવરી તળાવ વગડે તીર નીર્મળ નારાયણ કગ શુદ્ધ થાએ શરીર વટેમારગુ વાટનો જાતો દેખો જેહ તેડી લાવો તારુણી નરશું આણી નેહ, ભરતાર પેરે ભકતી કરો બીન ન રાખો ભ્રાંત કંથની પેરે તેવડો અધિક થઇ એકાંત લાજ્યા લેશ કલેશમાં, નેક ન રાખીશ નુન્ય; ન ગણીશ કંતે પોતાનો પરકો, ન ગણેશ પાપ કે પુન્ય જમાડજે રમાડજે ગમાંડજે ગુણ ગીત; આલીંગન આપાવજે, પતી થકી બહુ પ્રીત, એટલું કરજે કામની, ઉતરશે તારી ગાળ; મધ્ય રાતે મટી જશે, કંથ તારાનો કાળ. પર પુરૂષ જે આણુશો, ભાવે કરશો ભોગ; તરત પ્રાણ તેના જશે માચો એ સંજોગ સીધુ આપી સંતોષીયો વિપ્ર વળાવ્યો વર્ત, તે વેળા તળાવથી, તમને તેડયાં તર્ત. ખાધુ પીધુ ખુશી કરી, રાજી કીધું રાજ; આલીગન અંગે કરયું, કંથ જીવાડણ કાજ. મારૂ કામ મેં તો કર્યું, થાશે કુશળ ક્ષેમ; જ્યાં સ્વાર્થી મારો હશે. હઇડુ થાજો હેમ, કાળ વિત્યો મુજ કંથનો. પણ તારો છે કાળ; ચેતે તેમ ચેતાવિયે, મુજમાં તો એ માલ, ત્રણ પોહોરનો મિત્ર તું પામે જ્યારે મર્ત; અમો પાપ ક્યાં છુટીએ. માટે ચેતાવું તર્ત. હું સતા શીરોમણી. કુડું ન કરૂં કામ. કથ માટે કરવું પડ્યું તે જાણે શ્રી રામ. ત્યાં તે ચેત્યો ચતુરનર, તે કહી વારૂ વાત; હું તો તારો દીકરો, તું તો મારી માત જયુસને શું કીજીએ જેણે તુટે કાન; તુનો મારી માવડી દીધું જીવતદાન. પલંગથી હેઠો ઉતર્યો. તજી જુવતીનો જાર; ચેતાવ્યો ચતુરાઇથી, ભીએ રાખ્યો ભાર. કોપ ચડયો તો કંથને જે છેદતો શીશ; તે ગુણ જાણીને ગળ્યો. રેખ કરી નહી રીસ, સાબાસ તુજને સુંદરી, શાબાશ તારૂં હેત, પ્રાણ તજત

પોતા તણા પીતા માત સમેત ધન ભંડાર લુટાવતી કરતી તીરથ વ્રત જેમ તેમ કરીને માહરૂ મરત નાંખ્યું મોત લાજ લોપી પોતા તણી વિપરીત બોલી વાણ ગામ ઠામ ભેદ કરી ઉગારયા મુજ પ્રાણ એ નાર તણી નીંદ્યા કરે કો પુઠે બોલે પેર. તેને કુટુંબથા કહાડાય તેડું નહી મુજ ઘેર આીને બહુ વાના કર્યા, સ્તુતી કીધી તે સાથ; સગા સહોદર સહિત તે વેચાણ અબળાના હાથ. રવામી નિસર્યા સેજથી પ્રીતે પ્રભુમ્યો પાગ વારૂ વાંક ક્ષમા કરો રહ્યો જોવા આ લાગ લુંડે લોક ભંભેરીયો ભામનીનો ખોવા ભાર તેને ઘેર તેવું થજો તું મારી આધાર. વિજોગ પડજો એ શતરૂને ભાગો તેનું ઘરસૂત્ર નારીની નીંદ્યા કરી મરજો તેના પુત્ર. વણ વાક મરાવતો સતી શીરોમણી નાર તેને હું તેડું નહીં રાખું નહીં વહેવાર હેતે પ્રીત દેખા નવ શકે કરે તે નિંદા નેટ તેને તેવું દુખ હજો ભોગવજો પીડા પેટ ગાળો દીધી તેણે ઘણી લોકોને હશ વીશ જુવતી કેરાને જાર પાગ નમાવું શીશ આજ થકી જે જીવીએ તે તારો પશ્ચાપ નવો અવતાર આપ્યો તમો વેદ પુરાણે છાપ. પરણો કરી પાંચ દીન રાખ્યો રૂડી રીત વસ્ત્રે પાંચ પહેરાવીયાં પુરણ આણી પ્રીત વેચાણ વિનતાનો થયો હેતે જોડયા હાથ કુટુંબને આગળ કરી. સીને તેડી સાથ નીંદા કરે મુજ નારની પુંઠ જુવે જો પેર તે સહુ શતરૂ માહરાં ન આવશો મુજ ઘેર, સ્ત્રી આગળ સર્વે કરી માંડી વાત વિવેક; નિશ્ચ ચર્યા હું નિસર્યો, જોગ તારા નેક. લાખીણા કીધા લાડવા આભુશણ અપરમપાર. વેચાણ થયો વરસાગીઓ. ભામનીનો ભરથાર, ચતુરાનો ચાકર થયો, ન કરી લજ્યા લોપ; જીવ્યાં પર્યન્ત જશ લહ્યો કદી ન કીધો કોપ પોપટ કહે પરભાવતી આવડે એવાં કૃત તો તો સુખે પરવરો નહીતો પામશો મરત. માનેલ કર્યો તે માટિડો જેણે દીઠું દષ્ટ તેણે છત્ર છાયા કરી થઈ પુષ્પની વ્રષ્ટ, જારને જાદુ સમજાવીઆ કાને સુણાવ્યું કંથ જાર વિદ્યા એને ખરી. પ્રેમદા કરે પંથ, શ્રીગોડ માળવી વિપ્ર શુભ, વેગનપુરમાં વાસ; ઝવર જસવંતા આગળે; કહે કવિ શામળદાસ શ્રોતા વકતા સમજતા, કહે કવિતા કરજોડ; શામળભટ કહે બોલજો, જયજય શ્રી રણછોડ.

વારતા ૪ થી.

(ચોપાઇ) સમરણ કરૂં શ્રી સારદામાત, પુજો શ્રી ગણપત સાક્ષાત, શુક બેહોતેરીનો સંવાદ, અંતમાં આણી આલ્હાદ. ૧ ત્રીજા દિવસ કેડે તારૂણી, કામ્યની કામાતુર કારૂણી, સણગાર સજ્યા બસેરી બાત, રામા નિસરી પડને રાત. ચોથા દિવસ કેરી ચાતુરી, અતિ ઉન્માદ અંગે આતુરી; એટલે પોપટ બોલ્યો વાણ સાંભળ તુતો ચતુરસુજાણ. માન્યુ છે અમારૂં મન, તુજને તો કહું છું ધન ધન; રમી રાત વેહેલાં આવજો, નવી વાત રૂડી લાવજો, સંકટ પડે થાજો સમરથ. વઓવાણીો તેનો વ્યર્થ; દેવરાજનો નરોતમ નહાની કન્યા વરયો તો જયમ. નહાની વહુએ કીધું કામ કરજો એ સંભાળી ઠામ, ઘણા હેતથી વિનતા હશી, વાણી શુકની મનમાં વશી. ૬ (દોહરો) પગે બેંચી રહી પ્રેમદા, સાંભળ શુક સુમત; તમે વાત રૂડી કહી, ચોટી મારે ચીત. નરોતમ નર કોણ છે; કોણ છે નહાની નાર સ્ત્રી વિઘા કેવી કરી એષમે રમિ કમ જાર. નારી કહે મુજને કહો, પક્ષી જાત પવિત્ર; રોજ કરૂં છું તેમ કરૂં, શિખ સારૂં ચરિત્ર; નારી નાહી નિરગાં, ભીનાં પેરયાં વસ્ત્ર;છો ઉપર આસન કર્યું. તેહથી ટાળ્યો દસ્ત્ર. ૧૦

(ચોપાઇ) ગંગા ગોમતી વહે છે જાહ, ગામ એકહતુ રૂડીપર તાંહ, કેવરાજ શ્રાવક વાણીયો જગ આધામાં તે જાણીયો. નરોતમ નાનો એક પુત્ર, શુભ શોભીત અને ધરસુત્ર નહાની વહુ પરણ્યો તે નાર, અતિ શેહાણી અપરંમપાર; કામવતી ને રૂપવંત, મહા મનોહર મોટમે મંત; વણીક જાત ન જાયે વહિ. દિલ પોતાને તો તો ડાહિ. ગામ વચે માંડે તે હાટ, વેચે સોદો વેહેતી વાટ; શેરીમાં છે મંદીર એક, રહેવાનો ત્યાં ઠામ વિવેક. ૧૪ ઘર હાટ જુદાં છે જ્યાંહ એક

ચોટે એક શેરી માંહ; રાત પોહોર જાયે જાહરે, પોઢવાની વેળા થાય તાહરે, હાટ મધે તે તો સતી ચોરચખારના ભયની વતી; હાટ સુવા નીત નારી જાય, વાટે એક તમાસો થાય. હાટે પોઢે ધણીયાણી ધણી, ગુણ લક્ષણને પ્રીતી ઘણી; વહુ સુવા જાય હાટમાં મળે પુરુષ કોઇ વાટમાં રજપુત રડીઆળો વાંકડો; મરડે મુછ રાખે આંકડો; હાથે ધરે ભાલો તરવાર; કમર મધ્યે બાંધે કટાર, મહા પડપંચ પાપરીયો છેલ, મન માન્યો માનનિને મેલ; જાળુ વરખડાનું વાટમાં ધરધણી તો છે વાટમાં, જાળા હેઠે જારી રમે. કરે કલોલ જેમ મનને ગમે; કોણ નવ જાણ્યો તે મરમ, દમવે રાખ્યો તેનો ધરમ એહ વાત છાની નવ રહે, કરે છાનું પણ લોક લહે; મહા હડકાયું છે એ પાપ, વિચાર કરો સહુ આપો આપ, તેની કોઇ નવ જાણે વાત; મળે એકઠા રાતો રાત એક દિવસ પોઢયાંતાં સહુ હાટે સુવા જાતાંતાં વહુ મળ્યો માનનીનો મીત્ર, જેથી ચતુરા રમે ચરીત્ર વિનોદ વરખડા હેઠળ વાદ કાને સાંભળ્યો જુગળ નાદ, શામા કહે સોબંધા સુણો ભલો વાત મુજ સાથે ભણો જુગળ કયાં વાજે કહે નાર વળતો બોલ્યો તેનો જાર. આજ આવ્યા ભવઇયા ગામ રમે રાત ચોરે તે ઠામ; જોવા મળ્યા ત્યાં ઝાંઝાં જન, મહારૂં તો તુજમાં છે મન, ના કહું છું પણ તેમાં હતો, નીકળી આવ્યો હું અણછતો; તમો હાટ જાશો જાહરે, અમો જોવા જાશું તાહરે (દોહરો) નહાની કહે નર સાંભળો, રાય તણા છો રાય; હારા મીત્ર તમો ખરા, મુજને તેડી જાઓ મેં જનમે દીઠા નથી, ભવઇયા રમતે ભાઇ; ઉતાવળાં જઇ આવીએ, વહી જાશે મધરાત. શામાને રજપુત બે, જોવા કારણ જાય; પાછળ જઇ ઉભા રહ્યાં ગાણું ત્યાં જે ગાય. દશ બારેક છે દીવીયો. લોક અપરંપાર; વાજાં વાગે વીધવીધે, શોભા જોતાં સાર.

નાચે ખેળા નરત કરે, બાસે બાડવન બોલ; થેઇ થેઇ ત્યાં થઇ રહ્યુ તરેતિખ ઘણેરા તોલ. નદાના તો નીચી ઘણી, પલકના દેખે તાન; પુરૂષને કહે પાછા વળો, અમે નહીં એ ગાન પલક દ્રષ્ટે પડની નથી, તમાસાનો ટેક; પુછે ઘેર માહરે, તાં શો કરૂ વિવેક. મુજને જો ઉંચી કરો તો હું દેખું પેર; નરતક તમાસો જોઇને, ઘડીએ જાઉં ઘેર. તરત તેડી તે તારૂણી ઝઝું આણી હેત. પગરણ હોડાડયું પોતાતણું લાહો લાખેણો લેત, જુવે તે જુગતે કરી. હારય કથા રસ હેત; સોલંકી ને સુંદરી, કળી શકે નહીં કોય, ત્યાં સસરો પોતા તણો; નદાની વહુનો નેટ; તે ઘરડે દીઠી ગર વહુ, પડગો ધાસકો પેટ. એનો આપણી કુળ વહુ વણીક આપણી જાત; રાત સમે એ એકલી ભલી નહિ એમ બાત. કયમ જોવા આવી કામની એ તે કયાંની રીત, લોક જુએ છે લક્ષણા, પુરણ એ શી પ્રીત પરભાતે જ્યારે પૂછશુ. નહિ માને આ કંથ. એધાણ રાખું કાંઇ એહનું ચેતાવુ નહિ ચંત હળવે હળવે હાથેવતી લીધું પગનું ઝેર પછવાડેથી પરવરયો, ઘણા લોકના ઘેર તેડીતી તે તારૂણી, આગળ પાછળ પગ, પાછળથી તે લઇ ગયો લક્ષણા પામ્યો લાગ. લોકમાંથી તે દોડીયો, રાખી મનમાં રીશ. કાસે કહું એના કંથને છેદુ નાકને શીશ અતિ ઉલટ ઉમેદમાં પુરણ હરખનો પેર. જોખ જોવા રહ્યો નહીં ગયો પોતાને ઘેર ચેતિ ચતુરા ચાતમાં, ડોસે વાસ્યો દાટ કયમ જાઉં મારે મંદીરે, કેમ જાઉં મારે હાટ ડોશીને ડોશે કહ્યું આ જો વહુના કામ, ભવઇયા જોવા આવીયાં જ્યાં છે બધુ ગામ કોણ જાણે કોઇ પુરૂષની કેડે બેઠીતી આપ તેતો મેં નવ ઓળખ્યો છેલ પુરૂષ કોઇ છાપ. મેં પણ કામ પાકું કર્યું વતું લોકની ઘેર છાનું લીધું છેતરી હાથા પગનુ ઝેર ડોશી કહેરે ડોસલા તે કિધું પુરણ પેર નાકને ચોટલો કાપશું આવવા દો

નીજ ઘેર, માબાપ એનાં તેડયું તેડયું એનો ભાત પછી આપણુ પુછ્યું એ ઝેરની વાત પોષટ કહે પ્રભાવતી એમ થયો ઉતપાત હવે જવાબ શો ત્યાં થશે ફેરવશે કેમ વાત. એક વીમારી શી કરે જે પીછયો સઘળી પેર ઓની બળ્યા કેમ રહે જાય શી રીતે ઘેર કેમ પાગે લાગે પતી કેમ વશ સસરો થાય. કેમ સાસુ સતી કહે, કેમ ગુણ એના ગાય સાન ગઇ છે સુડલા, થેલો થયો મગમાર, સાચી થાય ન સુંદરી, જુવે નહી જરથાર પરતક્ષ દીઠુ પારખું, લીધુ પગનુ ઝેર, ઉત્તર શો દે બાપડી, થયો તરણાનો મેર. ૫૫ (ચોપાઇ) શુક કહે કથા કહુ કથી. ચતુરા ચરિત્ર તું જાણતી નથી, વીસ્તારીને કહું એ વાત, રાખું ઘેર આજની રાત કરજોડીને કહે કામની, જાક નહી જારી જામની, સારી પેર એક કહો. લાયક લક્ષણ જેનુ લહો. શુક કહે કામનીને કથા, જસ લીધા જુવતીએ જથા, સમરે જયારે લીધુ ઝેર, જોયું જુવતીએ પાછળ ફેર. ઓળખ્યો સસરો પોતાતણો, ખેદ થયો તેને મન ઘણો સોલં-કીને કહે સાંભળો, મુકી દો મનનો આંમળો. તમે તમારે જાઓ વાટ, મુજને હેતે મુકો હાટ, અનરથ આજ અદકેરો થયો. સસરો ઝેર લઇને ગયો તે પ્રભાતે લેશે પ્રાણ એવી કહી વિનતાએ વાણ; કહે સોલંકી છેદુ શીશ. કાણુ પુછે ઉગમતે દીશ. નારી કહે એ નવ કીજીએ. હત્યા માથે શીદ લીજીએ, એમાં શું જાએ તાહરું, વેચાય ઘરેણું ઘર માહરૂ તમે તમારે મંદીર જાઓ, ગુણ તમારા ઘરના ગાઓ વીનતા તે તો વહી વાટમાં, હેતેથી આવી હાટમાં, કંથને જગાડયો કામની. જામ પહોર ગઇ જામની, વણીકને તેણે વશ કરયો; જગાડયો નીંદનો ભરયો, કંથ કરો એક કુમાર કાજ, વચન આપો તો માગુ આજ. વીનતા બોલ હેમાં ભરયો, હેત કરીને [illegible]

હસો, શું માગે માનની માહરી, તે આશા પુરૂ તાહરી. કહો તો આપુ સુખડી, જે ચડી ભાગે ભુખડી. તું કહે તો ચવરાવું પાન મન માનીતુ આપુ માન કહેતો આપુ ખારેક ખજુર, લવીંગ સોપારી હેત હજુર. ભામની કહે ભવભયા રમે. ગુણ તેના મારે મન ગમે, રૂદીયામાં લાગી છે રાઢ સુખ માગે તો તે દેખાડ. પુરૂષ કહે એ ન કરૂ કામ રમે ભવભયાં ચારે ઠામ, દાસ કહે દુઃખ મારે રહ્યું, વચન તમારૂ વેઠુ ગયુ ના હા કરતાં આણ્યું હેત પરવર્યો પાંચે વસ્ત્ર સમેત, નારીયે નરને લીધો સાથ હેને બે જણ વળગ્યાં હાથ રાત અંધારી કો નવ લહે, પ્રિત વચન મોઢેથી કહે તમારો જોવા ચાલ્યાં તેહ. નરનારીને અધીકો નેહ સરવ થકી પછવાડે રહ્યાં, સસરે ફેર લીધું તાં ગયાં, કંથ તમોને શું મહું કર્યા, મુજથી કાંઇ દેખાતુ નથી. કેડે તમારી તેડો તમો; તો તમારો જેમએ અમો કહ્યું કામની ફેરૂ કીધ ઉંચી કરી ઊછંગે લીધ. જોતાં પચક થઇ જાહરે તે નારી બોલી તાહરે બાળ જોવું છે બાળ અવતાર, બાળ તારો વણુજ વ્યપાર, બાળ સાસરૂ જે માહરૂ, બાળ ઘર સુતારૂ તાહરૂ બાળ રમવું ને બાળ મુજ રૂપ. પડુ જઇને મોટે કુપ, ગળે ફાંસો ઘાલીને મરૂ, દેહમાં જીવ મારો નહી ધરૂ વછનાગ સીંધડીઓ ખાઉં, સસરા સાસુ પાસે નહી જાઉં. ખમા ખમા એને શામાટ બે જણ પાછાં ચાલ્યાં હાટ. હેઠ ઉતરી ચાલી નાર, કરતી પોકાર અનેક પ્રકાર, આક્રંદ કરે તે નાર અતીશ. કુટવા માંડયુ તેણે શીશ; હાથે દેડુ હેને હવે નહી જીવું નહી જીવું ભણે વણીક કહે એવડુ શા માર, હઠ કરતાં બે આવ્યાં હાટ; તારે બેર મુરખ છે તાત, તેણે વીપરીત કીધી વાત ૮૦ છાનો છાનો આવ્યો ફેર, લીધું ડાબા પગનુ ઝેર; વસ્ત્ર શીશ નાખીને વળો, એ ચેલો આવેસ ગયો, મુજને નાંખી પાહી ઘણી, કેમ આવ્યાં ઘણીઆણી

ભણી; કહાય કોણુ કરીએ વાત, કયમ સાંખે એ માજમ રાત; સમરો નહી વહેરી જાણીઓ. એવો નહી જાતે વાણીઓ; બોગ લાગ્યા જે જોવા ગઇ, તમે તેં હા મોહેથી કહી ૮૩ (દોહરો) કંથ કહેરે કામની તજ મન ચિંતા આપ; સવારે સમજાવશું, જખ મારે છે બાપ મા બાપને મંદીરથી, કાઢી મુકુ કાલ્ય અન પાણી આપું નહી, અતુરા હાટે ચાલ્ય કલંક શીરથી કાઢવા. ભૂંડી રંડી પેર, સાસુ સસ-રાને નીપુન, થયુંજો તેની પેર, સાસુને સસરે કહ્યા, વહુવરનો જે વાંક. આપણુ પેર છાજે નહી અતીશે આડો આંક કાલે કાઢી મુકીએ વાઢી એને નાક આવી છે તે હાથમાં, જેમ ચમરખે ત્રાંક વાંક કહેતી જો વહુતણો. માનતો નોતો મુઢ પ્રતક્ષ દીઠુ પારખુ, પરવત સરખુ પ્રછ્ટ ઉલટમાં અરૂણોદય થયો વહુ ના આવી વાસ; શું મુખ લેઇ ઘેર આવશે પ્રીત કરવાને પાસ આવ્યો પુત્ર પોતા તણો, મોઢુ હી મુખ બોલાવ્યો બોલે નહી દાવાનળ સમ દુખ માબાપ કહે સાસુ મુરખા, અભાગી, આ અજાણુ; કોઇક દીવસે કામની, લેશે તારા પ્રાણ અલખત છુટાવે બાપની તજાવે ઘર કે ગામ, નાત બહાર કહાવશે, એવાં એનાં કામ લાડકવાઇ તારે વહુ, તેં ચઢાવી શીશ; આજ દેખાડુ પારખુ, ઉગમણીયો છે દીશ પોર રાતે જોવા ગઇ મેં મારી તમારી જાત; વરણ અઢારે ત્યાં હતા. જે કોઇ પ્રાણી માત્ર વારો તાત પણ ત્યાં હતો, ઘણા લોકની ઘેર, પ્રેમદા પગથી કાઢીયું ઝાંખા પગનું ઝેર નીશાની નારની, આ જો તે મુરખ તન; જા એ મુકો કામની, તો માને મારૂ મન કહો એના માબાપને, શીખામણ દે સાર; અવગુણ અનેક એ નારના શુણ એના ભરતાર. માબાપથી બોલ્યો બેટડો, કહી પોતાનું કર્મ; ઘરડા થયા ગતી ગઇ, કેવી સાચું ધર્મ, જાંય ત્યાં જોતી હતી, શું કુ બોલતી બાંક; ઝેર લીધું

તે ઝાંપડા હતો હું મારી રાંડ લાજ મૂકી કહેવું પડે, અકરમી આગળ આપ; જુવતી આગળ હું હતો, પાપે દીઠો આપ પ્રાણ તજે છે પ્રેમદા, બેસે હતા શીશ દેશપતી તો દંડશે, કેટલું દઉં આ દીશ હવે કુવારો હું મરૂ, પામુ નહી કન્યાય; ઝેર લેતાં ઝોરો થયો. કોપો મહા અન્યાય કરજોડયા કંથ કામનાં; પ્રીતે લાગ્યા પાય; હાટે ગયા તે હેતથી, જુવતી બેઠીને જાગ્ય, નરનારી નોગં કરે, અકલ ધણીયો આંક એહ ગુનો બક્ષો મુંને, ક્ષમા કરો અમ વાંક. એ ધરડે જખ મારી ધણી, અંધ શું દેખે આંખ, તું મોટાની બેટડી. અપરાધ અમારો સાંખ; હવે કહે જો કો દીવસ વાંક ગુનાનાં વાક્ય; તો તુ વશીને કાપજે સસરા કેરૂં નાક કાલાવાલા કરી કરગરયો, હેતે જોડયા હાથ; ત્રીજે પોહોરે મનાવીયા, સાસુ સસરા સાથ; સાસુ સસરો પાગે નમ્યાં પાગે નમાડ્યો કંથઃ સાચાનું જુઠું કરયું. ચતુર વિચારો ચંત ઘરેણાં બહુ ઘડાવીયાં. સજયા કરયા શણગાર; જીમ્યા સુખે જોખમાં, ભામનીને ભરથાર ઓશીયાળાં સાસુ સહીત સસરો એનો તાવ કોણ કલંક જાણ્યું નહી. લોપો લાખેણો લાવ વાઘા વાંજારી તણી અપરમ પાર અપાર ભણી જાણે જે બામની કરે વાઘવાઘ વાચાર વીજાર વણ જારી કરે, ડાહી ઘણેરી થાય; તે ખાંતે ખાય ખાંસડાં, તનડું તુટી જાય શુક કહે સાંભળી સુંદરી, એહ વીજારી વાત; અણુ સમજે એકાં કરો થશે મહા ઉતપાત વાઘા ભણતાં વીચારજો કરજો એવાં કાજ; નહીતર પરીયા પાંચની. લક્ષધા ખોશો લાજ. ચાર વાત એ ચતુર નર, વાણુ વેદ વીલાસઃ શ્રીગોડ માળવી વિપ્ર શુભ કહે કવી સામળદાસ. વાસી વેગનપુરતણો ગુજર દેશ ગુણનાથ; સેવક શ્રી વિદ્યાતણો, રાજ રાજેશ્વર રીષ. પીતા પુરૂષોતમ તણો કહે વાત કરજોડ; શામળ કહે સહુ બોલજો, જયજય શ્રી રણછોડ.

વારતા ૫ મી.

(દોહરો) પ્રથમ સારદા પ્રણમુ, પુજુ ગણપતી પાય; વંદુ શ્રી વીરભદ્રને ગ્રંથ સંપુરણ થાય ચાર વેદમાં ચાતુરી, અષ્ટાદશ પુરાણ આ ચરીત્ર બુઝો ધણી, વીદ્યા વીલાસ વખાણ પ્રથમ કામ કરવું વળી નીકળી જાવું તરત, સતીપણું એજે ધંવું. માથે આવ્યુ મરત નીચ જાતી તો નિંદસે, જાણુસે એતો જાર. પડીત જન તો પારખે, ભામની રાખ્યો ભાર એ વિદ્યા જે કોઇ ભણે, છેતર્યો તે નર જાય. કોઇ પંડીત કોઇ મુરખા, કહાં રંક કાં રાય આદિ અંતને આજ પણ કાં શતરૂ કાં મીત્ર, ચૌદ વીદ્યા ચોસઠ કળા, શીરોમણી આ ચરીત્ર પાંચમે દીવસ પ્રેમદા. ચાલી ચતુરસુજાણ. શણગાર સોળ અંગે સજ્યા. પરાક્રમ પુર પ્રમાણ, પરવરી પોપટ પાંજરે બોલ્યો શુક શુભ વાત; ભલે પધારો પ્રભાવતી સાંભળો મુજ એક વાત શામાજી શીદ જાઓછો સજીને સોળઅંગે કીધા અધિક મુખ ભરીયાં તંબોળ શુક હું તુજને શું કહું જાઉ જારીએ જોર શીખવી વિધી સર્વ તે અકળ કળા અંકાર ભલે પધારો ભામની પુરણ આણી પ્રેમ સુભગા જેમ પૃથ્વીરાજ્યની, તમે કરજોજી તેમ કોણ જાણે કોઇ દેખશે લે કોઇક જન કેડ શુભ વિદ્યા સમજાવીએ જાર વિદ્યાના જેડ. પગખેંચી રહી પ્રેમદા કોણ હતો પૃથીરાજ કોણ એ સુભગા સુંદર કેવાં કાજ નીત કરતીતી તેમ કર્યું બીને વસ્તરે ભાત, આસન છો ઉપર કર્યું આપે થઇ એકાંત કહે છે શુક સારી કથા. કામની સુણે કાન પવિત્ર કથા પૃથુરાજની રાણી થઇ જે રાન (ચોપાઇ) ધારાનગર ધરમી શુભ ગામ પૃથુરાજ રાજાનું નામ ભોજતણો એ છે પુત્ર. શોભિત રૂડુ છે ઘરસુત્ર. ૧૬ શુભ સુભગા સુંદરીનુ નામ. રૂપે રૂડી કોટીક કામ,

અષ્ટાદશ વિદ્ય તે ભણી, ગુણુ સઘળાએ ગૌરવ મળી જાર વિચાર કેરૂ મન થાય, રાજમેહેલથી નવ જવાય આકુળ વ્યાકુળ તેનો થઇ એક દિવસ જારીએ ગઇ તે નો વ્રુજને કહ્યું વિસ્તાર વિજાર વિદ્યાથી પામી પાર એક દીવસ રાણી માળીએ બેઠી જોયા કરે જારીએ વેણાજ કરે છે ગાન પ્રીતેથી ચાવ્યાં છે પાન એટલે એક જોગી અદ્ભૂત અંગે બાંધે ભરી વિભુત અધિક શોભા તે ઠામે હવી કાવા ઘારથી નખતમ નવી માગવા મધુગરી આપે અડયા પ્રેમદા કેરી દ્રષ્ટે પડયો. મોહ પામીને વાગ્યું બાણ પરવશ પડયો રાણીનો પ્રાણ છેક વાત હોળી ગ્નાનીએ; પ્રેમદાની બુધ્ધી પાનીએ પંડિતની મુરખપે જાય. ધન-વંતી ગરીબસુ થાય, ઉંચની નારી નીચપે રમે, ગુણી જનનીને તીર-ગુણુ ગમે સો વરસની તોડે પ્રીત, રામામાં છે અવળી રીત. વાટે જોતાં પ્રીતિ કરે, પાકકું મન ક્ષણમાં હરે. કેટલાક અવગુણુ કહીએ ઘણા અવર્નમાં આજ તરૂણી તણા, જેટલું છે સાગરમાં નીર, એટલા અવ-ગુણુ તરૂણિના તીર. રાજાની રાણી માણે રાંક એતો નિશ્ચે બ્રાડો આંક. હું રાણીએ દીઠો જન, વિવહળ થયું માનનીનું મન. ઘણાં વાના કરી તેડીઓ, ઉલી પોતાની મેડીઓ, આસના વાસના કીધી કોડ, કામની ઉભી રહી કરજોડ. ખાન પાન મૂકયાં પકવાન, માનનીએ માગ્યું વિરજ દાન હાવ ભાવ કટાક્ષજ કીધ, તન મન ધન પોતે ચોરી લીધ. તે શીષ તો; સમજ્યો છે પેર, હું કયાં આવ્યો એને ઘેર, જપ તપ મારૂ મિથ્યા થસે, દેહની હાણુ હસારત હશે. બેઠો તેવો તે હઠીયો, જાણે કો મદગર છુટીઓ હેતે નારી ઝાલ્યો હાથ, સ્નેહ કરવા માંડો તે સાથ (દોહરો) સીધ્ધ કહે આમાં [illegible] રાણી રીધનું રૂપ. તારો કંથ કોડામણો: બારે નગરનો ભુપ. તેની લજ્યા ન લોપીએ, કરીએ ન કુડ કરમ. આમો સીધ્ધ સલક્ષણા, [illegible]

ફરૂ નહી અધરમ, ગરજ હોય જો તાહરે, કામ હોય તો કહાવ્ય. નદી પાર રહ્યુમાં રહુ. મારી મદુલીએ આવ્ય. અહ જોજન એ ઠામ છે વાડા ચોવટે વાટ, ઘણું ગાયવં મશાણ છે, ઘર હમારો ઘાટ ત્યાં આવે તેને મળુ. વાતો કરીએ વેદ, કામ હોય તો કહેજે મુને, ભામીની તેનો ભેદ, સંતોશી તે સીદ્ધ ગયો. મોહ્યું રાણીનું મન. આ વેળા અરપણ કરૂ, તન મન સહી તે ધન રાજા બેઠાં રીઝમાં, ફરે છત્ર ત્યાં શીશ નટારંભ નવ રંગની, દીલ ચાહ તે દીશ કવી કવીત કથાં કહે. પંડીત વાંચે પાઠ. જોશી જુગતે ઓચરે. થઇ રહયો છે ઠાઠ અંબિક નામે અપસરા માગન પામે માન. રાગ વરણ ને રાગણી ત્રીવીધ મેળા તાન એટલે આવ્યો તે સમે, નઉતમ સોદાગર નીર, ચાર લાખ મોહોરો તણું ચાતુર લાવ્યો ચીર. કીમત કરાવી કોટીધા આપા ગણીને દામ, ભેટ લાવ્યા તે ભૂપને, કામની કેરે ઠામ. ૪૧

(ચોપાઇ) રંગ મોહોલે રાજા આવીઓ, લાખેણું ચીર લાવીઓ, રાણીના મુખ આગળ ધરયૂં. શામાનું તો કારજ સરયું. રાજાએ સ્તુતી કીધી ઘણી, ધરમ અવતાર ધોરંધર ધણી, હું તો છું તમારો દાસ પ્રીછે તે માગો મુજ પાસ હું કહે કબુલજ કરૂ, પણ એક તો નહી પરહરૂ, જુગત કરીને ભોજન જમ્યાં, રમત ઘડી બે ચારેક રમ્યાં, ભરનીંદ થયો ભરતાર, કયો વીચાર નમેરી નાર, એ તો ચીર પેહેરૂ જાહરે, મળે સીદ્ધ મુજને તાહરે, સીદ્ધ વિના હું જીવ કયમ ધરૂં. આત્માઘાત કરીને મરૂ ઘડી એક વરસ સોની થાય છે, જોગી વીજોગ વડો જાય છે. પાછો પહોરે પંથે પડુ મધ્યરાત પેહેલી જઇ મળું જાવા કાજે થઇ તઇયાર, લીધી ઢાલ કમરમાં કટાર માનનીએ મન મનસા ધરી, હેત ઘણી ... ઉતરી જળ પ્રવાહ નદીએ આણીઓ, માનનીએ લીધો આણીઓ

સુરપુર દઢ ધીરજ થય. ગુણવંતી ગહવરમાં ગય ઝબકીને રાજા જાગીઓ. મન માંહે બીવા લાગીઓ. થનાર વસ્તુ તે શી થાય છે, જાઉં જુવતી એ ક્યાં જાય ઘણી રાત અંધારી ઘોર, વાટે વાઘ ને મળશે ચોર, આભુષણ પાચ કરોડ તણા, વસ્ત્ર છે અમુલક ઘણાં સુકોમળ જુવતીની જાત. કાળી અંધારી માઝમ રાત, કામની જાય છે કારણ કોએ, બીહામણી રાતે નવ બીહે રાજાએ કર આયુદ્ધ ધર્યા પ્રેમદા પુઠે પરીઆયુધ કર્યા લગભગ લગભગ આવ્યાં બહાર. આગળ પાછળ નરને નાર; માનની મન સાથે માણતી પુઠે પુરૂષ નથી જાણતી તેને મન છે મોટી હામ કામ વાસના સીધ શું કામ નારી. જાતે નીચ સ્વભાવ એક બન્યો તે ઠામ બનાવ, ૫૪ (દોહરા) ચાલી ચતુરા ચમકતી માનની મોટમ મેર; એટલે મળીયો મારગે શારદુલ સવાયો શેર નોતમ વાઘ નવ હાથ મુછ પુછ કરતો કરોધ; પોકાર કરી પુઠે થયો જે જોરાવર જોધ, મુછ મરડી કરડી દંતને ધુકવા દે મારી ફાળ; જોરાવર જમ દુતથી કૃતાંત સરીખો કાળ જેવી જવાળા અગ્નિની પ્રલય કાળની આંચ ધાયો તે ધરણી પતી સીંહ રૂપી તે સાંચ હાં હાં કહીને હાકીયો કાઢયો કમર કટાર; પાપીને પ્રાણે કર્યો તે નર હણ્યો તે નાર, કાઢી નાખ્યો કરકને માર્યો તે મહેરાણ; વાઘ વીડારી નાસરી ચતુરા ચતુર સુજાણ. તે રાજા દ્રષ્ટે જુવે નારી કેરા કેણ; એ સાચા મુંજને હણે જો વદુ વદનથી વેણ માંગની ચાલી મળપતી નદીએ દીઠુ નીર, ગાજે ઘોર ગણીર ઘન, તરૂણી ઉભી તીર હીમત મેલે નવ સરે લાલચ લોભ લગ્ન, મેલાં વસ્ત્ર તે માણમાં નારી થય નગ્ન પાછળથી પેઠ્યો પતી ગાજે રાત ઘનઘોર. એટલે મળીયા વાટમાં ચાર ચોખણા ચોર બાંધ્યા હથીયાર બાદુર જસી બીજા બાથા અંગ, ઘેરી લીધી ચારે જણે. શામા કેરે સંગ જુવતી કહે

જોઇ આવશો, કામની સાથ કલોલ. એક એક કર બાણેથી શોકશોક પમાડવા સોળ એકે તીરે એક જણ, મારી નાંખ્યા મુઢ; પાછળથી પતિ જુવે, પ્રાક્રમ કીધું પ્રગટ પ્રાંતે પ્રેમદા પરવરી, ધારણ રાખી ધુત, બહુ રૂપી બીહામણાં, ભારે મળીયાં ભૂત ઉગે ભડકા અગ્નિ-તણા, થાયે લોપ અલોપ, દંત દાઢો કકડાવતાં, આવ્યાં કરતાં કોપ, કેટલાંને તો કર નહીં. કેટલાને તો હાથ; કેટલાંને મસ્તક નહીં ધુડયાં શામા સાથ વીકટ પંથ બીહામણો; વીપરીત વાયુ વાય; જખ મારો છો જક્ષ તમો, ન ગણે લેખા માય. એક અંગે આવીયો, હાવો કરવા દીલ ચતુરાએ ચોટી ગ્રહી છેદવા માંડયું શીશ પ્રેત પાયે નમ્યાં સહુ કહેરે માત, અમો કીંકર છું તાહરા, રખે કરોજી ઘાત. અમો તમારાં છોકરાં, અમો તમારાં રાંક, અમો ચાકર છું તાહરા. ક્ષમા કરોજી વાંક હાથ જોડી પાયે નમ્યાં મુકી દીધા મેળ પતી પોતાને પાછળે ખરા જૂવે છે ખેલ; મહા મશાણમાં માનની શોભે છે જ્યાં સિદ્ધ જગાડીએ જૂગતી કરી, રામા પાસે રીદ્ધ; આંખો ચોળી ને ઉઠીયો, કહે કામની તું કોણ હું તમને નવ ઓળખું; પ્રગટ થઇ કેમ આણ હું રાણી રાજા તણી, કર્યો વાયદો આજ; મધરાતરે મળવા તુને કરવા આવી કાજ. પડે શિતનાં સરવડાં, હીમ ગળે છે હાડ; પછી વળરે પ્રેમદા. માનું તારો પાડ. માબાપ 'અમે તો મુકીયું, મુકયો અરથ ગરથ; પરણી પ્રેમદા પગહરી. વીહાર કરે તે વ્યર્થ; વસ્તી તજીને વનમાં, વસુ છું એકાએક; જપ તપ મારૂં કયમ તજું તારી સાથે શો નેક હું રૂપે રંગે નથી, છે અંધારૂં ઘોર, ટાઢ વાય છે ત્રિવિધે; ચતુરા નહી હું ચોર, જાલંધર કીધો જાગતો. નારી દેખાડયું નીર, તપેશ્વરને તપાડવા, ચંતનાએ બાળ્યું ચીર. મેલ્યા મેવા મુખ આગળે, મેલ્યાં આગળ પાન રૂપરંગ દેખાડીયું, દોજી જીવતદાન.

વમને દીઠા જ્યારના તણું જાણતે મન, મધરાતે મશાણમાં છઉં
મળવાનું મન તપશી કહેરે તારણી, ભટ પડયો અવતાર રાજા સરખો
શીખપ્રીત ભુપતી ભુજ ભરથાર. બાળ અવતારને બાળ સુખબાળ નારનું
નીર ચાર લાખ ગ્હેરો તણું, જે પેહેરાવે ચાર. સોળ સજે છે સુંદરી
સોળ કરોડે સાર, આણુ વરતે આ દેશમાં. ભામની ભુજ ભરથાર
ચંદન કરા ઢોલીઆ સેજ પથરાવ્યાં ફુલ તે સુધી મશાનમાં આવી
એવા ફુળ સુજમાં શું દીઠું માનની, લાગી કેમ લગન રાખ ચોળી
રહ્યે રહું, નહટ થઇ નમન. ભાખર માગી ખાઉં માગતા શુવા
સાથરો ગેબ ચતુરા બાળ ભુજ ચાતુરી કષ્ટે કયમ આવે હેત. એમ
અવગુણ અધીક કહયા નીંદી નોખી નાર સુખસાગર તે નવ લહે
ભામનીના ભરથાર કરોધ ચઢયો તે કામના દુખ લાગ્યું તે દીલ મેલી
ખડકને મારીયો સીહનુ ઉછળ્યું શીશ પાળી વળી તે પ્રેમદા જેમ આવી
તેમ ત્યાંય રાજા પણ લગભગ ગયો માળીએ મ્હોલા માંહે, અધિપતિ
ચઢયો અટારીએ; જુવતી ચરચા જોય, રામા ચરિત્ર રૂદે ધર્યું. કળી
શકે ન કોય. એટલે અહીં એક નિસર્યો, ચાર વામનો ચંડ; મણી-
ધર મહા ઝેરી મહંત તુંબી જેવો તુંડ. જેવો ત્રિશુધર, વાસુકી જેવો
પુંડરી, પોહ, મારી ઝોટ માનની પરે ગરળ નાખ્યો તો સુદ ફેણ
નાંખી ફડફડાવતી દરીઓ કાડ કરોડ ઝાલી લીધો ઝડપથી મરડી મારી
મરોડ વાસ કડકે વીડારયો બરી મુશ્કુ આ માટ. માનની ગઇ તે
ચેડીએ, ખોળતા ચાવી છે બાઢ એટલે એક બીલાડીએ માર્યો મુખક
લોમ ભિની રાણી બાપડી, રૂદે ઉઠયા રોમ. હડી ત્યાંથી ઉજળી દીઠું
નહી તે દીસ દેહ અથડાયો દાદરે શામાને વાગ્યું શીશ, પાટો બાંધ્યો
પ્રેમદા; દીઠી પતીએ પાસ, જસ બોલી પતી જગાડીઓ હવે કીધું
દાસ પોતે કાંઇ નથી જાણતી જાણે કોડીલો કંથ રાજસભા રાજા

ગયો પ્રભાતે ઉઠી પંચ પંડીત ઉઠયા ચાંચસે, રાજકુળી છત્રીસ નાટક ચેટક અતિ ઘણા બહુ લક્ષણ બત્રીસ પ્રશ્ન કર્યો પંડીતે સહુ પુછે રાજા રીત મારૂં પુછ્યું જે કહે, તે પુરો પંડીત. (સંભ્રમ દર્શક અલંકાર) આ થીર ફાટયો એ થીર પાટો આ થીર ફાટો આજ એ કહે તે કવિજન ખરો થીર ફુટયો કુણ રાજ. (દોહરો) સુણતાં સહુ છાના રહ્યા, ઉત્તર કોય નવ દીધ; સુણી અધીક અચરજ અડયું કહો અંતે શું કીધ. (ચોપાઇ) પોપટ કહે સુણ પરભાવતી મન સાથે રોયો મહીપતી; આજ પહોર પાછલે દીસ, એ સામઢું છેદે શીસ. એ નારીનું કરૂં અપમાન. છેદું નાકને છેદું કાન; અર્ધ અંગ અવનીમાં ધરૂં, પંચ ઘટાળી કાડે કરૂં. તેડું એના માતને તાત, તેડું એના સાતે ભ્રાત. મેળવ્યું કુટુંબ સહુનો મેળ, પિલાવી ઘાણી કાઢું તેલ; ખર વાહન કરાવું મુખ ન જોવું તારૂણી તણું મુખ પ્રથમ ચીર મંગાવી લેવે જુઠી પાડીને દંડજ દેઉં ૧૧૨ (દોહરો) પોપટ કહે પરભાવતી ગુણવતી રહી ઘેર પુછી એમની શી થશે જાણે તો કહે પેર. એ નારી કયમ ઉગરે સતિ શીરોમણી થાય. કયમ એની લાજ રહે, કયમ પતી લાગે પાય; કયમ સંદેહ એનો ટળે, કેમ ભાગે એની ભ્રાંત, જો જાણે તો તો કહો; આપણ છું એકાંત. પ્રભાવતી કહે પોપટા, મુરખ તારો મેળ, મહીપતી તે કેમ માનશે, ખરો દીઠો છે ખેલ. પાંચ વાંક પ્રગટ પડયા. પ્રગટ આવ્યો સીદ; ભાળી ચીર તપાસીયો, રામામાં બહુ રીદ. શુક કહે સુણ સુંદરી, ન જશો આજની રાત: તો તુજને હું શીખવું, વીજાર તણી જે વાત. પતી પાસે નમાનીયો, સતી ધરાવ્યું નામ; લાજ રાખી છે લોકમાં કર્યું એવું કામ. ૧૨૦

(ચોપાઇ) પતિએ પ્રશ્ન પૂછ્યો જ્યાહરે, દાસી પાસ હતી ત્યાહરે; ચીર ફાટયા રાજાએ કહયો. પ્રતિ ઉત્તર કોણે નવ લહયો,

ઘણ થકી તે ડાહી દાસ, આવી પોતે રાણી પાસ. આજ સભામાં બેઠા રાય, સામદ પૂરણ સર્વ સભાય. ચીર ફુટવા પુછે રાજન, કોણે નવ મનાવ્યું મદે; ચમકી રાણી ચેતી ચિત્ત, કાંઇક વાત થઇ વિપરીત, એટલે એક ત્યાં બીજી દાસ, પતિએ મોકલી રાણી પાસ. દાસ વાણું આપોને ચિર, પચવરણું હિતકારી ચીર. માલ કિંમત તેની કીજીએ, ગણી દામ તેના દીજીએ, હાલ ચીર મંગાવું અમો પછે સુખેથી પહેરો તમો. ૧૨૫. (દોહરા) દાસીને રાણી કહે, મોકલો મેહેલ મહારાજ; આપું ચિર એના હાથમાં, કરવું એવું કાજ. દાસી કહે રાયજી, તમને તેડે છે મેહેલ; ચિર આપશે ચિંતના, શ્રીમુખમ સાથે સહેલ. અધીપતિ ત્યાંથી ઉઠીયો આપો આપ એકાંત, ચિર આપશે ચિંતની. ભાગવા મનની ભ્રાંત, નાર કહે નરપતી સુણો, બેસી સાંભળો બોલ; કથા ચિર તણી કહું, તેનુ ભારે તોલ, તમ હતું એકાદશી, તેડયો બ્રાહ્મણ એક, દાન દક્ષણા દીધી ઘણી, વારૂ કરી વિવેક. આશીર્વાદ તેણે ભણ્યા, કહ્યું સૌભાગ્ય અખંડ. ચિરંજીવી તારો પતિ, પૂર્ણ આવ્યું પ્રચંડ; શણગાર બાંધી મે શોભતી, વિપ્ર વળાવ્યો ઘેર, એટલે ચેલો આવ્યો સિધનો, આવ્યા પૂર્ણ પેર. તે ચેલા હારઠી હસ્યો, તે મેં દીઠું દુષ્ટ; પુછી વાત પટતરે, કાય પ્રગટયું કષ્ટ આ માટે તું સિધ હસ્યો, તુજને રામના આણ, શિવ આજ્ઞા સાચા કહો, વદ વચનથી વાણ. સિધ કહે સુણ સુંદરી ચિત ચતુરાઇ પાલ; પાંચ કાગ માથે ભમે, તારા કંથને કાલ એ દાખનો, વિપરીત થાશે વાત વારોવારમાં એ મરે, અધિક એ ઉત્પાત. અથવા અન અહિ ડંશ અને માર વાઘ કે એને તસ્કર હણે ભુત ભયાનક આગ. કે એને મૂરછા થશે દારૂણ કોપે દઇવ. એક પાંચ પ્રહારથી એકમા જાશી જીવ; મેર ચળે કે મહી ટળે, ગંગા દક્ષિણ વહે, ધ્રુવ

આણુ સાચુ કહુ'. દાખ્યો એ નહિ રહે. ભુત ભવિષ્ય વરતમાનમાં, ત્રણ જાણું તરત, ચેલા કહે ચતુરા સુણો મહિપત તણું છે મરત. પગે લાગી હું પ્રેમથી, હેતે જોડયા હાથ; તન મન ધન સમરપીયુ સ્તુતિ કીધી તે સાથ હું વેચાણુ છું રાજવી કીંકર તારી કોડ મારો પતિ કેમ ઉગરે કરગરી કહુ કરજોડ દેવ રૂપ દયા કરી ચિતમાં ચાહા ચન પુજને હેત કરી કહ્યું સાંભળ મારી બેન ગુરૂ માહારામાં ગુણ ઘણો રહે છે નદીને પાર તે પાસે વિદ્યા ઘણી જાઓ તમે તે ઠાર તારા રાજા જાણે નહી તેમ કરજે એ કામ અરસપરસ એ તે સમે લેશે મારૂ નામ એ પાંચે વાત મળશે તુને હારશે હેતથી હોડ રવામી તાહરો જીવશે પહોંચશે મનના કોડ ગુરૂ મારો મોક્ષે જશે તારે નહિ બેસ શીશ એક સમો જોગી નથી મારે મન જુગદીશ બત્રીશ લક્ષણા પુરૂષનો કહેશે આપો ભોગ તો તું સિધને મળજે મટશે તારો રોગ માહારાજ હું તો માનનિ કર રાણીની જાત હું તો ક્યમ જાઉં એકલી રણમાં મહાજમ રાત કટાર આપ્યો કારમો વાઘ વિડારણ ધીર પછે જંત્ર એક આપીઓ નદી તરવાને નિર સોળ તિર સમરપિયાં તસ્કર હણવા તેહ પછે ભુત પ્રેતની મંત્ર સમપ્યાં જેહ. પછી આપિ એક ગુટકા અતિ બળ છે તે આપ તેથી વશ વરતે સહુ શૌર સવાયા સાપ મેં વિચાર્યું મન વિશે જીવ જાય તો જાય આમે મળવું સિધને થનાર હોય તે થાય ૧૫૩.

(ચોપાઇ) સિધ વચન સંભળાવું કાન તે તો નિશ્ચે સાચુ માન તેણે હથીઆર આપ્યાં તે સિધ ચાલિ હું જ્યાં સાચો સિધ વાટે વાઘ કરતા ક્રોધ નવ હતો જાલંધર જોધ સિધ વચન થકી હરીયો આહા પાપી મેં મારિયો પછે ગઇ ગંગાને તિર જંત્ર પ્રતાપ ભેદી નીર રાત અંધારી ધાયલ ઘોર ચાર ચોગણા મળીયા ચોર પછી મંત્ર વશ

કિધાં સુત ખાયા મુજ કેડે તે સુત તે સરવે હારયા તે દીશ સિદ્ધ
વચનથી તોડું શીશ પછી સિધ જમાડયો અમો અમો સાચી વાત સુણોજી
તમો તે સિધજપર કોપીયો લેશ માત્ર લજ્યા લોપીયો, તેને તો વાતિતી
ટાઢ, હિમ ગળતાં ડિઠા હાડ, તપાવિયો બાળિને ખિર, સુખ પામ્યા તે
સિદ્ધ શરીર: મેં તમને જીવાડણ કાજ એતો કૃત્ય કરયું મહારાજ
૧૨૭ (દોહરા) પછી સિદ્ધ કહે સુંદરી તું આવિ એકાંત હવે કાળ:
ભિર રાયને અધિક રહ્યો છે એક અચાનક મુરછી આવશે જેમ પિને
હસંતી હાલ રથ મળવે શનેશ્ચરી કંથ તારાનો કાળ. એક પ્રકાર ન ઉગરે
મળે ન એકે મેળ જીવ જાય જરૂરીએ, ખરે થશે એ ખેલ ત્યારે મેં
કર જોડીયા દેખાડયું દરશન ચીર વડે તપાડીયો, તેથી થયો પરશન
સીધ, કહે શામા સુણો જે મળશે એક જોગ બત્રીસ લક્ષણ પુરૂષનો
આપે ભવાની ભોગ. જીવે રાજા તાહરો તે જોગથી તરત નીકર તો:
ઘડી ચારમાં મહિપત તણું છે મર્ત વિચારીયું મન માહરે શિવે મેળવ્યો
સંજોગ તે વેળા મેં સિદ્ધનો કર્યો ભવાની ભોગ વિચીત્રપણે હું નિસરી
સિદ્ધ વિઘ્રથી સહેલ તારા પુન્ય પ્રતાપથી માણ્યો રૂડો મહેલ મેલે
ચઢી હું મહલપતી દીઠો નમેરો નાગ શુદ્ધ બુદ્ધિથી મારીયો, કીધા સોળ
ભાગ માટ ભરીને મુકીયું વળી જે મારયો સિદ્ધ તે હત્યા માથે ચઢી
એવું કારજ કીધ માર્યો વાઘ ને નાગને મારયાં તસ્કર સોળ માર્યા
સિદ્ધ જે શિવ સમો અદકી અઘની ઓળ એવા પાપ કરવા પછી
જીવત પામ્યા રાય મારો ઠામ નથી નરકમાં અધિકો એ અન્યાય જીવ
જાતો તો રાયનો તે માટે કરયું કામ નથી દીઠું નથી સાંભળ્યું નથી
કરયું કોઇ કામ એના ઉપાય તો ચાર છે કરૂં તેમાંનો એક પુછયું તમને
પટંતરે ન્યાય શાસ્ત્રમાં નેક. પવિત્ર જાણે પિપળો, કોરાવું તે કાષ્ટ
ભરૂં ખીર છાણાં તણાં અગ્ની આંચ દીન આઠ. તેમાં પેસી હું મરૂં

દહન કરૂં મુજ દેહ; તમો રાજરિધ ભોગવો, તો દુધે વુઠે મેહ. બીજો ઉપાય એહ છે જાણ ત્રવેણી તીર કરવત મુકાવું શીર પરે સોપુ સરત શરીર, પુરણ પાપ પ્રલ કરૂં. દહન કરીને દેહ રાજલીલા ભોગવો તો દુધે વુઠે મેહ, ત્રીજો ઉપાય ચિત્ત ધરો અડસઠ તીરથ આઘ જાત્રારી જાવું ત્યાં વળી શુદ્ધ થવાને સધ ખાનપાન ભોજન તજુ તજુ સોળ શણગાર તજુ મેહેલ ને મેડીયો તજુ ભુપતી ભરથાર, તજુ માબાપ મહિયર થકી. ભેદ જાણીતા જોગ અચરજ પામ્યો અધિપતિ, મહા સુખ પામ્યો મન શાબાશ તુજને સુંદરી રાણી તુજને ધન, ધન ધન તારી જાતને, ધન તુજ માતને ધન ધન અકલ અમીરને, ધન ખુશી કરી ખ્યાત, પીંપળ કાષ્ટમાં તું બળે, હું બળુ ત્યાં તુજ સાથ; કરવત તુજ સાથે ધરૂં. હેત વચન બે હાથ. શીશ સમરપીએ એહ જાણ ભામની સહીત ભરથાર તમો મરો અમે જીવીએ ધીક ધીક મુજ અવતાર તમે મુજ માટે કસ્યું જીવ ઉગારણ કાજ, તુમ વિના જીવું અમો ધિક રિધને રાજ ધીક હાથીને ઘોડલા ધિક ઘરને ઘરસુત્ર ધિક રાજપટરાણીઓ ધીક પાંટવી પુત્ર રાણી કહે રાજા સુણો બોલો જુઠા બોલ વખાણ કરો વાનતા તણું, તે નહીં તારો તોલ, મુજ સરીખી લુંડીયો ઉતારી નાંખો આજ પગરખું ઠોકે પ્રેમદા મોટા છો મહારાજ. કદાચિત તું તારા શતરૂને, રાજકુ છંવક થાય સતી તાહરે તો થવું જીવ જરૂરી જાય. તમ પહેલાં અમે સાખ્યા જેહ ભોગવજો તમે તમે ભુપતી, અમો કરશું એહ, બોલ્યા ચાલ્યા સહુ જુરજો માફ અમો દેહ દહન કરૂં, છમો શાબાની છાપ, ન થઇ તમારી ચાકરી ન થઇ તમારી શેવ બીજાને મન મહીપતી મારે મન તો દેવ, મહીપતી કહે સુણ માનની ફુડે ધીરજ રાખ કવા વિના જો દેહ તજે, તો સુરજની શાખ, પાટ સોંપ્યો પરધાનને સવે રાજાનું રાજમંદિર

મેડી મુંકીયાં અડસઠ તીરથ કાજ; રાજા રાણી સંચર્યાં કીધાં તીરથ ઠામ ગંગા ગયાને ગોમતી શ્વેતબંધુ શ્રીરામ, નારાયણનાથી નર્મદા સીંધુ સરજુ તીર જગન્નાથ જગદીશ્વરી નામ લક્ષ્મણ બળવીર, આબુધડ ને અરબુદા પાવે કાળી પચંડ આરાસુર અંબીકા નીરમળ નામ નવ ખંડ. શીવ વિશ્નુ બે કાંથીઓ વિશ્વપતિ વજનાથ કાયા તોળી કન-કથી કીધો રાઢો હાથ. એક માણસ તો જરસરા આપી સહઆ ગાય અનેક પુન્ય બીજા કરયાં પુરપતિ પ્રણમ્યો પાય. ઢોલ મૃદંગ વાજતે ઘણા દુહબી ધાવ ઘેર આવ્યા દિવસ ઘણે રાણી સાથે રાય ગુણ વાધ્યો તે ગામમાં નાણીયાં જીવ્યા રાય વરણ અઢાર રઇયત સહુ પ્રીતે પ્રણમ્યાં પાય ધન તાહરૂં સતીપણું ધન હીમત તુજ હમ ઇષ્ટ ઉપાસના ધન તારા કુળ કામ પહેલાં માનીતા હતી વળી થયાં બહુ માન એથી બીજે ગુણ કીયો દીધુ જીવતદાન સાચુ બોલી સલક્ષણી સતી તણો અવતાર પોતે પ્રાણી પરનો તજ્યા જીવાડયા ભરથાર પોપટ કહે પ્રભાવતી ગુણ રૂડેરા ગાવ એમ વીજારી આવડે તો જારીએ જાવ વાધ વિડારણ જળ તરણ શીળ શિર કાટણ જેહ બલાથી બીની બાપડી, નારી તેહની તેહ. બીજી સુધની હાણીગો કર કાવીતર કાજ; પરીયાનું પાણી ખુવે જાય પલકમાં લાજ. શાખાશ શુક સુલક્ષણા, શીખવી વારુ વાત; સર્વ વિદ્યા શીખ્યા અમો, વિજારી વિખ્યાત. તે રાતે તો નવ ગઇ ગુણ-વંતી પર ઘેર, છઠે દીન શું નીપન્યું, કહીશુ આગળ પેર, ગુર્જરદેશ ગરૂવો ઘણો વેગનપુરમાં વાસ, પીતા પુરષોતમ તણો કહે કવી શામળદાસ શ્રોતા વકતા સમજતા, કહે કવીત કરજોડ; શામળભટ કહે બોલજો જય જય શ્રી રણછોડ. ૨૧૫

વારતા ૬ ઠી.

(ચોપાઈ) પ્રથમ સારદા નાંમુ શીશ, આરાધું ઉમિયાપતી ઈશ શ્રી ગુરૂજીના વંદુ ચરણ અગ્ર નિરંજન અશરણ શરણ શુક બહોતેરી કહુ સંવાદ, અંતરમાં આણી ઉલાસ; પ્રબંધ ચાતુરી ભારી ભેદ, વરણવ જેવી વાણી વેદ, સેવો સહુ સાચી સરસ્વતી, સુખદાતા મનોહર મતી; હંસવાહની જાણુ સુજાણ વેણા પુસ્તક પરઠા પાણ. શુક બોહોતેરી બુધ નીધાન. જેમાં અષ્ટાદશ વેદાંત, શું જાણે મુરખ લડીયા, જે નરને દેવે દંડીયા. દુધ ધોળુ ને ધોળી છાશ, દમ મુરખના મનમાં હાશ; છત્રવંતી ચાલી છત્રીસ, માગ સમારે શોભીત શીશ મુખ ભરાયાં રાતાં તંબોળ; સુંદરી શોભીત સજયા સોળ, ચાલી ઠમકો કરતી ઠેર. આવી પોપટ પાંજરા હેઠ શેઠાણીજી સાંભળો સાચ, વારૂ પોપટ બોલ્યો વાચ. જારી રમવા જાઓ જરૂર, ભર જોબન છો ભરપુર આજ એ લાહો લીજીએ, વરધપણે મુકી દીજીએ; કામ મરદન કરવાનો દન, મદ મચ્છર ભરીયું છે મન. ધોળા થાશે શરીરના કેશ વિપરીત દેખાશે તે વેશ, પડી જશે જ્યારે મુખ દંત; તારે શી ચતુરાઈ ચંત. ડોશી કહેવાશો જ્યારે, તરતિબ કેવાં કરશો તાહરે; કામે આવશે ઘરનો ધણી, તોલ મરજાદ રાખવી તે તણી. માટે ઉતાવળ કરને એહ, કર નર મન માન્યાસુ નેહ; હાવભાવ કટાક્ષ કરી, તન મન ધન તેનુ લ્યો હરી. જાઓ જરૂર રૂડું કહાવજો, રમી રાત વહાણે આવજો; માણેકચંદ મહેતાની વહુ, નાત નાગરી જાણે સહુ. માનકુંવરી તેનુ છે નામ, કરજો તેના સરખું કામ; કરી વિજારી વેદ વિવેક, તે તરૂણીએ રાખ્યો ટેક. નારીનું વધાયું નુર, પ્રાક્રમ કીધું છે ભરપુર; તેવું

કામ થાએ તો જાવો, નહિંતર બેઠા મંગળ ગાઓ (દોહરા) શેઠાણી કહે સાંભળો, પોપટ જાત પવિત્ર. એક વિજારી શીખવો, હું મન માન્યો મિત્ર. માણેકચંદ મહેતો કવણ, કવણ નાગરી નાત; માનકુંવરી કુણ માનની, કવમ બજાવ્યા બાત. કવણ સાથ જારી રમી, કવણ નર દીઠું કષ્ટ; કવણ વાત વિવેકથી, કવણ નિવાર્યું કષ્ટ.—ચોપાઇ—શુક કહે સુણ પ્રભાવતી, કહું છું વાત મનોહર મતી: અજાનદી તીરે એક ગામ, ઇંદુજીત રાજાનું નામ. એક ગામમાં નાગરી રહ્યો, મડણજી તો તેને કહ્યો; પરણ્યો નાર તે પુરણ પ્રીત, રાજ સઘુણ રાજાની રીત. નર નારી ઉપર બહુ નેહ. પ્રીતિ જેમ બપઇયો નેહ: તેને પ્રૌઢા પાંચજ પુત્ર, ઘણી લક્ષ્મી ઘણા ઘર સુત્ર માડણજી પોતાનો તાત, ભાગ્યવંતી મોટી પેર માત; પાંચ પુત્ર કુંવારા કામ મોટાનું માણેકજી નામ, માંડણે તેડ્યા પાંચે પુત્ર, પ્રકસ્થ આપણું છે ઘર સુત્ર; પાંચે પુત્ર કુંવારા અંશ, છતે સુત જાય છે વંશ. એકને જોઇએ પાંચ હજાર, તો આવે નાગરને નાર; ગરથ તણી ભરીએ ગાગરી, તો આવે ઘરમાં નાગરી. એકેક ગ્રાસ જોડો જણ પાંચ તો ના આવે ઉની આંચ, પહેલો એક પરણે જેટલે, પછી બીજો પરણે તેટલે. એક પાંચ તો નવ જોડાય, થયા તમે પૈઢાય; મા બાપે જે વચનજ કહ્યું લક્ષણવંતા પાંચે લહ્યું. પાંચ મધ્યેથી પરણ્યો એક, કન્યા પામ્યો વિવિધ વિવેક; દાતા ગુણ દાની ને ડાહી. લક્ષણ જાતે લાડકવાઈ. લખતાં ભણતાં ગાતાં ગીત, પતી સાથ પરઠી બહુ પ્રીત; માણેકચંદ છે કંથનું નામ, માનકુંવરી પોતે અભીધાન. દીયર ચારને પ્રીતિ ઘણી, આજ્ઞા નવ લોપે તે તણી; વેચાણ થઇને સર્વ રહે, હાજી હાજી કોડે કહે. તે નારીને માતને તાત, ચતુર પુરુષ છે ચારે ભ્રાત; એક ઉત્તમ તેને નહી કહી. વિચિક્ષિણ સહુને મન વસી. વહુજી

કહેતાં દિવસ જાય, બોલાવતાં તો જીભ સુકાય; રૂપ રંગ ચાતુર આતુરી, અકલ તણી અરણુવ આતુરી. ગુણવતી મહસ્યાવર ધણી, વશ વરતે પોતાનો ધણી; વશ વરતે ગુણવંતુ ગામ; કાચું જેને જોબન જોર. તેને કામ અતી અંકોર, જેને ઝાઝાં મોટાં માન, તેને કામ વપુમાં વાન. જેમાં ચાતુરી વિદ્યા હોય, તે નારી શેવી નથી કોય; નારીના સાંભળતાં ગીત, પર પુરૂષને વાધે પ્રીત. ગુણવંતી રૂપવંતી ઘણું, કામાતુર મનડું તે તણું; જે નિસંકી હોએ નાર, અક્કરપણે તે ધએ જાર. બાળપણે રાખે માબાપ, કે પોતાનું રાખે આપ; જોબનપણે જો રાખે ધણી, તો મર્યાદા રહે તે તણી. વરધ કાળે રાખે સંતાન, તો તે નારી પામે માન; જેને માથે અંકુશી નથી, કોડ વશા વણસે કહુ કથી કુસંગ સંગ વણશે કામની, વણસે રહે એકલી જામની; અતિ સુખ સાગરમાં તે પડે, ચતુર પુરૂષની દ્રષ્ટે ચડે. માનકુંવરી મહા સુખ મગન, લાગી તેને કાંઇક લગન; મધ્ય નિશાએ જાએ બહાર, ત્યાં આવી રહે છે એક જાર રામા તે શું રંગે રમે, વિનોદ કરે બહુ મનને ગમે; બર નિદ્રા પોઢયો ભરતાર, તેહ સમય ઉઠી તે નાર, મન માન્યો તેડયો છે જ્યાં, તાળીને બેઠી જઇ ત્યાં; મન ગમતો તે સાથે મળે, કારણ તેનું કો નવ કળે. પોતે પોઢે હીંચોળા ખાટ, મધ્ય રાત નાકળવા માટ; પાસે પલંગ ધણીનો એક, કરે કામની મચાકા મોડ, પરસપરસ કાંઇક કરે વાત, ચેતીયો સસરો ધણીનો તાત; હેમ તેના હલવા માંડીયાં, સ્નેહ તણા છાપાં છાંડીયાં. જાગે ડોસો આખી રાત, મનમાં ચેતિઓ વારૂ વાત; મધ્ય રાતે નિસરે છે નાર, તાં આવી રહે છે એક જાર. એના કંથને જો કહું વાત, એતો નવ માને સાક્ષાત; દ્રષ્ટે દેખાડું એક દન, તો માને સુરખ મુજ વચ. પણ તેહ એનાં માબાપ, દેખાડુ પ્રગટ દેઇ છાપ;

પછે ઓશીયાળી એને કરૂં, એનુ હેતને હારદ હરૂં. ૪૫—દોહરો
એક સમે એ નારીએ, રાખ્યો જારજ બાહાર; મધ્ય રાત સમે તે નિસરી, નક્ષત્ર સરખી નાર જર જોબનમાં ભામની, પંચ હજારાં હેમ; નિકળી નીશંક થું પર પુરૂષ શું પ્રેમ. વાજે રાત્રી મધ્ય ઘન, ખરા વિજળી થાય; કાયર રૂદીયા કમકમે, પલક ઠરે નહી પાય. ભર નિદ્રા ભરતાર છે ઉડી રામા તે રંગ; કમાડ અટકાવી નિસરી, કરવા સોબત સંગ. ડાહયો ઘરમાં ડોસલો જોતો હાડી પુઠ; તેણે તો હેરૂ કર્યું, અતી ઉમંગે ઉઠ. આજ લાગ તે માહરો, સવારે મુકરી જાય; દેખાડું એના કંથને, તો ઓશીયાળી થાય છટકા પટકાં કરે ઘણાં. વઢે સાસુ થું વાદ; આજ કૃજેત પુરી કરૂ ઉતારૂં એનો નાદ રહોતો હેરા હરવા, જે સસરો શ્રીમત તેણે ઉઠાડયો દીકરો ચેતાવ્યો કંઇ ચંત કુંવર તમારી કામની કુડાં કરે છે કામ, ઓ પેલા જો બાગણે, જામની ગઇ. બહુ યામ બીજો પુરૂપ છે બારણે રમે છે રામા સાથ; એકના હાથમાં ખડક છે, એકને ચુડો હાથ, પણ વીજળીના ચમકારડે દીઠું સરવે દ્રષ્ટ, પુત્ર પિતા દુઃખ પામીયા, કાયે વાધ્યું કષ્ટ મારે કુટે માન નહી શહાણે મુકરી જાત; ઓસીયાળા આપણને કરે. કે કપરા સમ ખાય ઓશીયાળી એને કીજીએ અદકી દીજે આંચ; બધ કરી એને રાખીએ, ઘટીકા બેચાર પાંચ સસરે દીધી સાંકળી. પુત્ર પોતાનો પાસ; ચતુરને ચેતાવીયા. કહ્યું શામા શાબાશ, બેરખડી ખડકી સાંભળી પ્રીતે પ્રેમદા પેર, જારને શુભ સંતોખીઓ, વળાવી લીધો ઘેર, આજ સંકટ છે માહરે દોહલો છે માહરે, એ દીશ; સ્વામી સીસ બેઉના લેઉ નારી કહે નવ કીજીએ, ઘરડા સસરાની વાત. એહ જવાબ દેશું અમો, કરી વિજારી વાત, વળાવીઆ તે જારને આવી બારણામાંય, માંહીથી ડોસો બરબડે, તોલે ઘણેરો ન્યાય, બોલ્યાં પરીયાં બાપનાં.

બોળ્યું સસરાનું નામ, માનની તું મધરાતમાં કરે છે કુડાં કામ, બેસારી મુકી બારણે. તેને આપોઆપ ઘરમાં તેડી શું તાહરે આવશે તારો બાપ, લોક મેળવીશું લક્ષધા, મેળવીશું તારી માત. સોનાને ચુડે સોભતી, કર્યો છે મહા ઉતપાત, કુણ વાલો છે તાહરો શું છે તેમાં જોર, શું છે હાંસલ એહનું ચીતના તેડે ચોર; બાળ ભટકાવુ તાહરૂ, બાળ રૂપને રંગ બાળ ચંચળતા તાહરી, બાળ તારો ઢંગ, બાળને તારી બોલઝા, બાલ કુંપળ કામ: બાળ લક્ષણ તુજ બાળકી બાળ તહારૂ નામ હવડાં પીતા તો પુછશે ત્યાં શો ઉત્તર દેશ માતા તારી મારશે ત્યાં શો લાહો લેશ. મણાં દીસે મોહકમપણે, કામનીએ સુણ્યાં કાન; વિનીયાએ વિચાર્યું મોટપ પદવી માન. ફટ ફટરે તુ પાપીણી ઉત્તમ આપણી નાત; વટાળ કર્યો તેં વંશમાં જોયું જાણિત જાત રાજા તુજને ડંડશે; નાત કાઢશે બાર; વાઢીશું નાકને ચોટલો આમની ખોશો બાર, આમને વળી સ્વામીયે, દીઠો પ્રગટ જાર; લક્ષણ તે સરવે લહ્યાં, અપરમપાર અપાર. પોપટ કહે પ્રભાવતી શેઠાણી સામર્થ દીઠું સસરે સ્વામીએ, સરસે કયમ અરથ, એ નારી કયમ ઉગરે; સસરો પ્રણમે પાગ માન રહે કેમ કામની, જડે જો તમને જાગ વિજાર વિદ્યા વિચારતાં માણી જાતાં મન માંહ; શી રીતે એ સુચવે તોલ કરીને તાંહ માનની કહે મુરખ લવે. પંખી પોપટ જાત કયમ જાએ બે છેતરયાં. તે તો વિપરીત વાત પણ છે તે તો નાગરી નવિ ભુલે નર નેટ. ભોળવે કયમ તે ભામની. પોચેલા સહુ ઠેઠ આવી કરી ન્યાળીયું, પ્રગટ દીઠી પ્રીત. એનો ઉપાય એકે નથી, રાજક દર્લવક રીત, સમજાયે નહી સમસા ભોળવાય નહી ભુપ ચતુરાઇ ચાલે નહી એકે અકલ અનુપ. ૮૨ (ચોપાઇ) શુક કહે સાંભળ સુંદરી સારી વાત જો મનમાં ધરી આજ નહી જાવા દેઉ રાત રહે તો

કહુ વિજારી વાત. કરજોડી કહે કામ્યની, પાછલી અરધ રહી જામ્યની કહે પોપટ સાંભળરે બાઇ, નાગર નાત ન જાએ વાહી, તેણે જાન્યું રાખી બહાર, ચેત્યો સસરો ને ભરતાર; એનુ ચાલે તે એ કરે, મારૂ હેત મનમાં નહી ધરે, ચેતાવે મારા માબાપ, ઉતારે પાણી મુજ આપ; કરગરતે ગરશી ન અરથ, વીલાપ કરૂ તે તો સહુ વ્યર્થ કાંઇ કરૂ અધીક ઉપાય હાથ જોડી કમળ લાગુ પાય; વીજાર વિધા મન માંહી ધરૂં, કરતુત કરવું ઘટે તે કરૂ કુઇ એક તેને બારણે, નીર કાહવાને કારણે; મણ પાંચેકનો આણ્યો પહાણ. નાખ્યો કુપ વિશે નિરવાણ. હળવે હળવે આણ્યો તીર, ધમક ધીબાકો વાગ્યો નીર, જમણી પાસ છે તે કુપ; ડાબે પાશે ગઇ અનુપ, ધમકારો સાંભળ્યો સહુ, પડી કુવામાં વહાલી વહુ; થયો ધમકારો નીરે નેટ; પડ્યો ધ્રાસકો બેને પેટ હાયરે હાય હાય થયો ઉતપાત; કેવી વીપરીત થઇ. આ વાત; ફુટે પેટ પોતાનો પુત્ર. ભાગ્યુંરે કામુ ઘરસુત્ર ધારડા ત્રુજ ડહાપણ બાળપ. કામની કેરો આણ્યો કાળ; પહેરણ બેનાં નીસરી ગયાં; પેસાબ પાગરણ માંહે થયાં. શોર બકોર તેણે નવ થાય દંડે દેશ તણો તે રાય, માંહોમાંહે લડવા લાગીયા. શોક માત્ર સહુના ભાગીયા (દોહરા) બેટો કહે છે બાપને; ફટરે ફટ ચંડાળ; ઘર માર્યું ઘરણી ગઇ; આણ્યું મારો કાળ. પાંચ હજારે પ્રેમદા. પરણ્યો તો શું પ્રીત; મારી નાખી માનની; નરની કીધી રીત. ઉઘાડી બાર બે આવીયાં તરૂણી પડતી ત્યાંય; એટલે છાનીમાની વહુ; તરત ગઇ ઘર માંહ. તે કોણે જાણ્યું નહી; વહુ નો પોતી વાસ કુવા આગળ બેઠ કળકળે; પ્રેમદા જાણી પાસ જાણી પાસ સાંકળ દેઇ બોલી સુંદરી નીરભય થઇ તે નાર; ફુઇ બોલે બારણે; મુજ લાગે બણકાર. સસરાજીએ સાંભળી વહૂ વારની વાણ્ય ઉઘાડો આવો બારણે. પરવશ પડીયા પ્રાણ મંદીરમાં

ક્યાંથી માનની વઢુ કહે સાચી વાત રોણુ પડ્યું આ કુપમાં એ તો મહા ઉતપાત, કરમાં સોનાનો ચુડલો, સાજુ કસબી કોર રોણુ પડ્યું આ કુપમાં થયો હાટકા જોર. મેં તો જાણ્યું કુળવધુ તું તો ઘરમાં હોય દીઠું વીપરીત આંગણે, કળી શકે નહી કોય ડાટ વાળ્યો તેં ડોસળા, લીધી સ્ત્રી હત્યાય એ તો તારી દીકરી, કીધો મહા અન્યાય ખટ મહીનાથી મેં લહ્યું. આવે છે નીત જાર, હું મારી નણુંદી તણો ભાગતી નો'તી ભાર તમો આજ તે નીરખીયું મન ન રાખ્યું માંડ, પણ સરખા મેં પરખીયા, રાંડથી ભુડા રાંડ. નારી કહે સુણો નાવલા અકલ વીચારો એમ, એ દીકરી ડોસા તણી, તેહ તમારી બેન માઠું કીધું મુરખા, અઘટીત કીધુ આપ સ્ત્રી હત્યા બેઠી તુને, પ્રગટયાં પાંચે પાપ લક્ષ્મી પત લુંટાવશે, તજશે તમને નાત સંસરો એનો જાણુશે, વીપરીત થાશે વાત. કુંવારો બાહાણુ કર્યો, ભાગ્યું તેનું ઘરસુત્ર. મુરખના છો મહીપતી, બેઉ પીતાને પુત્ર નણુંદ નક્ષત્ર સરખી, લીધી તેની પુઠ લજ્યા પામી તે ઘડી વાળીને બે મુઠ. મુખ શું દેખાડે માનની, એક તાત એક બ્રાત કળકળતી કુવે પડી, મરશે એની માત. પાયે લાગી. પરણ્યા, સ્વામી સસરો કોડ, ઉગરીયે શી રીતથી, કરગરી કહ્યું કરજોડ. બીશો માં તમે બાપડા, ધારણુ રાખો ધીર બુડશે નહી એ બાળકી. નવાણુમાં નહી નીર. ચડો મેડીએ મલપતા, છાંડો મનનો સોક સોરબકાર કરશો નહી, મળશે આગ્ના લોક તો તો આપણે, કુળમાં થાય કલંક ઓશીઆળા થઈએ ગામમાં, એતો આડે અંક. સરમાશે ઘણું સુંદરી, તમને દેખી તરત બીજે પ્રહાર બીજે દિવસ, મેળે પોતે મરત. કામની કહાડું કુપથી, સમ ખવરાવી સાથ રખે વાત કહી ઉચરો. આવે ન ઉની આંચ. મેડે બેને મોકલ્યા, રહી એકલી આપ, બેન ન આવો બારણે,

મુજ માર્યાનુ પાપ. વરેડે વળગો તમો, તાણી લેઉ તરત કો આગળ કહ્યું વાતડી. વણુ ખુટે પામું મરત. વાત ત્રીજે કાને કરૂં, જો જાણે કોઇ લોક, પુન્ય અમારૂ પરજળો, તીરથ વરત મુજ ફોક. ખમા ખમા ખમા તુને, ભવાની રક્ષાય હળવે હળવે આવજો, પરઠી ઘરજો પાય. વળગો બાઇ મારે ખભે, ગાગરણુ નીચયું પુર; મંદીરમાં પોહોંડો જાઇ, જ્યાં લગી ઉગમે સુર. જય મારે તુજ ડોસલો, જય મારી તુંજ માત, એતે વેરી તાહરાં, શીદ ગમાવો નીર. કાલાવાલા કોટીધાં, માનની કીધા મોડ; નણુંદને નારી કહે, પીલ હરખર ને ખાંડ. નણુંદ જ્યાં સુતાં હતાં, ખખડાવી આવી બહાર; સસરો સ્વામી સાંભળે, નણુંદ ઉગારી નાર. રાતમાં રીત એવી કરી, કોણુ ન પરઠી પેર; હેત અધિક વધારયું ઘણે પ્રકારે ઘેર. મવારે ઉઠયા સરવ કોઇ સુણ્યુ નહી કારણુ કોઇ; બીજુ નથી જાણતુ, જાણે પેલા ત્રણ નણુંદ કાંઇ જાણે નહી, જે સુઇ રહીતી સેજ; પડી ઠગવા કુપમાં, બોજાઇ આણી હેજ. પ્રભાતે પુણ્ય કારણે બેઠા સસરો એકાંત; વહુને તીહાં તેડાવીયાં બાગી મનની બ્રાત સસરો સ્વામી બે જણા પાયે નમાવ્યુ શીશ; લાજ અમારી તુજ કને, વચમાં આણ્યા ઇશ. ઝુમણું એક સોનાતણું સોંપ્યું વહુને હાથ; અમો વેચાણુ છુ તાહરાં શોભા તારી સાથ. હાકેમ લક્ષ્મી લુંટાતો, દડાન આપો; આપ સ્ત્રી હત્યા જે ઉગરી, તે તારા પ્રતાપ. દોહીલા થયા ડોસલા. વીચારી બોલો વાણુ; નણુંદ તમારી દીકરી, વાલી છે મુજ પ્રાણુ. લાજ રહી જે તમતણી, તેતો મારી હોય; કામ કરે એ કામની, કરી શકે નહી કોય. રળે તે આપે નારને પાંચ પંદર વાર; તેં લજ્યા રાખી માહરી, તું હઇડાનો હાર. કોણે કોને નવ કહ્યું, ઘણે પ્રકારે ગુહ્ય; કોણે કલંક જાણ્યું નહી ન પડી કોને સુજ. જન્મ સુધી ઝાંખા કર્યા, રાખી એવી રીત કાલાવાલા

કરી કરગરે પુરણ આણી પ્રીત. ભલે પરણી તુ અમ ઘરે, ભલે જન્મી તુજ માત; શાબાશરે મારી વહુ શાબાશ તારી બુધ; શાબાશ તારૂ શાણપણું, શાબાશ સુરંગી શુધ. શાબાશ તારી બુદ્ધિને શાબાશ સહોદર હેત; લાજ રાખી તેં લોકમાં વેવાઇ પ્રાણ મુજ લેત. લાડકવાઇ બેટી મરત ભાગત તેનું ઘરસુત્ર; જમાત્ર જીવ મારો હરત પ્રત પામત મુજ પુત્ર. કોણે કો આગળ નવ કહ્યું, ભ્રાંત ન ભાગી ભેદ; સ્ત્રી ચરિત્ર તો તેં ખરૂ વિસ્તાર પાંચમો વેદ. આવડે એવું બોલતાં, તો તો જારી જાઓ; નહીતર ઘેર બેશી રહો ઘીને ખીચડી ખાઓ. પરભાવતી કહે પોપટા. એ અધીકી વાત; પ્રાક્રમ કીધું પ્રેમદા, ભલી ભજાવી બાત. સાંભળ સુત રણીદાસના. સુણ મનજીના તન, ઝવેર પ્રતાપે ગ્રંથ થયો, રૂડે રાજ રતન. શ્રીગોડ માળવા વિપ્ર, શુભ, વેગનપુરમાં વાસ; સુત શ્રી વીરેશ્વર તણો. સેવક શામળદાસ. ગાય શીખે ને સાંભળે, મનના પુરે કોડ; શામળભટ કહે બોલજો, જય જય શ્રી રણછોડ. ૧૪૭

વારતા ૭ મો.

(ચોપાઇ) શ્રી ગણપતીને નામુ શીશ આરાધુ ઉમીયાપતી ઇશ; પુજો હૈરી સાચી સરસ્વતી, માયા કરી આપો મા. મતી. સાતમે દીવસે જુવતી જાય ચતુર પુરૂષ કો ચીતમાં ચાહ; સજ્યા તેણે સોળ શણગાર અનંગ પ્રગટયો, અપરમપાર. ખરા ઉલટમાંહે ખાંજરે આવી પોપટને પાંજરે; ત્યારે શુક હસી બોલ્યો મન તણો પડદો ખોલીયો. ચતુરાઇ કરો શાં ચેન બાર જાઓ કયાં મારી બેન. જાઉ જાર વીશા કારણ શુદ્ધીથી આવી બારણે; શાબાશ શાબાશ એ રૂડું કર્યું એ વાતે મુજ હઇડુ ઠરયુ. નીચ માણસ કરશે નિંદાય વીજાર તણી કરજો વીલાય; રામસંગ કેરી નારીએ જીતા જસ જોબન જારીયે; પોતે જસ લેઇ થઇ પવીત્ર ચારૂ તેણે કરયું ચરીત્ર નરપતીમાં નાપીકની નાર, તે પણ ઉતરી પેલે પાર. ચીત થકી કીધી ચાતુરી બુદ્ધિથી બાંધી બાહાદુરી માંડી મુખ બેવરાવ્યું તર્ણ અતીસે કર્મ કર્યો આવર્ણ એવાં થાઓ તો જાજો સુખે, જુંડુ થીદ મનાવું મુખે; નારી નેહ ધણેથી નમી એનો વાત અમોને ગમી કહો માંડી એનો વિસ્તાર, ઉતારયા સઘળા શણગાર શણગાર તજી બેઠી તે ઠામ, કામની મરદન કીધો કામ ઢો ઉપર જઇ આસન કરયું. ચીત્ત વાત સાંભળવા ધરયું. ૧૩ (દોહરા) કરજોડી રહી કામની, વારૂ શુક કહે વાત આકળીયુઓ આચરે, તો થાયે ઉતપાત. રામસંગ રાઠોડ ઘેર. હતી સુંદર દેહ જળને મછ થકી ઘણો નરનારીને નેહ. એક એક દેખી ઠરે. એકએક દીઠે હરશ; એક એક દીઠે સુખ અતી શામા સત્તર વરસ, થાલ્યો ચતુર નર ચાકરી ગુણવંતી રહી ઘેર પોપટ કહે સુણ પદમણી પછી

થી પરઠી પેર. જાર વીણા જુવતી કરે અનગળ અપરમેપાર, તે ખબર પોતી તીહાં, જ્યાં બામનીનો ભરથાર. શાબાશ તારી સુંદરી; શાબાશ ચતુરા ચંત કામના તારી ભોગવે, કોઊે ઝાઝા કંથ નજરે દીઠું છે અમો જાર રમે જુવતી ઘણું ગુણુનીથી તારે પેર. મારૂં કહ્યું નવ માનશો. અકસ્માત પેર જાવ; નીશ્ચ ચરચા જોઇ નારની, સુખી કે દુઃખી થાઓ. દેખી શકાયું મેં નહી, તો આવ્યો તમપાસ તારૂ ઘર છીદ જાગીએ, શીદ કરી છે હાસ્ય વશીયાદને છંછેડયો, વેદ વકારયો વાદ, મરઠી મુછ તે ઉઠયો. ટેડી મુકી પાઘ પ્રતીજ્ઞા પોતે કરી, વચનાં સીતા રામ સુર્ય ચંદ્ર બે સાખીઆ મારૂં જઇને ઠામ હથીયાર હઠીલે બીડીયા. થયો અધ અધાર, ચાર ઘડી રાતે ચતુર, આવી બેઠા બાર, જુવતીએ જળ આપીયુ, પ્રીતે આપ્યાં પાન, ભલે પધાર્યા ભૂપતી, દીધું જીવતદાન આજ ઉનમ નહી માહરે અમ પેર ખરા ઘણા; પેર પધારયા આ પળે, સફળ હુઓ આ દીસ, આજ નવમેહ પાધરા; આવ્યો સલુણો સ્નેહ; રાજ પધાર્યા રાજવી. દુધે ઉઠયા મેહ આજતો વાયસ બોલીયો; વાયો વાય સવાય, આજ ચદનનાં છાંટણાં, રીધે પધારયા રાય, કુમકુમ છડા દેવરાવીયા, મોતી પુર્યા ચોક; ચંદનની વૃષ્ટી થઇ, ગુણ અજવાળુ ગોખ, તેહાં માન્યાં તોતળાં. દિપક માન્યા દેવ; નિવેદ માન્યાં નવરાત્રીનાં માની શીવની સેવ પુન્યે રાજ પધારીયા, જોતી હુતી વાટ; પ્રિતે પાક અમો કરૂં, ખાંતે પોઊ ખાટ; અમલ આરોગો આજદીન, કહો વીગતની વાત; રંગમેહેલમાં રાયજી, રીજવીએજી રાત હાલાવાલા કોટીધા, કંથ આગળે કાપ; માન્યું નહી તે માટીએ વળી ખાણી નવ પીય સુણ સુણ શામા સુલક્ષણી, ચેતતી હોય તો ચેત; સુખે આવ્યા હોત જો, લાવો તુજથી હેત. ત્યાં વાતો છે તાહરી, જુવતી ખેલે જાર; સમ ખાધા તેણે શબધા નીશ્ચે વાત

નીરધાર આવ્યો તુજને મારવા, છેદવા કારણ શીશ અજર કરૂ એ વાતમાં, તો મુજ દેખે ઇશ. જળ કે અન્ન જમુ નહી, વેદ કરૂ નહી વાત. બીજુ પણ રીઝુ નહી, જોઇને તારી ખ્યાત. કાલાવાલા માનુ નહી, માનુ ન તારૂ માન;નીશ્ચે મારૂ તુજને, તારા સમ એ તાન. એક વાત તુ ઉગરે, મેલી મનનો મોડ; માને મુજ આગળ માનની. કહે સર્વે કરજોડ; કેટલા કંથ તેં ભોગવ્યા, કેટલા કર્યા તેં જાર; કેટલા રંગ રમાડીયા. કહે મેલી મન બાર, ૫૧ (ચોપાઇ) નારી કહે સાંભળરે નાહો, વિનતા જાણીને શું વાહો; તમો માનો લોકનું કહ્યું, ડહાપણ તમારૂ વહેતું ગયું. ચતુરાઇ તારી ચુકે પડી, અમ સાથે કેમ આવે અડી. બાળ તારી બુદ્ધિ પરપંચ, બાળ શાણપણાના સંચ ૪૭ બાળ હથીઆર સુરાનો સંગ, બાળ મુછ દાઢીને ઓશ. કિધું મે સહુ તારી તોલ શાણપણું તે કયા સાટીયું ડહાપણ કઇ જગે દાટીયું; દેખી ન શકે લાજ લોક; ફરે ફજેતી હાસુ કોક, રાહ ઘરમાં થાવા કારણે, ભંભેરયો આવ્યો બારણે; મારૂ કહેતો આવીયો, રળી વેર રૂડુ લાવીયો રજપુત કહે સાંભળરે રાંડ પાપણી તું કરે પાખંડ. તરૂણી લક્ષ કથન કરે તું. વણ મારે મૂકે નહી હું વિનતા સાચી બોલે વાણ, તો તો તુજને મૂકૂ હું જાણ માને સાચું તો સરવે માફ. પ્રકાશ કર તુ તારૂં પાપ; સાચુ જો માને આ દીશ, ઇશ્વર આણુ જો છેદુ શીશ જુવતી જાર કર્યા જેટલા, તનમનથી માનો તેટલાં; તો તો સ્ત્રીહત્યા નહી લઉ, પરીયા સાતનો કોલજ દેઉ, વણ મારે જો મૂકુ તને, મહાઇદ્રજી દંડે મને, તેથી લાખ પ્રતિજ્ઞા ભણી; સમજાવ્યાં સમજે સુંદરી હેતે જુવતી જોડયા હાથ, સ્તુતી કીધી સ્વામીને સાથ. કરતુ કર્યાં હોય એવાં કામ, તો વચમાં આણુ શ્રીરામ. કહોતો વચમાં આણુ ઇશ. કહો તો જાપ જપું જુગદીશ, કહોતો અગ્નિ ઝાલું હાથ સતી થઈ

શોજુ તમ સાથ. કાચે કુંભે આણું નીર, હથેળીમાં રાખુ ખીર, કાચે તાંતણે સજ બાંધીએ, સ્વામી કહો તે શીર સાંધીયે; કહો તેવી ધરૂ દ્રઢ ધીર, શીવને સમર્પું કહું શરીર કાચે તાંતણે કાડુ ઘડો, વણુવાંકે આ માટે વઢો, તાતે તેલથી વાટી બેઙ, કહો તેવી એધાણી દેઉ. ભરીયે પસલીક પાવક તણી, જેમ ધ્યાનમાં આણે ધણી, નાખો સમુદ્ર મધેથી તરૂ, એકે વાતે હું નહિ મરૂં. કહો તો ઝેર હળાહળ પીઉ, સાચી વાતે શાને બીહુ, હું સ્વપ્ને જાણું નહિ જાર, ખુવો તમે તમારો ભાર. ૫૭

(દોહરો) રામ દુવાઇ રામો કહે, મળે ન એકે મેળ, માર્યા વણુ મુંકુ નહી, ખરો એ મારો ખેલ જુવતી કહે જખ મારશે, જુઠુ બોલે જેહ. મરતક કાપ્યરે માહરૂ, તને ગમે તો તેહ અધીક રીસથી કોપીઓ, રજપુતની એ રીત. બાંધી નારી બળ કરી, પરહરિ પોતે પ્રીત ઘર વચે એક થાંભલો, ચોવાધ બાંધ્યા ચરણ, કમરે બાંધી કામની, કર ઉચાથી કરણ. મેલુ રાત્રી આજની, કાલ્ય ઉગમતે દીશ, માને નહી જો માનની, સવારે છેદુ શીશ પલંગ પથરી પેઢીયો, પ્રીત તજીને પાસ, કટાર ગ્રહયો છે કર વીશે હેતે તજીને હાસ્ય, ઉંઘી ગયો અરીણીયો, મોકમ ગઇ મધરાત. એટલે એક કૌતક થયું, વાપ-રીત સરખી વાત. નારી જાતે પાપીણી, પાપીણી કરવા પાપ, સઇયર તેની સલક્ષણી, આવી આપોઆપ તે નારી તણી કુટણી, હાડી નીત હલાલ. સાટાં વીટાં સાચવે, માંહી ઘણેરો માલ. સરવે સાદે સ્વર કર્યો. એ હું છું ઉઘાડ, આવી તુજને તેડવા. જુગતે કરી જમાડ કળે કમાડ ઉઘાડીયાં, પ્રિતે બેઠી પાસ. બેસાડયો છે બારણે ઘણા હેતથી જાર. માન કરેરે તુ માનની, દાવાનળ છે દીલ. રામ રાઠોડ રીસાળવો છેદે મારૂં શીશ કોઇએ કાન ભંભેરીયા, આવ્યો કરતો કોપ માર દે છે

મુજને ધણો. બળા કરે છે લોપ પરવશ પડી હું પાપથી, ઉંચા બાંધ્યા હાથ, શી રીતે આવી શકુ, સ્નેહ કરવા તે સાથ. સઇવર પરીયા સાતનો કબુલ કર્યો છે કોલ, લાખ વસાં તે પાળવું, જે હું બોલી બોલ, કોલ બાળ તુંજ કામની, બાળ તાહરી રીત. પ્રભાતે પ્રાણપતી હરે, તો કયમ પરહુ પ્રીત. હવે માલ શો મુજમાં, હવે માહારી શી બુધ હવે આ શી શીરતણી નથી દેહ મુજ શુધ નારીને પાપીણી કહે તરૂણી એ શાં તાન સારી પેઠે લાગ્યો સુખીડ પ્રીતે ચાવો પાન આશા બંધો આવિયો, નીરાશ કેમ તે થાય; વાયદો કર્યો આવ્યો અમો. તે મીથ્યા કેમ થાય સઇવર શીખામણ શીખવું, કજે કેર એક કામ: જાઓ જરૂર જારી કરો, મુજ બાંધી આ ઠામ ઝાઝું શું જીભે કહું. બાંધી મુજ તુજ ઠાર; જય આવો વીરમ ઠને, તો તું સાચી નાર નારી છોડી પાપીણી પોતે બંધણી પેર, જારી કાજે જોખમાં, મધ પરનરને પેર, પહોર રાત રહી પાછલી, જાગ્યો જોર બળ જોધ; કામની જગાડી કંથડે, કરીને ઝાઝો ક્રોધ માન વાત-તુ માનણી; ગુણ તજીને ગર્વ; માર કરૂ મુકુ તુને વાંક ગુનો જે સરવ, બોલી નહિ તે બાપડી, સમજે નહી તે સાદ; રીસ ચઢી રાઠોડને ઉતારૂ તારો નાદ બોલાવી નથી બોલતી, વેદ કરે છે વાંક; કોપ કરીને કાપીશું, તે નારીનું નાક, પંચ અંગુલ પુરૂ ભરી. સોભાનું એ સાથ. માનની વાળો મુઠડી, હેતે આલો હાથ. ખાંતે ભરાણું ખાખડાં રૂધીર તણી ચઢ રેલ; શામાને મન શોક છે. ભળ્યો એ રીતે મેળ નાક હવડાં તો છેદીયું, સવારે છેદુ શીશ; જુવતી તું જાણે નહી રજપુતોની રીત અરીણ આરોગી ઉંઘીયો, જાણે પામ્યુ મર્ત, એટલે જાર વીણા રમી તરૂણી આવી તરત. બાર ઉઘાડયાં બળકો પાસે બેઠા પુર. અરસપરસ વાતો કરી નાની નીરખ્યું નુર. દાંચાનગ દુખમાં પડી,

કામની મામી કઈ ભેદી નાર જુદું કર્યું તે તો દીઠું દૃષ્ટ બંધાસ
પોતે બળ કરી પાપીણી થઇ નેટ ફકીર તણી રેખા થઇ, પડયો ધ્રાસકો
પેટ પોપટ કહે પ્રભાવતી, શોભણી સુંદર માર એટલું વીતીયું રાતમાં,
વાણે શો વેહવાર નાર બહાયું પાપીણી દુખ પામી બહુ દેહ પુછે જ્યાં
એનો પતિ, ત્યાં શું કહેશે તેહ ? શોભે કેમ સતીપણું માને એનો
કંથ કેમ એ બે જણ જીવશે, પ્રીછો તો કહો પંથ નાપીક કેહેરે
નાપીણી, કયા છેદ્યું નાક ત્યાં પ્રતિઉત્તર શો કરે વેદ વદેશું વાક્ય
રીત બનશે સહોડ પેર વાહાણું વાશે વેદ શીશ તો સ્વામી છેદશે.
ખરો પ્રગટશે ભેદ ૯૬ ઉત્તર શો એ આપશે જડશે કેવી જાગ સતી-
પણું કેમ શોભશે. કેમ પતિ પડશે પાગ ૯૭ પ્રભાવતી કહે પંખીયા
મુરખ તાહરો મેળ મુજને સુજ પડે નહી એક તબે નહી તેહ ૯૮
એ પાણી મગ તવ ચહડે, ચોગણુ બાળે કાઇ એ રજપુત માને નહિ
એ ચરીત્રના કાંઠ ૯૯ બુદ્ધિથી તો નહીં બને. કરે થી ચતુરા ચાલ
લક્ષ કરોડ વિશે વસા, ખુટ્યો બેનો કાળ શુક કહે સુણ સુંદરી, કહું
દેવનારી વાત આજ ન જાણો નારીએ રહી મુજ પાસ રાત વારૂ
કહી વનિત રહી પોપટ પ્રીછે પેર પ્રથમ રીત તુજને કહું. બની
નાપીકને ઘેર; કરમાં કટકા નાકનો ચાલે રુધીરની ધાર, ઉઠય ઉઠય
ભાગ્યીયા; ભામની કહે ભરતાર, હવે કેમ અંધારીયા, બહે તું નહીં
ભાગ્યા પાપે હું પરણી તુંને ખાવ ખાધ્યા પ્રાણ, માન કમાઉ ખોટી
થયો. ભામની તણો વિવેક, રીત ન જાણો રાજની, વાચી તણાં જે નેક
ભરી ભૂમિએને આણસુ કંધ કરમાને હંસ, ખાંખજાને બે નવ મટે. શીખ
ભામણી સુધ બુધ બાયો પટબાણીયે કરખ થયો છે હેત; મળી છે
આજી બેકની, સજ્જને સર્વ સમેત બાન પાળ્યો બડીપો બાહર મળે
શું ભાગ્ય નાળ વધીરવો નાર કહે, મન ગમે તે માગ્ય મુજને આપે

સાડમો, તુજને આપે પ.પ ઉઠ અકરમી આ ઘડી લાખીણો એ લાગ
નાખ્ય છુટો નાર કહે. પછેણો પ્રાંદો પ્રીત રીત ન જાણે રાજવી
રઝળે હાડાં નિત્ય ઉઠયો અકરમી ઉંઘથી, ધસમસ કરતા ધીર નારી
સન્મુખ નાંખીયો. છાર એક નગન જરીર ચરીત્ર કરયું ત્યાં ચિતની
કટકટરે ચંડાળ નાક કાપ્યું નાવલા, ધણી મુખ દીધી ગાળ, કલ્પાંત
કરે તે કામની, બોલે અવળા વાંક નીચ નમેરા નાહોલા, છેદયું મારૂં
નાક, ગુણ્ ડીણા તું ધાંપળા. કયમ કીધો તેં કેર તારે મારે કયાં
અડયું, કીધાં જન્મનું વેર. રળી ખવરાવું રોટલા, વેચુ મારી જાત,
તેનો ગુણ જાણ્યો નહી વીપરીત કીધી વાત. હત્યારા હત્યા કરી છુવું નહી
આ દીસ. ભ્રાત તાત મારા કને, છેદાવું તુજ શીશ નવ જાણીશ
નવરશો મારે માથે જોર; નાક વાઢી તું જઇશ કયાં; ચંડાળ અકરમી
ચોર, હત્યારા હત્યા કરી, પાપી કીધું પાપ. કાપ કરી સ્વરૂપના અક-
ળવંતા આપ. ગામમાં નોતી ગોરડી મુજ સરખી મહારાજ, કરૂપ કરી
તેં મુજને, સુખ કરાવ્યું તાજ મનુષ્યને મુખ ન દાખવું જીભે હેઠ
દંત આ સે તારા છોકરા, કાળા મોંના કંચ માનની જોઇ મુરખે
માન્યું સરવ સચ; નાક દીઠું નારી તણું પુરણ આગળ પાંચ. રહે
રામા રોઇસ માં કરૂં હું તારૂં કામ; સાધેસાધો મેળવું નરપણીએ મુજ
નામ. ટેભા દીધા તરતીમશું મેળવ્યું લોહીમાં લોહી સેજ વાતે સાજુ
કરયું, કારણ ન જાણ્યું કાઇ. લાખીણી બાંધી લોબરી; જરૂરપણે
ત્યાં જાઓ કરૂ લડવા પ્રીતથી ખાંત ઘણાથી ખાંઓ, ખવડાવું સુંઠ
ટોપરાં, ખારેક અને ખજુર તું માનીતી માહરી, મુજને જાણ મજુર
પ્રાણથી વહાલી પ્રેમદા, તું જીવન મુજ જાગ્ય તું આધાર છે માહરી
પ્રીતે લાગો પાય, થયો વેચાણ વનિતા તણો ગુલામ ઘણેરે હેત,
ઘર ધરેણું તાહરૂં. તન મન ધન સમેત. એક વીજારી નાયણી પુરણ

કાખી પેર, હવે હકીકત સાંભળો, રાવ રાઠોડા પેર રાત રહી પછી પાછલી. ઘટી ત્રણ ઘડ ધાર. જાગ્યો રજપુત રાજવી, વીર વીરોધી વીર ખુંખારાને ઉઠિયો જળ પીધું જરૂર, અમલ આરોગ્યો એ સમે પ્રભાતે ઉગતે સુર. કરમાં લીધો કોરડો પટકાવ્યાં સે પાંચ મસ્તક છેદુ માનની, અખીકી કાખી આંચ ઠીક વાઢયે સમજી નહીં, માન્યું નહી તે મુજ કરયું ભોગવ તું તાહરૂ. તારી હત્યા તુજ. મરવાથી બીતો નથી, તે તો જાણજે સાચ. માનત તો મારત નહી. તો મુજને શું પાપ કરી રામા વદે. સાંભળ માંટી મુઢ, પાપી પાપીના જણ્યા, ગુણહીણા તું ગુઢ જુઠા જુઠાના છોકરા જુઠા જુઠાના જાર, જુઠા જુઠાના સોબતી, ગુણહીણાં ગમાર. નગુણા નગુણાના નરપતી, નગુણા નામ નીશંક, અવળા અવળાના સગતી અવળો આડે અંક, અધર્મી અહંકારી તું અધર્મ તણો તું રૂપ. ડહાપણના દંભીયા; ડહાપણ પડીયું કુપ. ભુંડા ભુંડણના ભુપતી ભુંડા કરે આ ઠાર કુડા કુડાના કોકરા, શું કહું વારંવાર જેની આંખે કમળો થયો. તે પીળુ પેખંત તું છે જાર જારી તણો. દીસ રાહુના દેખંત. રજપુત નહી તું રાંડવો. પ્રીછે ન પુન કે પેર લોક ભુડે ભંભેરાયો આવ્યો લડવા વેર કલ્પાંત મુકયરે કંથડા જખ મારે તું ફોક રખે તે સાચુ માનશે લાડકવાયા લોક, સજનને તો દુખ થશે થાશે વઇરીને વાણુ; તારેને મારા બાપને, એક હસવું એકં હાણુ સિતા સરખી ખું સાધવી. અબળાનો અવતાર મન્દોદરી સરખી માનની માને નહી ગુમાર; બાળી ભસ્મ તને કરૂં. જો તુજને દેઉ શ્રાપ શુ કરીયે પરણ્યો પતી, પ્રતક્ષ લાગે પાપ; પ્રભાકર પ્રભુ પ્રતક્ષ જે છે ઉભિયા ધણ. જો હોય બાપનો દિકરો તો તું છેદ મુજ શીશ રાણી જાયો રાજવી ધાવ્યો માનુ સ્થાન; બેટો હોય જો બાપનો તો નવ મુકીશ માન હથી હઠીલો બોલીયો માન ન મુરખ

માન નાક વાઢે સમજી નહિ હવે કેમને કાન ક્યાં ગયા તારા દેવતા ક્યાં ગયાં તારાં તાત ક્યા ગયા તારા રામજી છેદ્યું જ્યારે નાક વળી મારે મુંડું જીવતી તો બ્રહ્મહત્યા પાપ; સારી પેરે ઓળખ્યા; સતી તમારા શ્રાપ, માનની કહેરે મુરખા, કયમ માને તું આજ, જે તું કહે તો હું કરૂં કંથ તમારૂં કામ કહેતો દેખાડું પારખું માણે માટી મુંડ કાંઇ ન રાખીશ ઓરતો. ગુણકીના ગુણ ગુદ રાઠોડ કહે રાણી સુણો તારા હું માનું તાત સુર્યદેવ સાજુ કરે નારી તારૂં નાક મેં મારે હાથે હણ્યું, પુરણ આંગુળ પાંચ; ચતુરભુજ ચોટાડશે, સતી સતી તું સાચ અખીલ નાક જ્યંબા કરે. નહિ વિનતા તુજ વાંક તો તારા ચાકર અમો, એતો આડો આંક કાપો ન રહે કામની, પળક ન પામ પીડ તો મન માને માહરૂં સતી હોય તો સીધ તો સાચી જાણું તુને, સહુ વસા તુ સીત મોટમપણે મન્દોદરી માને મરૂ ચીત નારી કહેરે નાહોલા શીશ કાપે તો તરત; ચતુરભુજ ચોટાડશે મેળ ન પામુ મરત. હાય મારા રાખે હરી પ્રભુ રાખે મુજ પામ, જીવ રક્ષણ જગદીશ્વરી, નારાયણી રાખે નાક, નાક કાપ્યને માહરૂં, શીદ લગાડે વાર થી સુરજ સાજુ કરે નીશ્ચે તે નરબાર લવલવ કરે લેખા વની જીવ્યાની એક જામ નારી નાક સાજુ કરે પ્રીતે લાગુ પાવ એટલે અરૂણોદય થયો અધીક થયો ઉજેશ નારી ન્યાળી નાહોશે શામા ચણી સુવેશ ભરવાં રૂધીરે ખાખડા ભરયાં રૂધીરે વસ્ત્ર સાજુ નાક સુંદરી તણું પતીની પાસે સત્ય મારે હાથે મેં હણ્યુ સોંપ્યુ એને હાથ સુર્ય-દેવે સાજુ કર્યું સ્નેહ સતીને સાથ હવે સતીને છોડીએ નહિતર કોપે ઇશ જેમ નાક સાજુ કર્યું તેમ સાજુ થાય શીશ વિનતા વાલા વિષ્ણુજી વિનતા વાલા રામ શીશ સાતકુનું છેદીએ જેણે કીધું કામ પતિએ પ્રાર્થના કરી વાર સાત એક આઠકરજોડીને કરમરે પરઠે સ્તુતી

ચાક ધન્ય અવતાર ધણી કહે, ધન્ય શામા સતીપણું ધન્ય ધરણી મુજ ઘેર. ધન્ય માત તુજ તાતને. ધન્ય તારો અવતાર. ધન્ય ધન્ય જનુની તાહરી. ભાગ્ય તણો ભંડાર ધન્ય કુળ તારાં કર્મ, ધન્ય સતીની સીધતા ધન્ય તમારૂ ધર્મ; જખ મારી જેણે કહ્યું કામની તુજ કલંક જખ મારી મેં માનિયું ક્ષમા કરોજી વાંક; જો તુ ખીજે જે ધરે, પ્રલય પૃથ્વી થાય, સાચી સતી તું સુન્દરી; સાચા તુજ કૃત કાર હું તો જુડે ભાવટી જાણ્યો જુઠો જાર અધિક અકર્મી હું કરયો. જૂડાપણુનો ભાર વગર અપરાધે હું વઢ્યો; પરભાંખિયા તુજ પ્રાણ ચાડી ખાધી ચતુરા તણી, રૂદે ચઢાવી રીસ ઇશ્વર આણ જો તે તણું કો દિન છેદીશ શીશ હરી નાર હેતે થકી કરશો માં એ કામ પાપ ધોવાય આપણું રૂડુ કરશે રામ કંસુરજ સામી નાખીયે. પોતાને છંટાય. ધરમ અધરમને સત અસત્ય, તે બેળા તોળાય. બાંધી લીધો બાપડો લોહ સાંકળે બંધ સતીપણુ શોભાવીયું. એવો કીધો ધંધ ધર ધરેણું સોંપિયુ કરે નિત કલ્લોલ આભરણુ આપ્યાં અતિ ઘણાં શણગાર આપ્યાં સોળ કર જોડયા તે કંથડે બે વારણાં બહુવાર નારી ચરિત્ર લહ્યું તહી અપરંપાર અપાર વિદ્યા ભણે છે વિપ્રશુભ પુરાણ ભણે છે પાઠ સ્રી ચરિત્ર નથી જાણતા, ઠગ વિદ્યાના ઠાઠ. વણજ કરે છે વાણીયા લેખાં લાખ કરોડ સ્રી ચરિત્ર સમજે નહી કામની શું કરજોડ રાજા રાજ ઘણાં કરે જીતીવા દેશ વિદેશ સ્રી ચરીત્ર ભણ્યા નહી લક્ષણુથી લવલેશ પરધાન ચોકયા પાટવી વજીર ઘણા વિવેક સ્રી ચરિત્ર સમજે નહી નારી કેરા નેક નાવિ સહાદલ ડાહરા અવળા વાંચે એક જીતે ખધા જગતને, રાણી આગળ રાંક પટેલ પાટીદાર સહુ દેસાઇ ઘણુ હિસ લાખ રાંક આગળ સહુ રાંડવા શાસ પુરે છે શાખ સુરપુર ધક ધીર મહા સંગ્રામે શીરદાર સ્રી ચરિત્ર સમજે નહી ગોરી કર્યા ગમાર.

સુરાને કાયર કર્યા, પંડીતને કીધા મુઢ અજાણ કર્યા કંઇ જાણને પરાક્રમ કીધા પ્રૌઢ દાસ થયા ચક્રવતી તો રાંક નારી જોરાવર નર થકી એતો આડે આંક કવિયોને કીંકર કર્યા ગુણીજન કીધા ગુઢ કાજીને પાજી કરયા પ્રેમદા પરાક્રમ પ્રોઢ સઘ સુથારને સાળવી, વસવાઇયા વિવેક એ બિચારા શું લહે નારી કેરા નેક પોપટ કહે પ્રભાવતી જારી કરવા જાઓ વિજાર વિધા આવડે તો તો સુખીયાં થાઓ ષુષ્ધ નિધાન શુક બોહોતેરી, એક એકથી એક અી ચરિત્ર શોભા ઘણી નારી કેરા નેક. સાંભળ કહુજી કુળદિપ તું સાંભળ વાણ વંશ સાંભળ રૂખીકસ મનજીતણા અવતારિક છો અંશ સાંભળ કામ સલક્ષણા સાંભળ ઝવેર જશવંત એ વિનતાની ચાતુરી અતિશે વાત અનંત શ્રીગોડ માળવી વિપ્ર શુભ વેગનપુરમાં વાસ સુત શ્રી વીરેશ્વર તણો કહે કવી સામળદાસ.

વારતા ૮ મી.

ચોપાઇ—શ્રી સારદાને નામું શીશ આરાધું ઉમીયાપતી ઇશ શ્રી ગણપતીને પુજુ પાય સફળ મનોરથ મનના થાય કહીયે વાત અધીકી આઠમી રશીક વચન સ્થીરતા ઠાઠની રામા ચાલી પડતે રાત વાક્ પોપટ બોલ્યો વાત આભણ અંગે સજ્યા છે સોળ મુખ માંહે ભરીયાં તંબોળ ; હાવભાવ કટાક્ષજ કરી સમીસાંજે સામા સંચરી પોપટને કીધો પ્રણામ કામની અંગે દીઠો કામ તેના મન ગમતું બોલીયો મનતણો પડદો ખોલીયો આજ શીખામણ દીજે અમો તરુણી જારી જાઓ તમો, હસી રમીને જમીને જાય કરી આવજો રૂડાં કાજ. જુવતી કહે હું ત્યાં જાઉ છું તારા સમ ખાતે ખાઉ છું પોપટ કહે પધારો પેર જોજો અમૃતમાં ન થાયે ઝેર સાચવજો કંઇ સંકટ પડે રખે આળ નવ માથે ચડે ચડયા કથંક ઉતરે નહિ કવી ક્યાંક ચડયાં.

ઉતરતાં નથી. (કોહરા) કહુળા કોળીની કામની, કીધું છે જેમ કામ; તેના જેવું આવડે ઠેઠ પહોચાડે ઠામ પગે પડી તે પ્રેમદા શુક સાંભળ મુજ બાત કોણ એવો કોળી હતો વિસ્તારી કહો વાત નામ કવણ નારી તણું રહેતો કોણજ ગામ વીજાર ત્રિયા કેવી કરી મમત વધારી ભામ શુક કહે સુણ સુંદરી કહુલા ઘેર કામ્ય રામપુરા મધ્યે રહે નૃસિંહ રાયને ધામ ત્રણ તલવાર બાંધે ઘણી કમર કસે કટાર તીક્ષ બાંધે ત્રિવિધે ભામનીનો ભરથાર મરદ મુછાળો મમત બહુ ભાસો રાખે હાથ સુરામાહે શીરોમણી સુરે સામદ સાથ હુંકારો કો નવ કરે લોપી ન શકે લાજ તાત ઉતારે તલવારથી મહીપતી માને બાપ પરબાગળ નવ નીસરે વાદ કરે નહી વેર જાણે જુડો બીજો છે કરે કહુલો કેર ધૃત લેવા ધરણી ગઇ હેતે વણીકને હાટ જગત લોક આવે તિહાં ચૌટા વચમાં હાટ ડાહ્યો શાહ એક શેઠીયો દુંદાળોશો દેહ ફરે ફુટડો ફુલતો નારી પ્રમટયો નેહ બોલતા ખાડ ગાલે પડે વળી ત્રવેડી પેટ લીસો ગોરો લાલચી સહુ કો કહે છે શેઠ ગરદન જાડી ગુણવંતો ટુંકા ટુંકા હાથ કાલુ કાલુ બોલતો સ્નેહ સર્વને સાથ કામાતુર થઇ કામની વીર-હનું વાગ્યું બાણ આશક થઇ તે ઉપરે પરવશ પડીયા પ્રાણ વણીકને વાયક કહ્યું મણેક મારે ધરત તે તોળી આપું તુને કહીને તેડયો તરત ગોખે પડોંચ્યો લાલચી પ્રીતે પરઠી ઘેર આવે જાય હરનીશ ધણા હેતથી ઘેર મન મીઠું માનની તણું પડયો ધ્રાસકો પેટ વિનતા પ્રત્યે બોલીયો સમજુ શાણો શેઠ ચિન્હ માં કર ચંતના વાત ન કર આ દીશ કદ.ચ કહુલો દેખશે તરત ભેદશે શીશ બાળ ધી તરૂણી તાહરૂં બાળ તાહરો લાભ ઉદરમાં કયમ ઘાલીએ આજ અવસથા આજ બીએ મારાં છોકરાં જીવ મારેથી જાઉં આજથકી નહી આપીએ, તે વાતે સમ ખાઉ, કપરોને વણી કાઢીસો કદુલો કડવોઝેર, એમાં લાભ શો લીજીએ, વિણ

સ્વારથનું વેર. વિનતા કહેરે વાણીઆ, જખ મારે છે એહ, સુખે જાવને આવજો, કરજો મુજશું સ્નેહ. કદાચ તું આવે નહી, સ્નેહ તોડે મુજ સાથ, કહું તે કદુબા કંથને, હૃદયે નાખ્યા હાથ. તે વેળા તેની ઘડી, તેજ પલક તે વાર, અજર નહી એ વાતમાં, શીશ તણો સંસ્કાર. કોઈક દહાડો દેખશે. જેહ લખ્યું તે થાય; મારી ન શકે મુજ આગળે. ચીતમાં રૂડું ચહાય. વશ કીધો તે વાણીઓ; જુવતીએ મેળવ્યો જોગ જાર કરે તે જોખમાં; ભામની સાથે ભોગ. જાણશે તારે મારશે, નારીને નવ દુભાય; ફાસર કરૂ હું જેટલો; તેટલું જોખમ થાય. વીચાર કરગો મન વાણીયે એના કોપ્યા પ્રસ; જ્યારે કદુબો દેખશે; તારે છેદશે શીશ એ વાતે સંદેહ નહી; ખાડુ નીકળશે ઘરત; મારે મુજને તો ખરો એ વેળાએ તરત. નહી આવું કહે નારને તારા મંદીર માંય; જીવતણું જોખમ થશે; તોલ ઘટે છે ત્યાંય. સેજા કહેરે શેઠ સુણ; ચીંતા મન નવ આણ; લોક પરિયા પચાસનો; વેદ વચન મુજ વાણ તારે થુંક પડે જેટલું તેટલું મારૂં લોહી; તુજ જીવે અમો જીવીએ; કારણ ન લહે કોઈ, કોલ દીધો તે કામની; લાખ હજારાં કોડ; નીરભય આવ્ય તું આ સમે; મંદીર મોડા મોડ એક સમે કઉતક થયું. કાઢયો વારે દીઠ; પશ્ચીત થઇ તે ગોરડી; પ્રેમદા કેરી પીઠ. કંથ આગળ કહે કામની. કરો અમારૂં કાજ; કોળાં કોઈક લઈ ગયું, આ આપડાં આજ જરૂર લાવો ઝાંખરાં, વચમાં કરવી વાડ. વળી કોળું કોઈ લઇ જશે; કરવી પડશે વાડ હવડાંને હવડાં જઇ; ઝાંખર લાવો આજ; રાંધી મેલ્યુ રોટલા. એક ઘડીમાં આવ. કોળાં જીવ બરોબરી; લઇ ગયો કો જન; વાડ કરશો વરણાગીયા; તારે મળશે અન. ઓસીયાળો થઇ સંચરયો ઝાંખર લેવા જાય; એટલે ચેલો વાણીયો; આવ્યો છે ઘરમાંહ. જાણ્યું વાર ઘણી થશે; અપો જારે એહ; વણીક

પરવારી વીધશે, તાન વધારી તેહ. નિશ્ચિંતપણે નિશ્ચેતથું. લાગી લેહેર લગન; વસ્ત્ર વિસરજન બેયનાં, થયાં નર નાર નગન. ઘર તેનું સંઘોળીયું; નહી અગોચર ઠામ, વિશ્રમ ઠેકાણે વાણીયે; કરીશું કુડ કામ. મળે મ્રગ જેમ કેસરી; મળે અજને જેમ ગજ, જાંબુક પિંડણ ભોગવે કહો કેમ જીવે રજ. માંસ સાચા મારરૂપનું સસલો ખાવા જાય; પંગો કેમ પરવત ચડે; અંતે ફુજેતી થાય. ગયો બાગોળે બીલાડો; દીઠાં ઝાંખરાં ઠેર; બાંધી લાગ્યો બારણે; ઘડી એકમાં ઘેર. કર્યાં કોઇએ એકઠાં; ઘણાં ઝાંખરા ઘેર; દેખે તે મુક નહી; જોતહું જેવું ચોર. દીઠો ડાહયે આવતે. દીઠે ઘરની નાર, વાણીએ ચાંઠયાં; વેળાં; મનમાં કર્યો વિચાર. થરથર ધ્રુજી સ્થિર રહ્યાં; વસ્ત્ર વિહારે ચળ; રામરામ મનમાં જપે. માથે આવ્યું મ્રત. બીખ્યાં મારાં છોકરાં બીખી ઘરની નાર; હાય હવે હું શું કરૂં. ચારી સો સંસ્કારી. લઘ કરે લલોપતા; વ્યાકુળ વ્યાકુળ થાય; કહે કૃતાંત સરીખડો; જોર કરી ક્યાં જાય. નશાડ કહાં નારી મુને; ઉમર કેમ આ દીસ; નવરાની નિશ્ચે કરૂં જીતું તો પુણ્ય ઘણ રામ રામ મનમાં રટે; મે શું કીધું કામ વઢાલો કો મારો નથી. રાખણહારો રામ. શિખામણ સહુને કહું; કો પરઘેર ન જાય; ડાણાની પેર થશે, ઘણા વાગશે ઘાવ. લઘુશંકા થઇ છુટકે; નેત્ર થયાં નિરાશ; એ ચાર્યો એ મારશે જીવ્યા તણી શી આશ. નિમેશ માગ ન નાસવા; રહેવાનો નહી રાષ; કુટે હાથ કપાળમાં જોેએ કીચો જોખ. ફટફટ ભુંડી પાપણી; સમ ખાતા શીદ રાંડ; હાથે મુને હણાવીયો; રંડાવી મુજ રાંડ. માંટી મારશે તાહરો; રૂદે ધરશે અતી રીસ; ભરજોબન તું ભામની, છેદે માહરૂં શીશ. પોપટ કહે પરભાવતી કરવા આવ્યો જાર; હવે વીજારી શી કરે; કેમ રહે બેઠા બાર આઇ બોલે બુદ્ધિથી; હો જડેતો જાય. સામા કેમ જાશે સતી;

પતી કયમ લાગે પાગ; સતી કેમ થાયે સુંદરી; કટુબો કરે કલોલ. એક વણીક કેમ ઉગરે; કેમ રહે એનો તોલ. કેમ પાયે લાગે પતી; કેમ વણીક વશ થાય કેમ સમ કોગી તણો; વચન ગોરી આ ગાય. કહું કામનીનું કેમ કરે; હેને જોડે હાથ; કેમ ડાબાશા ઉગરે; નમે કેમ સપતો સાથ. પરભાવતી કહે પોપટા; એતે કર્યાની રીત; ડાબાશાને દેખને; પુરષ કેમ વાધે પ્રીત. કાળી જાતને કળકળ્યો; કામનીના જોતે કામ; હાડ વેહેર હડે ચડયો; કેમ મુકે એ ગામ શુક કહે સુણ સુંદરી; રહો આજની રાત; સાચી તુજને શિખવું; એક વીજારી વાત. નહીં જાઉં નારી કહે. ઉતાર્યા શણગાર; વશ કીધો તેમ વાતથી ભામનીએ ભરથાર દીઠો ધણીને આવતી; નગ્ન હુતી તે નાર; હંભેડા લેતી નિસરી; બેઠી આવી બહાર નાચતી ને કુદતી; ઉંચા રાખી હાથ; નગ્ન કાયા નિશંકથી; બોલી સ્વામી સાથ અલ્યા કટુબા કોલચા તારૂં મુખ દેખાડ; કયાંથી લાગ્યો ઝાંખરાં; ભાંગી મારી વાડ ઘેલી કરી તુજ ગોરડી; લઇશ તારા પ્રાણ ઝાંખરાં લાવી જાણશો; વિપરીત બોલી વાણ ભાઈ તારા માના જણ્યા; પોઢયા છે જે પાંચ; પ્રભાતે પાશન કરૂં; અધીક દેખાડું આંચ; આંહી સુધી આવ્યો જીવતો પ્રેમદાને પ્રતાપ; હાડી દેરે દીવો કરે; સતી છે આપોઆપ જવાળા-મુખા મારીકા નવ ખંડે છે નામ જે લાવે મુજ ઝાંખરાં ફોડુ તેનો ઠામ; અળાય ધણી ને ઉછળે લેશ ધરે નહી લાજ તાળોટા કુટે તારૂણી; કરે કારમુ કાજ ઝંટીયાં ચુટે જલણી વસ્ત્ર વિહાણું અંગ, ચીસો નાંખે ચંતની; કરે રામા બહુ રંગ; ભામની દીઠી ભીલડે આતે શો ઉત્પાત; ખામુખી માળીકા; વિપરીત ભાશે વાત, પ્રદક્ષણા પોતે કરી; પ્રીતે લાગ્યો પાય; આત કહો તે કરૂં; જઇ કહો તે જાગ બાયોબે જો ભીલડા; જાંખરા જઇ નાંખ દેવટ વાણુ દેખતાં હજુ રહીશું

સાખ; સતી છે તારી સુંદરી, સેવક મારી જાણ; માટે મુકુ જીવતો નહીતર બેતી પ્રાણ વારૂ મારી દેવતા વારૂ મારી માત ક્ષમા વાંક મારો કરો કહોનો રહુ ત્યાં રાત વાડ કરી તું આવજે મનમાંહે ન ડરેશ જે દાડે દુબીધ નાસ્યે તે દહાડે તું મરેશ પાપે ભાગી પાછો ફરયો ભેઘ ઝાંખરાં શીશ વાડ દેરાં પાછળ કરી ભાગ્યો આખો દીશ વિનતાએ વસ્ત્ર પેરીઆં હશી જારની સાથ જો ચરીત્ર કેવું કરયું તાળી દીધી હાથ કાઢી મુકયો વણીજને નિર્ભય થઈ નિસંક કદુલો તો કીકર કરયો વાણીયો આડો અંક કરજોડી ઉભો રહે કદુલો અીનો કંથ જીવ્યો તુજ પ્રતાપથી પળત હું મોટે પંથ ખુબ કરી ખાતરજમા ખરી ચાલી છે ખ્યાત સતી પ્રતાપે જીવીયો નહીતર કાળી ખાત પુર બાંધુ પાયે નેમે કરે એના દરશન કદુલા કરી કામની તેને કાળી પરસન શુક કહે સુણ સુંદરી પ્રભાવતી શુભ પેર જો એવા પ્રાક્રમ કરો તો જાઓ જારને ઘેર એમ વીજારી આવડે જારી કરવા જાય નહિતર કરમાળા ધરી ગુણ ગોવીંદના ગાઓ તેહ દિવસ તો વહી ગયો વાણ વિવિધ વીલાસ આષ્ટ કથા પુરણ થઇ કહે કવી સામળદાસ શ્રોતા વકતા સમજતા કહુ કવિતા કરજોડ શામળભટ કહે બોલજો જય જય શ્રી રણછોડ ૮૭

વારતા ૯ મી.

(દોહરો) શ્રી ગણપતી ગરવો ધણો દિવ્ય દુંદાળો દેવ, ઉમીયા અંકથી ઉપન્યો, પ્રથમ કરે સહુ સેવ. દુંદાળો દુખ ભંજનો શિંદુર શોભીત સાર મુષક વહન ગણપતો, દેવ વડો દાતાર; નારી તે નવમે દીવસ; સજ્યા સોળ શણગાર નીસા સમે તે નીસરી,

જોવા કારણ જાર, ભણી મણી જાણી ઠણી ગણી ગુણી હીત હામ, જણી જણીની વારતા શુણિ શુણિ કરતી કામ ચાલ્યા ચતુરા ચમકતા ઝમ ઝમ વાજે નેર, ઘમ ઘમ વાજે ઘુઘરા, મદન તણી સમશેર. વાંકી વેણુ વાંસા તણી, ઉજવળ અંગ અનુપ; ગુણવંતી ગજ ગામીની શોભિત શુદ્ધ સ્વરૂપ, નિરક્ષણ કરતી નીસરી વિસરી નાકે નથ. મન માન્યું પર મંદીરે; વસો મનમથ, મદગળતી થઇ માનની જેમ અષાડો મેહ, સુગંધ તેલની વાસના, દીસો રૂડો દેહ, પોપટ કેરે પાંજરે, ચાલી ચતુરા ચેત જુવતી જુહાર જુગતે કરે, હેડે આણી હેત મંદીર જોજે માહરૂં અમો રમવા જઇ રાત; કપર કચ્છાથી આવશું પ્રહર ફુટે પ્રભાત, ભમે ભમેરે ભામ્યની. ભલાઇ કરો ભરપુર; સુખ સુરત સાગર તરી આવો ઉગમતે સુર મન માન્યું મારૂ હવે, જુગતે રમજો જાર જોખ કરો જઇ જામણી, સુખ સરજે સંસાર, વિનતા વહેલાં આવજો, તમ વિન સુનુ ધામ; ગુલાબરાવની ગોરડી, કરશું શુભ લેશે કામ. વૈદરભ દેશે વેવારીઓ, ગુલાબરાય ગુણ નિધ; ગુલાબ વહુ તેની ગોરડી, પરાક્રમ કરયું ;વીધ વીધ જારી કરવા તે ગઇ, નજરે દીઠો નાહો વિજાર વિધા એ શિખવું, ચતુરા ચિતમાં ચાહો પગ ખેંચી રહી પ્રેમદા; તું પોપટ મુજ ભાત. સુણ શિખવ ગુલાબનો; વિસ્તારી કહે વાત શણગાર ઉતારો સુંદરી; બીનાં પેરો વસ્ત્ર પરઠો પધઉપરે; ડહાપણ શીખો દઇ કહ્યું કરે તેવું કરયું ગુણવતી રહી ગેહ, શુક સંભળાવે વારતા; નારી પ્રગટ્યો નેહ. ૧૮ (ચોપાઇ) વડુ ગામ એક વૈદરભ દેશ સુરસંધ ત્યાં રાય નરેશ; વાસ વસે અઢારહ વરણ, હરિ કયા સુણે નીત કરણ, વણિજ તેક નગરમાં વસે, ધરમ મારગ ઉપર સહુ ધસે; નરભેરામ એક વિપ્રનો તન, મહા મનોહર મોટમ મન, મરત પામ્યો તો તેનો તાત. ચંદીરાક

ઘેર ધરડી માત; તેને તેહ કુંવારો પુત્ર, અહરનાવટ ચાલે ઘરસુત્ર. નાહકરો નર નીસંદેહ પીડ પ્રચંડ દેવાંશી દેહ; જાય નિત્ય ભીક્ષા કારણે. બળવંત અરથ તણે બારણે વોકી પાધને ચાવે પાન, રાગ રંગ કરે બહુ માન; એક નહી તેને ઉચાટ, નીત્ય નીક્ષાએ માગે હાટ સો દોકડા નીત પેદા કરે, અહરનિશ આનંદે ફરે, જોબનવતો દિસે દેહ, વિનતા તણો ધણી છે તેહ. એક દીવસ ભીક્ષાએ ગયો. ગ્રહસ્થ તણે ઘેર ઉભો રહ્યો; કલ્યાણ કલ્યાણ કહ્યું ઘડી એક, જેમ તે વિપ્ર તણો વિવેક. આપી ભીખ તે લઇને વળ્યો, પોતા કેરે પંથે પળ્યો, બીજો મંદીર જોવા રહ્યો, ત્યાંતો એક તમાસો થયો. જેચંદલાલ તણું ઘરસુત્ર ગુલાબરાયજી તેનો પુત્ર, લક્ષાધિશ કોટીધ્વજ કામ. મહાલક્ષ્મી વશે તે ઠામ. ગુલાબ વહુ તેની ઘરનાર, રૂપવંતી રંભા અવતાર, મહા મનોહર વે માનની, નહિ ભુતળ એની ભામની ચતુર વિદ્યા ચતુર ગેહરે. કમળ સરીખાં તેનાં નેન, સજ્યા શોળ અંગે સણગાર. અંબુજ મુક્તાફળના હાર. નખ શીખ સોભાવાળક માન પ્રગટ પદમની ગુણ નિધાન ચંપક વરણાં પેર્યા ચીર. શોભે ઉજ્વળ સરવ શરીર માનવની મોટમે પદવી મુખ્ય, તરતીબ ત્રિભોતમાને તુલ્ય બેઠીતી મોહન માળીએ, ઝાંખીને જોયું જાળીએ, મોતી તણો પરોવે હાર. રંભારૂપ અનોપમ સાર, નીચુ ન્યાળે પ્રથિર પાસ ઉચુ જોયું આકાશ આભમંડળથી નિસરે ચંદ; જોતાં તો ફાટયું આહ્લાદ; ભિક્ષુકનો ચમકારો થયો; દીઠી રામા ઉભો રહ્યો. જેવું હોય પુરણ પ્રતિ બિંબ. રૂપનિધાન રામા એ રંભ ધડ ધનુષથી છુટયો બાણ. વેંધ્યા તે પંડિતના પ્રાણ; લાગ્યાં બાણ કટાક્ષના ઘણાં; મન અંકુર ફુટયાં તે તણાં પડિયો વિપ્ર તે મુરછાપાત વિનતા તે જાણે નહી વાત. વે તો તેના ઘરમાં ગઇ વિપ્રને વધ તણી માંડી ગત થઇ. વિપ્રને વધ આવી

સહુ ભણે ગયા લોક તેના ઘર ભણે ડોશી પાસ પાડોશી આવ્યો તારો પુત્ર પ્રથ્વિપર પડ્યો; રોતાં કકળતાં ત્યાંહાં આવીયાં; ગોળીએ ઘાલી લાવીયાં કો કેહ એને આવ્યો તાવ; કો કહે અન્ન ઉપર નહી ભાવ; કો કહે ડાયકણ વળગી દુત કો કહે બારે વળગ્યું ભુત કો કહે વંસરને વશ હોય, કારણ કળી શકે નહી કોય કડી કાપડીને વરતીયા; ગણક ગારૂડી જે તરતીયા. જુવા બિલડાને ડાકલાં ચેટક ચીસો હઠ આકળા ઉતારયા અક્ષત ઉતાર; ઓસડ વેસડ અપરંપાર પ્રશ્ન કરાવી પ્રસ્નોતરી જોવરાવી તે જન્મોતરી; કારણ દુખ પામે છે તેહ; રાંડી રાંડનો ચેલો તેહ; ન ખાય અન્ન ન પીયે નીર, ખારણ તેનું ન રહે કાર; થાક્યા વૈદને થાક્યા જુરા; ઉપાય બતાવે જુજવા. નાડી માંહે ન મળે રોગ; જુઓ કરમ તણા સંજોગ. ઓસડ વેશડ શો ગુણ કરે; ચિત્ત તો તે ચિંતનીમાં ફરે. ૧૩

(દોહરા) એક દીવસ એક માળણી, આવી મુકવા ફુલ, તે આગળ તે ડોશીએ, કહ્યું સુતનું મુળ કણુજ કાજ કુંવર ગયો, ચટક વળગ્યું ત્યાંહ નથી ખાતો પીતો નથી. પોઢયો મંદીર માંય. માળણને માતા કહે, જુવતી જોવા જાય, દીઠો નીસાસો નાંખતો ચતુરાં ચીતમાં ચાય. એકાંત તેને ઉઠાડીયો, ધારણ દીધી ધીર, આસનવાસનાં અધિકરી, માળણે પાયું નીર મહારાજ મુને સાચું કહો, જે મન ધારયું હોય. તારૂ દુખ તે મેં લહ્યું. અન્ય ન જાણે કોય. માનની કાંઇ મનમાં વશી; મારયું મોહનું બાણ, તેહ મળે તો જીવશો, નહિતર ખોશો પ્રાણ ગામ નામને ઠામ કહો, અકલ હોય તો આપ, તે જુવને નવ મેળવું બ્રહ્મહત્યાદીક પાપ, તુ સાચું બોલે નહિ જુવને પાપજ એહ અરસ પરસ નર નારીપે, નિરમળ કીધો નેહ તન ઠેકાણે આવીયું. ભાખી મનની વાત. પગે લાગ્યો પ્રીતથી, હેતે જોડયા હાથ વાત કહી વિગત.

તણી. અધ છતી જે પેર, હું તો બીક્ષા કારણે ગયો ગ્રહસ્થને ઘેર, દેવરૂપ દેવાંગના, દાખી દેવાંથી દેહ. સુણ તું માતા માલણી તેહ શું પ્રગટયો નેહ, મોહબાણ વાગ્યું મને; ન રહી ધારણધીર પ્રથ્વી ઉપર હું પડયો શીથલ થયું શરીર, પ્રતીગ્યા કીધી પાડમાં; જો એ જુવતી જોઉ. નહીતર અન્ન પાણી તજું; વણ મોતે કાયા ખોઉ એ વાત કો માળણ કહે સાંભળો, શુળી પામુ તરત, તેહ મળે તો જીવિયે. એવ તરફથી મરત આપું મેળ. તે તું બામની, રીજ થકી એક રાત; મંદીર તેડાવું માહરે જીવો મોજમાં ખરો દેખાડું ખેલ તારા સમ હું તુજને નિશ્ચે કરી પોચાડું પ્રભાત સમ ખાઇ સંતોખીયો બહુ વિધ દીધો બોલ, જમાડયો જુગને કરી, વધાર્યું તેનું તોલ. વીસ દીવસનો વાયદો; કર્યો કામનીએ કેણ, રૂપી રીઝયો રદીયા વિષે સુણી વનીતાની વેણ ગુલાબરાયની ઓરડી બેઠી ખુબ નિધાન; જઇ છાબ આમળ ધરી માનની દીધાંમાન ચોળી ગુથીતી ચોવિધે; ઓઢણી ગુંથી અમુલ્ય; સાડી ગુંથી શોભતી, સુગંધ જાયનાં ફુલ પછેડિ ગુંથી પુષ્પની પાથરણા કાજે પુર; ચરણીયો ગુંથ્યો ચોતની નારીમાં બહુ નુર. પુષ્પ ચરણાને ચોળીઓ; પુષ્પ ઓઢણી અંગ પુષ્પ તળાઇ ત્રીવિધે, રામા રીઝી રંગ. નીત્ય જાય ત્યાં માલણી લાવે લાવે એક: તન મન તુલ્ય તેનાં થયાં, ઠરાવ થયો એ ઠેક; માળણ કાંઇક માગ્ય તું હેતે લાવે છે હાર, એક વારે કયમ મુકીએ, તારે માથે બાર. માળણ કહે સુણ માનની; તારૂ નીર્મળ નામ. લેવા લાણુ આવી નથી; આવી કરવા કામ તારૂ દુખ છે ટાળવું તારા છે ઉચાટ; તારૂં સંકટ કાપવા આવી છું એ માટ કોટી લક્ષ વસી કહું; તારે પડવું નરક; જમ યાતના દેહલી. ઘણું તિવર એ ગરક; એ દુખ તારૂં ટાળવા; આવી છું એકાંત; પ્રતિગ્યા પોતે કરો; તો તો બાપુ બાંત

અચરજ પામી અતી ઘણું; પ્રીતે પ્રણમી પાવ; જાણી જમની જાતના કહેરે માળણ માય; પ્રતિજ્ઞા પાંચ પ્રકારની; કરાવી કરમની કેણ; વળતી વાત બ્રાહ્મણ તણી કહ્યાં વિસ્તારી વેણ. આવ્યો તારે બારણે દીઠ તમને દ્રષ્ટ; બાણ વાગ્યાં તુજ નેણના કાયામાં પામે કષ્ટ, કઇક ધીરજ નવ રહ્યું; કરી પ્રતિજ્ઞા વરત; જુવતિ મળે તો જીવાએ આવ્યું માથે મરત; તેહ વાત જાણી અમો; મરશે પંડિત રાય; તો ગુણવંતી તુજને માથે હત્યા થાય; સમ ખાઇ સંતોખીઓ, અધીકી દીધી આશ; ખબર કહેવાને કારણે; આવીયું તુજ પાસ. થોડામાં મહું ઘણું બહુ ઓજી ચતુર સુજાણ; જીવે તુને મળ્યા થકી. નહીંતર છાંડે પ્રાણ કરજોડી કહે કામની; જાણે મારો કંથ કાન માહ આળમાં કરે; ચતુર વિચારો ચંત. કારભાર જાતો રહે જાય જસરૂપી જોર; રૂપ રંગ જાતું રહે; જાય ટેકનો તોર માળણ કહે મહાદેવજી; રાખો રૂડી રીત; પરમ પુન્યને કારણે; કરો પંડીતશું પ્રીત. હું કહું તમે તેમ કરો; પ્રીત રીતની પેર; પીયરનું નામ લઇ પરવરો; ઘણા હેતથી ઘેર; સાસરેથી એમ કહી જજો; પીયર રહીશું રાત; પીતા ઘેર વાસો રહી આવીશું પ્રભાત. પીયરથી કહેજો જાઉ છું. હું મારે ઘેર માળણ કહે મુજ મંદીરે કરી આવો એ પેર; વીપ્રને કરીશું વાયદો રૂડા રાખી લાગ; કામ હામ ભેર કરી; નહી લાગે તુજ ડાઘ સવારે જાજો સાસરે; કોઇ ન જાણે વાત, સાસુ સસરો સાસરે પીઅર માતને તાત; એમ કહ્યું તે માલણી દઇ કાળાં માન. એટલું જો કહ્યું કરો; દીધું જીવતદાન. કરી વાયદો તે વળી હા કહેવરાવી હેત; વળતું ત્યાં શું નીપજ્યું ચતુરા ચીતમાં ચેત પુરણ વાયદો પુનમે; કાન્યની સાથે કીત; તેડી લાવો તે વીપ્રને; હોસ પોતાનો દીધ. ડાહી જાત જુવતી સહુ. માલણ તેમાં હદ કોઇથી કામ થાયે નહી; શોભાવે તે સદ; ચતુરાએ ચેતાવીઓ; સાથે

આવજો આજ; કલ્લોલથી કીડા કરો; બેસ ધરોમાં લાજ. ચારઘડી
રાતે ચેતજો લાવજો અમૃત અહાર; સુખસારમાં જીલજો; અપરંપાર
અપાર; પુરણ હરખ મન પ્રગટીયા ન^ચેવાન નીરમાણ માલણને મંદીર
ગઇ સાંજવેળા સુજાણ હાવભાવ કટાક્ષથી; હીંચે હીચોળા ખાટ; પાન ચાવે
દરપણ જુવે નીરખે વીપ્રની વાટ. પ્રેમદા જેવી પદમની; મોહન
રૂપ જોબનવતી જર જોરેથી, ભામ્યની ભાર ભુપ. તે સ્થાનક કઉતક
થયું; તેહ વીખાણું વાતઃ માનની ગઇ માલણ ઘેર; એક જામ ગઇ
રાત બ્રાહ્મણ ભીક્ષા કારણે ગયો હું તો કહી ઘાટ; એટલે પોતાની
નાતના વીપ્ર જતાતા વાટ કહી ભાઇ કયાં જાઓ છો; કોના લેવા
છે દાન. પુછે છે શું પંડીતા; રાજદ્વાર જે ઠાર; મહણ દીવસ છે આજનો
આપે સોનામોર ભણીગણીને ભાવથી; બલા બમેરા ભૂપ; મળી ત્યાં
ઠાઠી મેદની રૂડા રૂપા જે રૂપ લોભી વીપ્ર લોભે પડયો લોભે લક્ષણ
જાય; લોભે તે લેવા ગયો; ધનને કારણ ધાય; મોર આપે છે મહીપતી
આપવા માંડી અધ; વીસહજાર ત્યાં વીપ્ર છે; શોભા દીઠી સઘ આપ
નાર અકળાઇ ગયા; દીઠું રૂડે દન ત્યાંય અરૂણોદય સહુને આપશું;
ઘાલ્યા તાળા માંય; ડોશી કેરો દીકરો દેહેરા માંહે દીધ, માલણ ઘેર
રહી માન્યની; કામ તેણે શું કીધું સવાપોર નીશા ગઇ; વીનતા જુવે
છે વાટ; મુજ માટે મરતો હતો નાવ્યો તે શા માટ. માલણ આગળ
અનુતણી; કહી વીનતાએ વાત પુરૂષ વીના કયમ પરહરી; જાય થી રીતે
રાત ઉઠય ઉઠય આદર કરી; લાયક પુરૂષ કો લાવ; તે સાથ રજની રમું એક
ઘડીમાં લાવ મોકલી તેણે માનની લેઇને તેની કેડ તંબોળીને હાટથી
તરૂણ પુરૂષ તુ તેડ, વાંકો ને વરણાગીયો, ચંચળ ચાતુર ચેન, ભામ્ય
લાળી ભુપ સમો, રૂપમા અધીકી એન ચાલી ચતુરા ચમકતી,
તંબોળીની દુકાન પોતાને ઘેર પ્રેમદા. પતી તેનો બે પાન, તેણે તેને

નવ ઓળખ્યો ચાતુર દીઠો ચંત પુરૂષ સમીપે પરત્રી માળણ પ્રાટે પંથ બાહ ઝાલી બોલાવીયો. કરી પરાણે પ્રાત; મંદીર આજ તું માહરે રમવા રૂડી રાત. જનમ સંબંધ નેહ નથી, નહી શુણી હોય કાન; તે ભોગવવું ભામ્યની મન સાથે તે માન પુરૂષ કહે સુણ પ્રેમદા, અમો સાહુકાર સુજાણ; કપટ કરે કદાચ તું તો તો પરહે પ્રાણ જાણે પીતા જો માહરો જાણે નગરનો રાય; તો તો જાન જર જોબને, હાણ્ય હસારત થાય કોઇ દીધો તે કામનો, સમધા ખાધા સુમ; વચન વનીતાએ આપીઉં. કહો માને નહીકેમ. (ચોપાઇ)માળ-ણના મંદીરમાં ખાટ વીનતા બેઠી જુવે વાટ; કાઇ પુરૂષ આવે જો આંહે મોજ કરૂં હું મંદીર માહે એમ વીચાર કરે જેટલે તેહ પુરૂષ આવ્યો તેટલે માળણ તો ઓળખતી નથી તેનો સ્વામી લાવો સર-વથી જે જો કરમતણી એ રતી પરસાટે આવ્યો નીજપતી દીપક જોત છે ઝાકઝમાળ; ભલા તીલક શોભે છે ભાળ રંગ તણો ચઢ્યો છે રોળ; શણગાર અંગે સજ્યા છે સોળ; મુખ બહોળાં તાતાં તંબોળ છુટા કંદપ કેશ કપોળ માનનીનો માંઠી મેડે ચઢયો. અચાનક આવી સેજે અડયો; કુસમતણી સજ્યા પાથરી ભોજન મુક્યાં થાળજ ભરી કસ્તુરીનો કીધો છે લેપ બેક બરાસ ચોપડયા ચેપ; પુષ્પ ચોળી પેહેરી છે અંગ રાખી સાહેલી નહી કો સંગ ·૧૨૧ (દોહરો) પોપટ કહે પરભાવતી કામ્યની કેરો કંથ જુવતી જાર કરવા ગઇ ચતુર વીચારો ચંત આમા લાજ કયમ રાખશે; કયમ પતી લાગશે પાય; કયમ સતી થાશે ખરી; જાણો તો કહો જાય કરતાં વો સહુને સેહેલ છે; ભોગવતાં માહુ મરત જાણો તો મુજને કહો મળ બતાવો તરત શુક પ્રત્યે કહે સુંદરી એનો વાત અજાણ; ઉતર એનો નહી જડે; પ્રેમદા બોરી પ્રાણ મધરાતે માળણ મહે થીદ આવીતી

રંક બાજ ગમાવે લક્ષધા; દેશ ઝાઝો દંડ પક્ષી કહે સુણ પ્રેમદા
જુવો વીજારી જાત વિજારી વિદ્યા હું શીખવું; રહો આજની રાત
કોલ કીધો તે કામની ઉતાર્યા શણગાર .થી વિદ્યાએ ઉગરી. રહયો
કેમ એનો બાર મેડે ચઢયો તે મલપતો કામનીએ દીઠો કંથ. આવતો
ઓળખ્યો ઘરધણી; ચતુરા ચેતી ચત પડયો ધાસ્કો પેટમાં ઓલાછ
ગઇ તે આપ હવે મુખ કયમ દાખવું; કેવો દઉ જવાબ ઘુંઘટ
વાળીયો ગોરડી નીચા ઢાળીયાં નેણ તે આપ સોડ તાણી તીહાં વદન
ન બોલે વેણ સ્વામી બેઠો સેજ પર કરગરે આણી કોડ શામારી
નથી બોલતાં જુવતી મારી જોડ માગો મુજ પાસે માન્યની વશ્ત્ર
પરેણું ગરથ તુમો આ રજની રંગમાં સુખમાં થાઓ સમરથ તેડા-
વશું દાડી તને ભોગવશુ શુભ ભોગ લાડ લડાવુ લક્ષધા શુભ મળયો
સંજોગ તાણ્યું વસ્ત્ર તે નરે સુતો પાસે સેજ; કાલાવાલા કરી કરગરે
હેડે આણી હેજ પાન ચાવોરે પદમની; દેખાડો મુજ મુખ માગો ગમે
તે મુજ કને બાઝુ તારી શુભ રામા આવી રંગમાં રોસ કરી બહુ
રીસ ઉઠી અતી આક્રંદથી ભમર ચઢાવ્યું શીશ મારયો તમાચો
મુખપરે ઘણી મુખે દેતી ગાળ શાબાશ પુત્ર શાહુકારના આવ્યા
કરવા આળ દીન દીન તમને પુછતી; કયાં રહો છો રાત, મુજ
આગળ મુકરી જતાં વીપરીત કહેતા વાત આજ પારખુ તાહરૂં;
જોવા કારણ કીધ આવી હું માળણ ઘરે કેડ તમારી લીધ કપટ
કરીને તેડીયા ભાવી પહોંચ્યા તરત આપઘાત તો હું માથે મારું મરત.
સસરા સાસુ આગળે વીસ્તારી કહું વાત પુછો તમારા પુત્રને,
કિહાં રહયા તા રાત કહું મારા માબાપને કહું હાકયમ હજુર;
આ રીત કેમ વેઠાયે ન રહે મુજમાં નુર. કહું નાત સમસ્તને
કહું સહોદર સાથ એમાં અજર કરૂં નહી આવ્યો છો મુજ
હાથ બીનો તે તો બાપડો દાડી પોતાની નાર એવું અચરજ

અતી ઘણું; તેહ ઘરે વેવાર, એ નારી નીશ્ચે કહે જાણુરી માતને
તાત દંડે દીવાન બહુ દોકડા વીપરીત થાયે વાત નાત બહાર કાઢે
સદી માબાપ કહાડે બહાર વેવાર ઘટે વેપારમાં ન થાય વણજ
વેપાર વાંક નથી વીનતા તણો વડો છે મારો વાંક મુજ અપરાધ ક્ષમા
કરો હું ખું તારો રાંક કર જોડયા તે કથડે પ્રીતે લાગ્યો પાય સતી
શીરોમણી સાધ તું જે જોઇએ તે માગ જાજા હોડે કલંક કુળ તુજ
વીના કુણરાખે વેરાર જખમારી મે લક્ષ્મ તારાં હું અન્ય આકાર બહા
બાપની દાકરી ક્ષમા કરો મુજ વાંકડું અનર્થયો મરકૂથી તે તો આડે
આંક બ્યાજ થકી એવું કર બ્રહ્મહત્યાદીક પાપ બેઊ મસ્તક મુકીયે
માન્યની કરજો માફ હું અપરાધી તાહરો હું તો ગુનેગાર તું કુકૂટ
થીર માહરે નીમળ કુળની નાર પ્રીત ઘણેથી પ્રણમીયો રીઝવી રામા
રંગ શાભે સ્વામીને સુંદરી શોભીત કાંધો સંગ ખાનપાન ભોજન વિવિધ
કર્યું પોને પ્રકાશ પ્રાતઃકાલે પરવર્યા હાટે બેસી વાસ કંચને તો
કીધર કર્યા જેમ મુક્ષ ખરીદા દામ વિદ્યા એહ વીજારીની આવડે તો
કર આજ નહીતર નરતું દેખશો લાખેણી ખોશો લાજ શુક કહે સુણ
સુંદરી વિદયા વિવેકના વાત કરયો ઓશીયાળો કંચને રંગ રમી ત્યાં
રાત ૧૬૯ વાસણ વંશે અંશપત કરુણી કુળ જશ જીત રખીયલ
સુત સુણ રાજવી પુન્ય પદારથ પ્રીત એહ કથા શુક બોતેરી અખીલ
વિદ્યા એ પેર શામળભટ કહે સાંભળો જશવંત નર ઝવેર શ્રીગોક
ળગત્રી વિપ્ર શુભ વેગનપુરમાં વાસ પીતાં પુરૂષોતમતણો કહે કવી
શામળદાસ સુત શ્રી વીરેશ્વર તણો નાનાભટનો શીશ ઉપાસક
અંબાતણો અહરનીશ પુજે પદ્મ શુભ રસનાએ સારદા કવી કહે છે કર
જોડ શામળભટ કહે બોલજો જય જય શ્રી રણછોડ નવ કથા નોતમ
વાણી, વાણી વેદ વીલાસ; પીતા પુરૂષોતમ તણો કહે કવી શામળદાસ.

સમાપ્ત.

તૈયાર છે. ✠ તૈયાર છે.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્તા:-કાગઝી મહમુદ એન્ડ મહમદભાઇ.

ટાવરરોડ, અલાયાની વાડી સામે-સુરત.

શ્રી અનાવિલ બંધુ પ્રી. પ્રેસમાં ગોવિન્દજી ડાહ્યાભાઇ નાયકે છાપ્યું

બરાનપુરી ભાગળ-સુરત.